פרשת **נשא** תשפ"ג לפ"ק | גליון תתת"ק שנה כ"ו

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק פרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק יצ"ו

שובו לכ"ם לאהליכם

שבוע ימים עברו מזמן מתן תורתינו, בו זכינו לקבל את ההארות וסגולת החג הקדוש ולטעום מנועם אור זיו עליון, ואם בכל מועד ויו"ט מעידין אנו בקידוש"א רבא, אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון וקדשנו במצותיו, הרי עאכו"כ ביום זה יום חג השבועות אשר בו נהיינו לעם ה' להיות סגולה מכל העמים והבחיר"ה אשר בחר בנו ה' נתקיימה ונהייתה ביום זה.

ומובא בספר קול יעקב (פ' אמור) בשם הגה"ק מהרמ"מ מרימנוב זי"ע **ד"ביום טוב בא למטה הארה גדולה שהשי"ת נותן לנו מתנה ביום טוב שיש לכל איש ישראלי מוחין הגדלות, וכל אחד בא לשכל חדש בידיעת הבורא, אך אחר יום טוב יוצא אותו השכל מהאדם, והאיש המשכיל יראה שמיד ביציאת יום טוב ילמוד בתורת ה', דאורייתא וקוב"ה חדא הוא, ואז ישאר לו אותו המתנה שנתן לו השי"ת ביום טוב ולא יצא ממנו אחר יום טוב".**

ורבים המה מליצותיה"ן של קדושי עליון נבג"מ על ימי השנה אחרי כל מועד וחג, אשר במתיקות לשונם יצאו לפרש את פסוקי הקודש, לכ"ז בנים שמעו לי, צ"א ולמד, שוב"ז לכם לאהליכם, כי העיקר היא שגם אחרי אשר כבר קיבלנו כל ההשפעות וההארות, נרים ונישא אותם עמנו לצאת על הדרך דרך המלך בכל ההשפעות אשר קבלנו בהאי חגא קדישתא.

וכאן קנה מקומו דברותיו בקודש של מרן רבינו שליט"א אשר האריך בנועם זיו אמרותיו על תכלית כל המועדים והימים טובים אשר העיקר היא שיזכור האדם בקדושתן להרגיש עריבות ונעימות עבודת השי"ת על כל ימות השנה ובצוף נועם אמרותיו המליץ בדברי פי חכם חן: "**ועלינו לדעת דהאי עלמא כבי שוקא דמיא, וכמו שאמרו חז"ל** (אבות פ"ג מט"ז) **החנוני מקוף והפנקס פתוח, וכמו בעולם המסחר יודע כל סוחר שבאם אינו מקיים הבטחותיו עלול הוא לאבד אישורו, ולא ירצה עוד שום סוחר לישא וליתן עמו, כן הדבר לגבי כל הקבלות טובות שקבלנו עלינו בשמירת התורה והמצוות, שצריכים אנו לקיים כל זה כדי שנוכל להקוף עוד, ולכן בעת כאשר אנו עומדים להיפרד מהימים הקדושים יזדרז כל אחד מנער ועד זקן לקיים כל הקבלות טובות שקיבל על עצמו, ונמשיך את קדושת החג על כל ימי השנה הבעל"ט**".

וחן מבואר בספרי הקודש בהא דתנינן הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם מאי טעמא יום שניתנה בו תורה, שהוא על דרך שאמרו (ביצה כה:) לכ"ם לכל צרכיכם, כי בעת מתן תורה נפתחו ארובות השמים ובא שפע רב לכל בית ישראל בגשמיות וברוחניות, וזהו שובו לכ"ם לאהליכם כי בעת שיחזרו לבתיהם אחרי החג נקח איתנו כל ההשפעות של לכ"ם שנשפע בחג השבועות, לכ"ם לכל צרכיכם בכל העניינים, ויופתחו ארובות השמים להשפיע על כל אחד ואחד די מחסורו אשר יחסר לו בבני חיי ומזוני רויחי וכט"ם.

תוכן העניינים

לקח טוב ..... א
דבש תמרים - לקיטת תמרים ..... ב
קדוש יאמר לו ..... ג
בשפתי צדיקים - לשון חכמים ..... ד
פרפראות לחכמה - דורש טוב ..... ה
שבח"י רפאל ..... ו
פיטין קדתי ..... ז
חוקים להורותם ..... ח
פשיט כהלכה ..... ט
לשכתו הסדים ..... י
לוח ההילולא ..... יא
דבר בעתו ..... יב
נועם שבתי ..... יג
פשוטו של מקרא ..... יד
דברות קודש ..... טו

אגוית פרק א'

לשמרך בכל עת

מינה לא תזיע

צו יעדע צייט א ישועה

להכנסת מודעות, מזל טוב, הנצחת שם, לע"נ, אפשר לפנות:
להר"ר **אלטער אשר אנטשיל אילאוויטש** הי"ו
052-7648437

כל הזכויות שמורות ©

מרכז המשפחה דרבנו יואל

מסאטמאר

קרית יואל
בני ברק

עטיפה ע"י בק מרן רבינו הקדוש ויחי ע"ה
עטיפה אחה בק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

כל הארץ פצחו רנ"ה

בלב מלא רנ"ה וגילה, תטופנה שפתינו ולשוננו מילה, לשגר ברכתינו לכבוד ידידינו החשוב היקר והנעלה,
נחמד למטה ואהוב למעלה, משליך עצמו מנגד בלונ"ח במסירות רבה ועצומה לבוא בעזרתינו יומם ולילה,
עושה ומעשה למען הכלל והפרט רב עלילה, ובמיוחד מתמסר למעננו בהרמת קרן המוסדות והקהילה,
לראותה מתנוסס לשם ולתפארה בנויה על תילה, בדרך צלחה וסלולה, איש חי כרוך הכשרון ורב פעולה,
כביר המעש ברב עוז ותהילה, בחן ובחסד בלולה, אצל כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א זכה לקירבה ולגדולה,
איש חמודות ורב תכונה צלולה, חביב בקרב עם סגולה, מקבל את כ"א בסבר פנים באורה ובשמחה וצהלה,

עפ"י אילה שלוחה, שפיר הטוב מחולל בחצרכה

מו"ה

נפתלי הירצקא שטיין

חי"ו

מנכ"ל עסקני מוסדות סאטמאר באה"ק

מגידולי ומאמני כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל שמחת נישואי בנו למזל טוב בשעה טובה ומוצלחת
ההתן החשוב המופלג בתורה וביראה טהורה, שמו הטוב נודע לתפארה

כמר **חיים שמעון** הי"ו

עכ"ג הכלה המהוללה שתחי' בת ידידינו החשוב והמפואר בנש"ק
נין ונכד לרביה"ק בעל הישמח משה זי"ע

מוה"ר **ארי' לייבוש טייטלבוים** הי"ו

זאת הברכה, יוסף ה' עליך אלף פעמים ככה, וזכות פעליך הכבירים לפרט ולכלל,
יעמוד לך על כל צעד ושעל, ותזכה לראות ולרוות מכל יו"ח רב תענוג ונחת, בנים
ובני בנים כגפן פוריחת, ויתאחדו אצלך תורה וגדולה במקום אחת, וכל טוב סלה.

החותמים למען שמו ברגשי ששון ושמחה, אסירי התודה וההערכה

יחזקאל ראטטער
בשם הנהלת המוסדות
פה בני ברק יצ"ו

אחד המרכה ואחד הממעיט, רק ישמר מעצבות

נשא את ראש בני גרשון וגו'. בלשון זה נאמר גם לעיל אצל בני קהת (פסוק ב): **"נשא את ראש בני קהת".** וצריך טעם למה לא נאמר כן גם אצל בני מררי (בפסוק כט), שבהם לא כתוב אלא: **"בני מררי למשפחותם לבית אבותם תפקוד אותם".** וי"ל בדרך רמז, כי **"בני קהת"** רומז על תלמידי חכמים, נושאי הארון, בעלי אסופות שיושבים אסופות אסופות ועוסקים בתורה (חגיגה ג:), והוא מלשון הכתוב (בראשית מט, י) **"ולו יקהת עמים"**, ו**"בני גרשון"** הם הסוחרים העוסקים במשא ומתן, ועל ידי זה המה מגורשים מעבודת ה', **ואף על פי כן פורשים עצמם מטרדותיהם לעסוק מעט בתורה ועבודה, והמעט שלהם חשוב כעבודה המרובה של בני קהת,** שעל כגון זה אמרו (מנחות קי:) **"אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים".** ולכן נאמר בשניהם נשיאות ראש, להורות שעבודת שניהם שקולה יחד ועולה למעלה. אבל **"בני מררי"** רומז לבעלי מרה שחורה, ההולכים תמיד בעצבות, שהיא מדה מאד לא טובה, **אין בעבודתם נשיאות ראש ח"ו.**

ארון עדות

כח ברכת צדיק, אף כשאין נותן שום ברכה מעצמו רק שאומר 'שירחם הש"י' או 'שיעזור הש"י'

כה תברכו את בני ישראל אמור להם. יברכך ה' וישמרך. "בא לפאר מעלת הצדיקים אשר להם עוז ותעצומות לברך את זולתם ויסכים השם על ידם, **ויותר מזה אף אם לא יברכו בפירוש בלשון תפילה, רק שאומרים לזולת עתיד השי"ת לברכך** כו', יקיים השי"ת דבורם ויברך אותם כאשר דיבר וכאשר הבטיח, על דרך הכתוב 'ותגזר אומר ויקם לך'. ויותר מזה אף אם לא יכיר שום ברכה (מעצמו, רק שיאמר שהש"י יברכהו ויעזרהו כו') יבורך גבר הלז מאתו ית"ש. וזה שאמר הכתוב: **כה תברכו את בני ישראל,** כלומר אף בלשון זה יתברכו: **אמור להם יברכך ה',** אף אם תאמרו להם, עתיד השי"ת לברכך. וכן: **'ושמו את שמי על בני ישראל'** ולא לשון ברכה, גם כן: **'ואני אברכם',** וכנ"ל, ונכון הוא".

הרי בשמים

בשבועות ממשיכין תורה וגדולה לבני ישראל

ביום השביעי נשיא לבני אפרים. ובמסורה: "ביום השביעי כטוב לב המלך ביין" (אסתר א, י). וי"ל, דהנה בחג השבועות ממשיכין מלמעלה השפעות של תורה ושל פרנסה, תורה וגדולה יחד, ע"ד שאמרו חז"ל (פסחים סח:) **"הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם מאי טעמא יום שניתנה בו תורה הוא".** וזה רמז המסורה: **"ביום השביעי"** רומז לעצרת, שהרי הכל מודים שבשבת ניתנה תורה לישראל (שבת פו:), **"כטוב לב המלך ביין"** רומז למתן תורה, ע"ד **"מרתף גדול של יין זה סיני"** (מדרש שהש"ר ב, ד), **אזי: "נשיא לבני אפרים"** רומז לפרנסה, ע"ד **'ואת שם השני קרא אפרים כי הפרני אלקים בארץ עניי'** (בראשית מא, נב), רצ"ל **כי בעצרת היא עת רצון ומוכשר להמשיך שפע פרנסה.**

עטרת ישועה

גודל פעולת ברכת הנהנין בכונה ראויה

ואיש את קדשיו לו יהיו איש אשר יתן לכהן לו יהיה. פסוק זה על כרחך אומר דרשוני וחיו, כי לפי פשוטו אינו מובן. וי"ל על פי מאמר חז"ל (ברכות לה) **אסור לו לאדם שיהנה מן העולם הזה בלא ברכה** כו', וכאילו מעל בהקדש כו', וכאילו גוזל אביו ואמו כו', **"ד' לוי רמי, כתיב 'לה' הארץ ומלואה',** וכתיב **'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם'. לא קשיא, כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה",** עיי"ש. ולהבין הטעם במה נשתנה אחר הברכה מקודם הברכה. אך יש לומר, **"דהנה נודע שבכל הנבראים ובכל מיני מאכל יש בהם ניצוצין קדישין, וזהו טעמן של המאכלים וריחן וטובן, וברכות הניצוצות נתרבה הטעם וריח הטוב"** (עי' ליקו"ת להאריז"ל פר' עקב). והנה, ניצוצי הקדושה **'כל היכא דאיתנהו בי גזא דרחמנא איתא'** (ר"ה ו.) והמה הקדש, ולפיכך אסור לאדם ליהנות מהם והוא כאילו מעל, כי אין לך הקדש גדול מזה. **ואמנם כאשר איש הישראלי מברך על איזה דבר ברכה הראויה לו בכוונת הלב ובדביקות ואהבת ויראת שמו ית', בזה מעלה הניצוצות קדושות למקורן ושורשן הרמה בקודש, וממשיך שפע טוב וברכה לכל העולמות,** כי 'ברכה' הוא מלשון בריכה, בסוד נח"ל הממשיך שפע לכל העולמות, ועל כן זכה אותו המברך בדבר המאכל הזה או המשקה ההוא ונעשה כשלו, **להיות כי הוא העלה הניצוצין הק' שבו למקורן ושורשן, ועל ידי זה הממשיך מלמעלה שפע טוב ביתר שאת, ולזה: והארץ נתן לבני אדם".** וזה מרומז כאן בפסוק: **"ואיש את קדשיו",** היינו ניצוצות הקדושה שבכל דבר שהעלם למקורן ושורשן **"לו יהיו"** הם כשלו ממש, ואין בהם מעילה ולא משום גזל, והטעם לדבר, לאשר **"איש אשר יתן לכהן",** היינו להשי"ת הנקרא בסוד 'כהן' כביכול כמבואר בזוה"ק (ח"ג מט:), ולכן **"לו יהיה", היינו לאשר נתן שבח והודיה וברכה להשי"ת ברעותא דלבא כנ"ל, ולזאת זכה בהן ובקדשיהן.**

אוהב ישראל

[וזל"ק של רבי חיים ויטאל ז"ל (בשער רוה"ק דף יא) בשם האריז"ל: **גם אמר לי מורי ז"ל, כי עיקר חשוגת האדם אל רוח הקדש. תלויה ע"י כונת האדם וזהירות בכל ברכת הנהנין. לפי שעל ידם מתבטל כח אותם הקליפות. הנאחזות במאכלים החומריים. ומתדבקים בהם באדם. האוכל אותם. וע"י הברכות שעליהם. הנאמרות בכונה. הוא מפיר מהם הקליפות ההם. ומזכך החומר שלו. ונעשה זך. ומוכן לקבל קדושה. והזהירני מאד בזה**]

תורה ותפילה

זהרורי אורה למספרים הקדושים, גפרשה יפה נדרשים

לאפץ ידים בכוחות אלהיים בתורה ותפילה עמודי עולמים, הצריכים חיזוק כל הימים

תורה

ע"י קדושת עפק התורה, יוכל לתקן ימים הראשונים

וחזיר לה' את ימי נזרו וגו' והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו. וזאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו וגו'. פירש"י ז"ל: **"וחזיר לה' את ימי נזרו יחזור וימנה נזירותו כבתחלה".** וצ"ב מה שייך לומר כאן **"וזאת תורת הנזיר"**, הלא מדבר כאן בנזיר שנטמא ונסתרו ימי נזירותו, ותורת הנזיר הלא היא שיהא קדוש וטהור. וי"ל, דהנה דוד המע"ה אמר: **"אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני. כי הטה אזנו לי וביומי אקרא"**, פירוש, שדוד התנצל לפני השי"ת ואמר: "אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני" הן אמת שהתשובה היא טובה ומועילה מאוד ומתקבלת לרצון, **אך עדיין לבי דוי על אותם הימים שחטאתי בהם והפסדתים יען שלא עבדתי אותך בהם "וביומי אקרא"** ועליהם אני קובל, על הימים שעברו. **ואמנם האמת אשר גם ימים עברו אלו אפשר לתקן**, והוא אם באותם הזמנים שהאדם פטור בהם מלימוד התורה, כגון זמן שינה ואכילה וכדו', יקדישם לתורה ועבודה, **דהיינו ע"י שימעט מהשינה והאכילה אשר היה רגיל עד כה ויקדיש יותר זמן ללימוד התורה, אזי יצטרפו ביחד זמן זמנים טובא ויעלו לימים שעברו בלא תורה.** וזהו הרמז בפסוק: **"וחזיר לה' את ימי נזרו" "יחזור וימנה נזירותו כבתחילה"**, דמוסב על זה שחוזר בתשובה ורוצה לתקן מעשיו, אך מה יעשה עם הימים הראשונים שנפלו בלא תורה, זהו שכתב כמתמה ואומר: **"והימים הראשונים יפלו" בתמיהה**, ומשיב הכתוב: **"וזאת תור"ת הנזיר"**, כלומר, ע"י לימוד התורה בעתים האמורים, שבאמת פטור בהם מתלמוד תורה **"ביום מלאת ימי נזרו"** בזה יוכל לתקן הימים הראשונים שנפלו עד שייחשב כאילו גם באותם הימים היה עוסק בתורה ובעבודה.

הרה"ק מהר"י מבעלזא זללה"ה

(ובעי"ז בס' ארץ החיים להרה"ק בעל "באר מים חיים" ברכות ה' ע"א ד"ה אם רואה)

אחרי יו"ט צריך להתחזק ביותר להחזיק עצמו בתוה"ק

וחקרבתם מנחה חדשה לה'. הכתוב יבואר **"על פי מה ששמעתי ממורי מהר"ם מפריסטיק שיחי'** (הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימאנוב זי"ע), שאמר **שביום טוב יורד הארה גדולה**, שהשי"ת נותן לנו מתנה ביו"ט שיש לכל איש ישראלי מוחין דגדלות, וכל אחד בא לשכל חדש בידיעת הבורא ב"ה וב"ש, **אך אחר יו"ט יוצא אותו השכל מהאדם, והאיש המשכיל יראה שמיד ביציאת יו"ט ילמוד בתורת ה', דאורייתא וקוב"ה חדא הוא, ואז ישאר לו אותו המתנה שנתן לו השי"ת ביו"ט**, ולא יצא ממנו אחר יו"ט. וזה הוא שנאמר: **'וחקרבתם מנחה חדשה'**, היינו המתנה שנותן לנו השי"ת ביום טוב, שנותן לנו שכל חדש בידיעת הבורא ב"ה וב"ש, **תקריב אותו לה'**, דהיינו שתלמדו מיד, דאורייתא וקוב"ה חדא הוא, **ואז ישאר לו אותו המתנה אף לאחר יום טוב, כאמור.**

קול יעקב

תפלה

התפילה 'לאהבה וליראה' היא שנזכה לשפע קודש יותר מכפי הכנתינו וזכות נפשינו

על פי ה' פקד אותם ביד משה איש איש על עבודתו ועל משאו וגו'. הנ"ל בזה דהנה כבר הקשו הקדמונים על מה שאנו מתפללים בכל יום **ותן בלבנו וכו' לאהבה וליראה את שמך וטהר לבנו לעבדך באמת** וכדומה לזה. הלא כבר אמרו חכז"ל (ברכות לג, ב) הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ואיך שייך להתפלל ע"ז. וכבר האריך המהרש"א בחי"א ע"ש. אך הנ"ל דהנה אנו אומרים **אהבה רבה אהבתנו כו' חמלה גדולה ויתירה חמלת עלינו** דהנה יש להבין מהו הענין גדולה ויתירה הזאת ומה מעלת היתרת הזאת. אמנם הנה אמרו חז"ל (שהש"ר ה, ג) **'פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם'.** כי **הנה מאז גם בשעת מתן תורה הי' התגלות האלקות יותר ויותר גדולה מכפי ההכנת של בנ"י** כו'. **אך הנה הם הכינו עצמם בקדושה וטהרה כפי כחם והש"י הוסיף להם התגלות האלקות עליהם ביתר שאת ויתר עז. וכן הוא תמיד המדה זאת כי בהערה מועטת שלמטה הנה ממשיך מלמעלה ההארה הגדולה שלמעלה יותר ויותר כידוע ליודעי ח"ן.** וכן אמרו (יומא לט, א) **אדם מקדש א"ע מעט מקדשין אותו הרבה** כי דרך הזה הוא בכל הענינים השייכים לעבודת הבורא וזהו פתחו לי פתח כפתחו של מחט ואני אפתח לכם כו' כי תמיד ההשפעה והארה העליונה באה יותר ויותר מכפי ההכנה כנ"ל. וזה הענין של נשמה יתירה בשבת שלכך נקראת יתירה מפני שהיא תמיד בהארה וקדושה יותר ויותר מכפי ערך ההכנה שמכין האדם א"ע על השבת כו'. **הנה זה הפי' של חמלה גדולה ויתירה חמלת עלינו זהו ההוראה היתירה שבאה לאדם יותר מכפי ההכנה הוא בחי' חמלה ורחמנות הש"י עלינו והיא נקראת חיבה יתירה בחי' תוספת כתובה** כנ"ל. והנה על בחי' של תוספת ההארה הנ"ל שייך שפיר לשון תפלה וטהר לבנו ותן בלבנו לאהבה ולירא ושמך ר"ל שישפיע לנו קדושה יתירה באהבה ובירא' יותר מכפי הכנותינו ומעשינו. ומ"ש הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים הוא מוסב על הכנת האדם בבחירתו הטובה. [והיינו 'אשר פקד ה' ביד משה' – היינו שזוכין לזה בכח הצי"ע, שיהיה ע"ל עבודתו וע"ל משאו, היינו יותר ויותר מכפי הכנתם].

תפארת שלמה

[וכ"כ בחת"ס (פר' עקב) **זל"ק:** נ"ל **"בודאי יראת שמים היא בידי שמים"** ולולי עזרתו ית"ש לא יגיע א' מאלף ליראה את ה' כו', **ראה כמה תפלות התפלל דוד המע"ה על ככה, אך מה שאינו בידי שמים היא הבחירה שבלב שישתוקק אדם וירצה להיות עובד ה' ויתפלל על ככה אותה השתוקקת לבד אינה בידי שמים והיא מבחירת אדם,** ע"כ אמר **'מי יתן והי' לבבם זה ליראה אותי',** לא אמר מי יתן ויראו אותי שזה אינו בידם אלא **מי יתן והי' לבבם זה ליראה שהי' חמדה בלבבם ליראה]**

ישא ה' פניו אליך ויחנך. ויובן על פי מה שפירש בחן טוב דברכת יברכך הכוונה שיהיה כשרים וצדיקים אכן לפי זה לכאורה הוי נהמא דכסופא כיון שיהיו צדיקים שלא בעמל ויגיעה, וידוע דבנהמא דכסיפא מתבייש לחסתכל פנים נגד פנים ולכך אין להביט בו, אולם מצינו דבאהבה החן ליכא נהמא דכסופא כמו בן המסיב אצל אביו, ולכן אמר ישא ה' פניו אליך היינו יביט בך בפנים מאירות, כי לא הוי נהמא דכסופא ומסיים ואומר ויחנך היינו אהבת החנות כמו שנאמר אלקים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה ואם כן ליכא משום נהמא דכסיפא.

(ישמח משה)

☆

נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם למשפחותם. ועל דרך רמז ירמוז בהקדם לפרש מאמרם הזהרו במנהג אבותיכם בידיכם וכו', עפ"י אמרם ההולך בדרכי אבות הקב"ה מתקומם עליו בזכות אבות, ויש להבין אם כן ל"ל זכות אבות הלא יש לו זכות עצמו, אבל הענין עפ"מ שכתבו שיש עבודה הבא מכח השכל, ויש עבודה הבא אך מפאת הקבלה מאבותינו, והנה מבואר בכלי יקר שענין הליכה נופל על תנועות הרגלים, אם שדעתו עודנה קשורה במקומו הראשון עכ"ז הולך הוא, ועז"א ההולך בדרכי אבות ר"ל שעבודתו אינה מכח דעתו ושכלו והליכתו הוא בלא כוונה אך מכח שכן דרכי אבותיו, ועכ"ז הקב"ה מתקומם עליו בזכות אבות אשר עבודתם היי מכח שכלם והכרתם את תפארת יקר גדולת עבודת המלך מ"ה ב"ה, והיינו הזהרו במנהג אבותיכם בידיכ"ם, בחינת מעשה בלא מחשבה, כי הרי אנו בקיאים בקביעא דירחא ואינם יודעים טעם למה עושים יו"ט שני זמנין דגזרי מלכא גזירה ואתי לקולקולי ר"ל אם נלך בדרך אבות אפילו הליכה בלא כוונה עכ"ז בזכות זה יהיי בידינו כח לבטל גזירות רעות כי יהיי אלוקינו עמנו כאשר היי עם אבותינו, וזה אומרו נשא את ראש בני גרשון היינו בני הגליות הנגרשין מהסתפח בנחלת ה', כי גם הם לבית אבותם למשפחותם ר"ל הגם שאינם יודעים שום טעם, עכ"ז הולכים בדרכי אבות ושומרים יו"ט ב', ובזכות זה ראוי להם נשיאות ראש והרמת קרן במהרה אכ"ר.

(ייטב לב)

☆

נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם למשפחותם. ונ"ל עפימ"ש בספר בני יששכר לפי עזרת אבותינו אתה הוא מעולם מגן ומושיע להם ולבניהם אחריהם בכל דור, דהנה החילוק שבין עזרה לישועה היא שלשון עזר יצדק על העזרה מבלי בקשה מקודם מהנעזר, ותשועה הוא כשמושיע המושיע אחר בקשת הנושע כמד"א צעקה הנערה המאורשה ואין מושיע לה והנה אבותינו שהיו צדקים גדולים הנה היות עזרתם בטרם התפללו אליך אבל בניהם אחריהם עכ"פ אחר התפלה יש לנו ישועה וזהו עזרת אבותינו אתה הוא מעולם טרם יקראו, מגן ומושיע להם ולבניהם שלבניהם לא היית אלא בבחינת מושיע עוד הם מדברים ואני אשמע עכ"ד הנחמדים, והנה אנן יתמי דיתמי תש כחינו וחלש שכלינו בעבודת השי"ת עד שאין בנו התגברות אפי כדי להתפלל ולהתחנן ולשפוך שיח לבקש ממנו הישועה ומכש"כ שאין אנו יכולים לעלות להגיע למדרגת אבותינו הקדושים שהשי"ת יעזור לנו בבחי עזרה בלא בקשה

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבות יה"ק עצי התמרים

נשא את ראש, שמתחלת ההכנה לרא"ש השנה

הרה"ג האב"ד (שליט"א) [זצ"ל] אמר **בשם מרן רביה"ק מסאטמאר זי"ע**, שאמר בשם הרה"ק בעל הקדושת יו"ט זי"ע שפי' עה"פ **"נשא את ראש"**, היינו כשקורין בפרשת נשא, צריכין כבר להכין את עצמו לכבוד **"את ראש"**, **היינו לראש השנה, דאז כבר צריכין להכין את עצמו לראש השנה.**

מבאר רבותינו (שנה א' גל' מ"ח)

יברכך ה' בממון כשר, ועי"ז ישמרך מן המזיקים

יברכך ה' וישמרך. שמעתי מכ"ק מרן רבינו הק' בעל דברי יואל זיע"א לפרש כוונת דברי המדרש **יברכך ה' בממון, וישמרך מן המזיקין.** ולכאורה צ"ב השייכות שביניהם, אמנם המתברך בממון עדיין לא יספיק לו בזאת הברכה לבד, כי אם הממון יבוא לו ממקור בלתי טהור תיהפך לו הברכה לקללה ר"ל, כי ממון שאינו ממקור כשר מזיק מאוד לנפש האדם הנהנה מזה, ולזה אמר **יברכך ה' בממון, אבל וישמרך מן המזיקין, היינו שלא יבוא לך ממון ממקור המזיקין והרשעים,** עכדה"ק.

עטרת יהושע (פרשת תרומה דף קפ"ג)

וא"כ מה יעשו איזובי קיר באיזה אופן נוכל להושיע מאתו יתבי כי באמת לא תמנו ולא כלו רחמיו וחסדיו במרומים עם עלינו ומהכרח היא שהשיית יפן ברחמיו עלינו ויושיענו בבחינת אבותינו טרם שנקראו יעננו אף בלא בקשה שלא שועה מקודש ומציון יסעדנו אם גם שאין אנו ראוים לכך, ולפי"ז ע"י שאנו במדרגה התחתונה כ"כ עד שאין אנו יכולים אפילו להתפלל ולשפוך תחנונים ע"כ היא הנותנת שנושע בבחי עזר כמו אבותינו הקי והנה פי' בספרים על תיבות גם הם שהיא מורה על בחי ענוה וקטנות וזהו גם הם כאלו הם רק טפלים, וי"ש נשא את ראש בני גרשון אשר גרשו היום מלהסתפח בנחלת הי' מקוצר דעתם ושכלם, ע"י גם הם הנו ע"י הקטנות שבהם וההכרח שיהי' להם נשיאות ראש שיהי' בגדר לבית אבותם בעזר צורי וישעי בחי עזר אל בלא בקשה.

(קדושת יו"ט)

☆

יברכך הי' וישמרך. ובמדרש יברכך הי' בממון וישמרך מן המזיקים, ויבואר בהקדם דברי אמרם ז"ל יהא רעוא דתזרע ולא תחצד תעייל ולא תיפוק תיפוק ולא תעייל וכוי הנך כולהן ברכתא נינהו תזרע ולא תחצד תוליד בנים ולא ימותו תעייל ולא תיפוק תעייל כלתא ולא לימתו בנך דליפקן תיפוק ולא תעייל תוליד בנתא ולא ימתו גובריהו וליהדרו לותיך, וביאר בנזהי"ק למה בירכהו בלשון קללה דיש לחוש מן המקטריגים שיעכבו שפע הברכה וע"כ אמרו בלשון קללה ובלבו נתכוונו לברכה והקב"ה היודע תעלומות לב ימלא משאלתו, ובערוגת הבושם כתב לפרש בזה מקראי קודש בברכת כהנים דהוא רק בברכת בוי"ד יש לחוש לזה אבל בברכה הבאה מאת הקב"ה אין מן הצורך להעלים הברכה דבכ"מ שיש השראת השכינה אין שטן ופגע רע וז"ש כה תברכו את בני"י היינו בלשון הזה אמור להם יברכך הי', שיאמרו בפירוש לשון הברכה ולא יעלימו הברכה בלשון קללה, כי ושמו את שמי על בני"י ואני אברכם וכברכה כזו הבאה מאת הקב"ה אין מן הצורך להעלים, ובזה מבואר המדרש יברכך הי' בממון היינו שתבא הברכה מאת הקב"ה בעצמו, וממילא וישמרך מן המזיקים שלא יהי' למקטריגים שליטה על הברכה כי בברכת הי' אין שטן ופגע רע.

(ברך משה)

☆

כה תברכו את בני ישראל. במדי מהיכן זכו ישראל לברכת כהנים ממתן תורה, ואפי"ל לפי מש"כ בייטי"ל על אמרם ז"ל מפני מה היו אבותינו עקרים מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתן של ישראל, עפי"מ שכתבו משל למלך שהיה צמא למים במדבר שמם ורצו עבדיו להביא לו מים מרחוק אמר להן לי יש סיפק בידי להביא מים ממרחק שיש לי כמה עבדים ורוכבי סוסים אבל אדם אחר שילך בדרך זה ויצמא למים יסתכן ע"כ צוה שיכרו לו באר מים חיים כדי שיהיו מים מצוים לכל עובר וכמו"כ ישועת צדיקים הוא כמו מעין הנובע ישועה מיד ולדורות ולכן הקב"ה מתאוה לתפילתן כדי שעל ידי תפלתן יפתח הצינור והמעיין לכל מי שצריך לאותו דבר ע"כ, והנה כתב בייטי"פ דבני"י התפללו נגד ההר להבין ולהשכיל דברות היוצא כביכול מפיו יתי', ובכן יי"ל דתפלתן שהתפללו אז במעמד הנבחר פתחו צינור לדורות הבאים שנהיה נענים בשעה שנבקש להבין התורה, ואיתא במדרש יברכך הי' בתלמוד יאר הי' פניו אליך זה מאור תורה שיאיר עיניך ולבך בתורה, ולזה אמרו מהיכן זכו ישראל לברכת כהנים היינו שיזכו להבין התורה ואיך אנו כדאים להיות נענים, ממתן תורה שכבר אז התפללו בני"י עליהם ועל דורות הבאים להבין התורה ופתחו צינור ונעשה רושם שיתקבלו התפלות עד היום הזה.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבותינו הק' עבי התמרים

דרך רבותינו הק' מדור דור לפעול ולהשפיע צרכי בני ישראל ע"י אמירת דברי תורה בכל עת ועידן

דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם. **הנה אבותינו ספרו לנו מק"ז מרן הייטב לב זי"ע אשר עת דרש דרש בבית מדרשו בפעם האחרון בחג השבועות קודם פטירתו** (הדרוש במילואו נדפס בייטב פנים מאמר זמן מתן תורתינו אות נג) **דיבר בקדשו**, כי ישנם צדיקים אשר נוהגים לומר דברי תורה לפני עם ה' בכל עת מצוא, וישנם צדיקים אשר אינם אומרים דברי תורה ברבים, אבל כולם מכוונים את לבם לאביהם שבשמים ומשפיעים השפעות טובות לישראל כל אחד לפי דרכו בקודש, **אולם נפשי בשאלתי אל בניי אחרי כי ממני ילמדו וכן יעשו לומר דברי תורה לפני בני ישראל בכל עת ועונה בשבתות ומועדי השנה, כאשר קבלתי מהאי סבא קדישא מרן הישמח משה זי"ע,**

וסיים אז לפרש הכתוב בברכת כהנים (במדבר ו כג) **כה תברכו את בני ישראל, להשפיע להם כל טוב, אמור להם, על ידי אמירת דברי תורה. ואמנם דבריו הקדושים נאמנו מאד לביתו נאוה קודש, וכן נהגו אבותינו הקדושים מדור דור לומר דברי תורה ולדרוש לפני עם ה' בכל עת ועידן, פיהם פתחו בחכמה ותורת חסד על לשונם.**

ברך משה (הקדמה, ובפ' וזאת הברכה)

והוא יהיה לעטרת צב"י

ברגשי ידידות והערכה, נשגר כוס של ברכה, אל בע"כ ידידינו וידיד מיסדותינו,
הרבני הוקר החשוב והנעלה, מיפלג בכל מידה טובה ומעלה, אוהב לשמים ולאנשים,
תומך נלהב להחזקת מיסדותינו הקדושים, מרבה צדקה וחסד לכל דורשים ומבקשים,
מריחוק מקום מצידתו פריסה עלינו, מנדיל עשות בהתמסרות רבה ועצומה לכל קדשינו,
ניה הצדק צב"י תפארתו, כשמו הטוב כן תהילתו

הרבני הנגיד הנכבד רודף צדקה וחסד

מוה"ר

משולם צבי בנציון זילבערשטיין

הי"ו

איש חי רב פעלים כבירים לכל קדשי מיסדותינו הק'

לרגל השמחה שבמעונו, ריומתית קל בגרינו

באירוסי בני החשוב המופלג בתוי"ש החתן שלמה אהרן נ"י

עב"ג הכלה המהוללה שתחי' למזל טוב בשעטו"מ בת ידידינו הוקר והנכבד רודצו"ח

מוה"ר **יואל נאלדבערגער** הי"ו

אב"י בבארא פארק יע"א

וצריפה בזה ברכתינו המרובה, ברגשי הודאה וחיבה, שיזכה לרב תענוג ונחת
ביתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, ויבשיך לעמוד ליומין מיסדיותינו הקדושה,
ובשכר זאת יתברך בברכאן דנפישא.

המברכים ברגשי הוקרה והערכה, אסירי התודה והברכה

יחזקאל ראטטער

בשם הנהלת מיסדות סאטמאר בני ברק יצ"ו

פנינים מתורתן של מרן רגי"ה ק' בעל דברי יואל זי"ע מספר "קדושת יואל" אשר על מכבש הדפוס

נמסר לנו בתשו"ח ע"י מערכת "ליקוטי אורה"

יברכך ה' וישמרך (ו כד). ויתפ' במדרש (הובא בשפתי חכמים שם בפרשתן, ועי' במ"ר פי"ג ס"ה) יברכך ה' בממון, וישמרך מן המזיקין. ויש להבין שייכות שתי ברכות הלו להדדי.

ויש לומר כי המתברך בממון, לא יספיק לו בברכה זו בלבד, שהרי אם הממון יבוא לו ממקור נגעי טהור, הרי מתהפך לו הברכה לקללה חלילה, כי ממון הבא ממקור לא טהור מזיק מאוד לנפש האדם הנהנה ממנו (עי' תוגרמ"ה כללה פ' שופטים עה"פ כי הגויש תאלה). לזה אמר הכתוב יברכך ה' בממון, וגם וישמרך מן המזיקין, היינו שיבוא לך הממון ממקור טהור, ולא ממקור הרשעים המזיקין.

עטרת יהושע פ' תרומה עמוד קפב, ששמע מפי רבינו ז"ל

יברכך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך, ישא ה' פניו אליך (ו כד-כו). פירש במרגוש יונתן יברכיך ה' בכל עסקך וכו' (במשך ובמתן), ינהר ה' סבר חפוי לך במעסקך בתורייתא ויגלי לך טמירן וכו' (כשתעמיק בתורה תבין סודותיה ופנימיותיה), יסגר ה' סבר חפוי לך בגלותך (שתקובל תפלתך). ויש לעיין להה כללא שית לן דהמוקדם בקרא מוקדם לברכה, וכמו דמלינו (ברכות מג:) בהלכות ברכת הפירות, והרי בודאי תשובים יותר התורה והתפלה מעסק הפרנסה, אם כן היה לו לקרא להקדים ברכת התורה והתפלה לברכת העסק, ולפירושו הרי הפך הסדר, שהקדים ברכת העסק לברכת התורה והתפלה.

ונראה לומר, דנחית מלינו כמה פעמים דתשיב התנא הסדר כפי הנתים במעשה תחלה ולא כפי סדר המעלה והחשיבות, כגון בענין סדר ל"ט מלאכות דשבת, לא תשיב להו התנא (שבת עג:) כפי סדר חשיבותן, שהרי קודר ומעמר וכו' תשיב תחלה, ואחר כך הלם והמופה הגם שהם חשובים במעלה, משום דתנא דידן סידורא דפת נקט (עי' שם עד:).

ובמו כן הכא, דמה שהקדים הכתוב ברכת העסק, אין הטעם משום שהוא חשוב בחנת מברכה התורה והתפלה, אלא מפני שהוא מוקדם בסדר המעשה, שהרי אי אפשר לעסוק בתורה ותפלה אם לא התחילו תחלה להוציל זהב מן הכיס, כדי לרכוש מקום שיוכלו ללמוד ולהתפלל בו, ומצא דכדי שיוכלו לעסוק בתורה ובתפלה צריכים תחלה לברכת העסק, על כן הקדים תחלה ברכת העסק, ורק אמר כך אמר ברכת תורה ותפלה.

דרשה א' נשא תשכ"ז, מלו"מ פ' וירא תשי"ז

יברכך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך, ישא ה' פניו אליך (ו כד-כו). הקשו המפרשים הלא סדר התפלה נסדר להתפלל בלשון נוכח להשי"ת, ולא בלשון נוכח אל העם, אם כן היה מן הראוי לומר ברכם שמרם, ולא יברכך וישמרך, שהרי צריכים לדבר אל השי"ת ולא למי שמקבל הברכות.

ונראה על פי אמרם ז"ל (תענית ח:) בימי רבי שמואל בר נחמני הוה כפנא ומותנא (רעב ומגיפה ביחד), אמרי היכי נעביד, ניבעי רחמי אתרתי, לא אפשר וכו', אמר להו רבי שמואל בר נחמני ניבעי רחמי אכפנא (פירש"י, לתיקוני שוקעא, ומותנא ליבטל ממילא), דכי יהיב רחמנא שוקעא, לחיי הוא דיהיב (פירש"י, לחיים ולא למתים, לשון מניח שוקעא כדי להמית בני אדם אלא כדי שיחיו), ע"כ. הרי לן מזה דכשיש לפני האדם שתי בקשות שונות, והרי אי אפשר להתפלל על שניהם ביחד, על כן העצה היעוצה לזה הוא, להתפלל תפלה שיכלול בקשות שניהם.

והנה בברכות כהנים טמונה ברכות רבות בני שיעור, ולכן אם יאמרו אותה בלשון תפילה להשי"ת, הרי לא יוכלו לגומרו, כי אי אפשר להתפלל על כמה בקשות ביחד, ולכן אומרים אותה בלשון ברכה, ובלשון נוכח כלפי המתברך, יברכך וישמרך, שיתברכו בכולם ממעון הברכות, כי בברכות יכולים לברך כמה ברכות בפעם אחת, ובכן יהיה תקום להוועצ בכל אלו הברכות אף שהם יותר מברכה אחת.

דרשה יום א' נשא תשכ"ז

ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן (ז א).

מיתת נמדב רבה (פי"ג פי"ב) אמר רבי סימון בשעה שאמר הקב"ה לישראל להקים את המשכן, רמז למלאכי השרת שיעשו לפי שהמשכן, ובשעת שהוקם למטן הוקם למעלן. וכענין זה מיתת בנמרא (מגילה יג:) זבול שבו ירושלים ובית המקדש ומזבח בנוי, ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן, שנאמר (מלכים-ב ח יג) בנה בניתי בית זבול לך מכון לשבתך עולמים.

והנה מלינו בכתבי הרמ"ע מפאנו (עשרה מאמרות מאמר אכ"פ ח"ג סכ"ג) שאליהו הנביא עומד ומקריב תמידין כסדרן בכל יום לפי בזמן המורכן, וכאותה שבשינו (עדיות פ"ח מ"ו) מקריבין לפי על פי שאין בית. וכתב ג"ז זללה"ה בייטב לב (פ' אמור ד"ה ומקובלני) ומקובלני ממוזלה"ה בעל המחבר ספר יסמת משה ומשובת השיב משה, כי פעם אחת אמר שסייס תפלת שמונה עשרה עלה בלבו להתפלל לרחות הדבר האמור, ועם לבבו אמר אולי קיימת לי שעתא וזכה לרחותו, ותיכף התפלל על זה, ומילא ה' שאלתו ורצה עין בעין את אליהו מלובש בבגדי כהונה עומד ומקריב התמיד כסדרו, ודבריו הללו נודעו לרבים.

ומקובל בידי מאבותי הקדושים נבג"מ, שענין הקרבת הקרבנות בשמים ממעל תלוי ועומד במעשיהם של צדיקים בעולם הזה, כי על ידי שהצדיקי הדור עוסקים בתורת מעשה הקרבנות, וכן בעבודתם הקדושה בתפילה שהוא במקום תמידין, בדברים אלו הם פועלים שיעמוד מיכאל שר הגדול ואליהו הנביא זכור לטוב ויקריבו קרבנות בפועל בבית המקדש של מעלה, כדי לכפר על בני ישראל ולהרשיף עליהם שפע רב משמי מעל בימי גלותן, וכן ק"ז היאמת משה ז"ע בשעה שרצה את אליהו עומד ומקריב התמיד כסדרו, אז בעת ההוא היה עוסק בהלכות תמידין.

ברך משה מאמר זכרון תרועה אות ו, ששמע מפי רבינו ז"ל

ויביאו את קרבנם לפני ה' שש עגלות צב ושני עשר בקר עגלה על שני הנשיאים ושור לאחד ויקריבו אותם לפני המשכן (ז ג). ולכאורה טעמא בעי למה לן הביאו הנשיאים יותר משש עגלות, הרי בפופן זה הוצרכו שני נשיאים להשתמש ביחד בעגלה, ויותר היה לכל אחד להביא עגלה לעצמו.

ונראה על דרך שהביא בשלשן הק' (פ' תצוה ל יג) בשם הר"ם מלקנץ ז"ל בטעם שלוה הקב"ה לתת מחצית השקל ולא שקל שלם, כדי להורות על מדת החמדות והשלום, כי כל אחד מישראל הוא כמו חצי, ורק בהתחברות שניים ביחד נחשבים לאדם השלם, עכ"ל. ועל דרך זה היתה גם כן כוונת הנשיאים, להורות על מדת החמדות והשלום, ולכן לא הביא כל אחד עגלה לעצמו, אלא עגלה אחת לשני הנשיאים ביחד.

ברך משה פ' ויגש עמוד רצב, ששמע מפי רבינו ז"ל

קח מאתם והיו לעבוד את עבודת אוהל מועד (ז ה). מיתת נמדב (במדב רבה פרק י"ג סי"ח) היה משה מתיירא ואומר, תאמר שמא אחת מן העגלות נשברה או אחד מן השוורים מת ונמלא קרבן של נשיאים פסול, אמר לו הקב"ה והיו לעבוד את עבודת אוהל מועד, ניתן להם היום, שיהיו קיימים לעולם וכו', והלא דברים קל ומומר, מה אם העגלות שנתנקו במלאכת אוהל מועד ניתן להם היום עד שיהיו קיימות לעולם, ישראל שהם דבוקים בהקב"ה על אחת כמה וכמה. ולכאורה קשה להלא המציאות מורה ההיפך, שהרי אנו רואים כי אף שהעגלות והספרות קיימים לעולם, מכל מקום אין בני ישראל חיים וקיימים לעולם, דהא כבר נגזרה גזירת מיתה בעולם.

ויש לפרש על פי דברי הגמרא (יבמות לו:) מאי דכתיב (תהלים פט ה) חגורה בהלך עולמים, אלא אמר דוד לפני לו לאדם לגור בשני עולמים, אלא אמר דוד לפני הקב"ה, רבונו של עולם יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה, לאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפתותיו דובבות בקבר. מצאתי מזה כי אף אחרי שמת האדם ונסתלק לעולמו, אם אומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, עדיין נחשב כאילו הוא חי ממש.

ועל פי זה יש לומר דמה שאמרו קל וחומר שבני ישראל יהיו קיימים לעולם, אין הכוונה על חיות וקיום הגשמי, רק הכוונה על חיות וקיום הרוחני, והיינו שיזכו ישראל שיאמרו שמועות מפיהם בעולם הזה, ועל ידי זה יחשב להם אף לאחר פטירתם כאילו הם עודם חיים וקיימים.

ליל שב"ק חיי תשכ"ב

קהל ומוסדות יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פעיה"ק ירושלם תובב"א

קול רנ"ה וישועה

ניב שיח שפתינו, פתח אמרינו ודברינו, תעלה בעיר קדשינו, לרגל שמחת ידידינו, יחיד קהלתינו ומוסדותינו,
הרינו עדתינו, יחדיו ירננו, רגשי לבבינו, צליל זמרתינו, קדם אהובינו, אליו תודותינו

נשגר ברכיתינו בכפלים, מהררי ציון וירושלים, כי לו נאה כי לו יאה
פינו ימלא תהילה, קדם האי גברא מאד נעלה, ידידינו ויחיד כל ח'
תירה וחסידית אצלו בשולבות, הולך בדרכי אבות, אוזר חלציו כגיבר
לרוכם קרן קהילתינו הק' ומוסדותינו פעיה"ק מוסר עצמו בריב ומצ
יד ושם לו בכל פעולות לטובה בחצרות קדשינו, נוצר תאנה יאכל חלק כחלק
נפתלי אילה שלוחה לעמיד ליבין כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

הרה"ח ר'

נפתלי הירצקא שטיין

הי"ו

מנאמני כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א • מגדולי העסקנים לכל קדשי בית חייני

לרגל יום שמחת לבו

בנישואי בנו בסימן טוב ובמזל טוב

החתן **חיים שמעון** נ"י

עב"ג בת ידידינו הנעלה, פאר המעלה, כש"ת מוה"ר **ארי' לייביש טייטלבוים** הי"ו

מה' יתן בשאלותינו, בעומק לבינו, שיזכה לברכות עד בלי די
ומשמי מעל יתברך בבני חיי ומזוני רויחי אושר ועושר וכ"ט
סל מלא ברכית, בגנזי צחצחות, נחת דקדושה לשלם ולחיים ולטוב
דשנים ורעננים, שנים נעימים, בשכר פעליו ומעשיו לטובת הכלל
ויזכה לכל הברכות והישועות אשר בתורתינו הקדושה חקוק וכתוב
תבנה יתכונן עיר קדשינו, בביאת גואלינו, ובבנין ציון וירושלים

הכו"ח בברכת ציון וירושלים

הנהלת הקהילה • הנהלת המוסדות

בעיה"ק ירושלים תובב"א

סיפורי צדיקים, גבריאזר הפסוקים
המלאים זיו ונוגה לפיקים

כה תברכו את בני ישראל אמור להם

פי' רש"י "אמור" כמו זכור ושמור, ולמען הבן כוונת רש"י בזה, אמר הרה"ק מו"ה צבי [מרימינוב] הנ"ל על פי מעשה שספר מרבו הרה"ק מוה"ר מנחם מענדל צוזק"ל מרימנאב. כי פעם אחת בערב שבת קודש לא היה לו דגים על שבת קודש, וכאשר התחילו הצללי ערב לנטות, אמר לו רבו הנ"ל, שיעמוד הכלי בישול של דגים עלי מדורת עצים ואש שעל הכיריים, וישים בתוכה בצלים חתוכים ומים לבשלם, ובכל פעם יאמר לכבוד שבת קודש.

ופתאום בא איש אחד מרחוק לק"ק רימנאב לקבל פני רבו, והביא אתו דגים לדורון להרה"ק הנ"ל לכבוד שבת קודש, והיה הדבר נפלא לבני העיר.

ואחר כך ביום השבת קודש אמר הרה"ק מוה"ר מענדל הנ"ל בסעודה על השלחן, דעו כי עם קדושת שבת יורדת כל מיני השפעות שבעולם, והאיש אשר ירצה לקבל השפע העליונה הוא מוכרח להביא הרצון אל הדיבור ולומר לכבוד שבת קודש, והשפע יורדת ממילא מלמעלה.

וזה רמזו חכמינו ז"ל (ר"ה כז.) זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, היינו כי בדיבור תליא מלתא, ועל כן אין להפליא על אשר הייתי בטוח כי יבואו דגים, ע"כ ספור המעשה.

ועל פי הסיפור הלז היה מפרש הרה"ק [רבי ר' הערש] הנ"ל בכונת רש"י ז"ל הנ"ל, כי היה קשה לרש"י יתור לשון "אמור להם" כי היה די שיאמר כה תברכו את בני ישראל יברכך וגו' ועל זה מתרץ "אמור להם" כמו "זכור ושמור" והכונה כי תורה הקדושה מגלה לנו כי סודו של ברכת כהנים הוא ממש כסודו של השפעת שבת קודש, וכמו בקדושת שבת קודש בדיבור תליא מילתא, שיאמר לכבוד שבת קודש כמו כן בברכת כהנים, אמר שמו יתעלה "ואני אברכם" רק אתה הכהן "אמור להם יברכך", והבן עד כאן.

(באר המים)

הינקי ממי המרים המאררים האלה

אשה קשת רוח באה פעם אל הרה"ק בעל "אור המאיר" ז"ל ובכתה לפניו במר נפשה כי בעלה הוא שיכור ושותה יין כל היום ומתוך שכרותו מכה אותה מכות אכזריות וסבלה גדול מנשוא, וכבר כמה פעמים ביקשה ממנו שיתן לה גט פיטורין אך הוא סירב ואמר: אני רוצה יותר להיות אלמן מלהיות גרוש, אמר לה הצדיק שתבוא עם בעלה אצלו, והאשה אמרה: הלא לא ירצה לבוא, אמר לה הצדיק: שמעי נא לעצתי, כשתבואי לביתך ותראי שהוא שותה יין תבקשי ממנו שיתן גם לך מעט יין, וכשתשתי מהיין תהללי את טעם היין מאוד, ותאמרו לו שעד עכשיו לא ידעת את טוב טעמו של היין כי טוב הוא, וכשיעברו כמה שבועות תאמרו לו כי שמעת שבכפר אחד אצל ה"אור המאיר" נמצא יין טוב, לכן עצתך שיסעו לשם לשתות מהיין המשובח ויקנה שם גם מידת יין להביא הביתה. האשה עשתה כדברי הצדיק, עד שלבסוף עלתה בידה להביא את בעלה אל הצדיק, כשבאו אליו, לקח הצדיק שתי כוסות יין ונתן אחת להבעל ואחת להאשה, חטף הבעל ושתה ושיבח מאוד את היי"ש, והצדיק פנה אל האשה ואמר: "ואם לא שטית תחת אישך הינקי ממי המרים המאררים האלה", תיכף כשסיים הצדיק את הדברים, התחיל הבעל לצעוק: חוסו ורחמו עלי כי היין בוער בקרבו ולבי נשרף מהיין ועוד מעט אני מת, אמר לו הצדיק: מוטב שתישאר היא אלמנה ולא אתה אלמן, כששמע את הדברים האלה נפל על פניו והתחיל לבכות מאוד, והצדיק אמר לו: התוודה על עוונותיך, והתוודה, ונתן תקיעת כף להצדיק שמעתה יתנהג בדרך הישר ויחיה עם אשתו בשלום, והזהירו הצדיק שאם ישוב לדרכו הרעה לא תהיה לו שום תקנה ובוודאי ימות, אלא שיודע אני - הוסיף הצדיק - שלא תוסיף עוד לשתות כי היין יהיה נמאס בעיניך, נסעו האיש ואשתו לביתם, ומאז חיו בשלום ובשלוה.

לשון חכמים

לשון חכמים צדיקים וישרים, ברוך צחות ומליצה נאמרים

איש או אשה כי יעשו מכל חטאת וגו', והתוודו וגו' והשיב את אשמו בראשו. י"ל על פי מאמר זקני הק' מרוזין זי"ע בדרך מליצה לימוד זכות על כנסת ישראל, דיען שנבדל הראש מהגוף, רצה לומר שמכיון שהראש הוא מלא יסורים ר"ל, על כן בא לחלישות הדעת ואין יכול לכוין מוחו וליישב דעתו בתורה ועבודה, וע"ז נכנס בו רוח שטות וחטא, **ובזה פי' בדרך מליצה מה שאומרים בתפילת יום הכיפורים אתה הבדלת אנוש מראש ותכירהו לעמוד לפניך**, פי' הבדלת את האדם מראשו, שהוא מלא דאגות ויסורים, ותכירהו לעמוד לפניך, ואיך הוא יכול לעמוד לפניך בתורה ובתפלה עכ"ד הק'. והנה כשאדם מתודה על חטאתו יש ענין שיתנצל ויפיים הש"י ואף ילמד זכות על עצמו אשר לא במרד ובמעל חלילה המרה את פי ה' ח"ו וכו', וע"ד הפסוק (ישעי' מג, כ) ספר אתה למען תצדק, והלימוד זכות הוא שהיסורים והדאגות מעבירים אותו על דעת קונו [וכדאי' בתפילה קודם התפילה דהרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע]. וזשה"כ **'איש או אשה כי יעשו מכל חטאת, והתוודו'**, ועושה תשובה, **'והשיב את אשמו בראשו'**, ר"ל ילמד זכות על עצמו, אשר אשמו תלוי בראשו כמאמר זקני הק' הנ"ל.

שארית מנחם

מוסדות יטב לב
דרבינו יואל
מסאטמאר

נחישד ע"י כ"ק מרן רבינו"ק בעל דברי יואל זי"ע
בהמשכת כ"ק מרן רבינו"ק בעל ברך משה זי"ע
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
עיה"ק ירושלים תובב"א

מזלא טבא
וגדיא יאה

באותות כבוד, בהדר והוד, ישמחו ורננו ידידים, בשבח וסילודים, להריק שפעת ברכותינו ואיחולינו, אל מע"כ ידידינו, איש המעלה, מאד נעלה, ידיד כל בית ישראל עדת מי מנה, העומד לימינינו בכל עת ועונה, בעושה ובמעשה ברוח נבונה, משליך עצמו מנגד לטובת מוסדותינו הק' במסירות לב ונפש נאמנה, ה"ה

מוה"ר

מנחם יודא שלעזינגער

הי"ו

חבר הנהלת מוסדות יטב לב בארה"ק

לרגל השמחה השורה בביתו

באירוסי בתו הכלה החשובה שתי'

למז"ט ובשעטומ"צ

מה' יתן משאלותינו, מעומק לבינו, שיזכה לברכות עד בלי די
ומשמי מעל יתברך בבני חיי ומזוני רויחי אושר ועושר וכ"ט
סל מלא ברכות, מגוזי צחצחות, נחת דקדושה לשלם ולחיים ולטב
דשנים ורעננים, שנים נעימים, בשכר פעליו ומעשיו לטובת הכלל
ויזכה לכל הברכות והישועות אשר בתורתינו הקדושה הקוק וכתב
תבנה ותבונן עיר קדשינו, בביאת גואליט, ובבנין ציון וירושלים

הכו"ח בברכת ציון וירושלים

ישכר יצחק יאקאן

בשם הנהלת המוסדות
בעיה"ק ירושלים תובב"א

יברכך ה' וישמרך. אי' במדרש יברכך ה' בממון וישמרך מן המזיקין, ונל"פ עפי"מ דאי' בגמ' (בבא מציעא מ"ב.) דאין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמיך, והנה לגבי מזיקין מצינו איפכא שאמרו חז"ל (חולין ק"ה:) כל מידי דציר וחתים לית לן רשות למישקל מיניה, והשתא יובן מאמה"כ יברכך ה' בממון והברכה מצויה דווקא בסמוי מן העין וא"כ איכא למיחש למזיקין לז"א וישמרך מן המזיקין.

(נחל קדומים)

☆

איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל. ונל"פ עפי"מ דאי' בגמ' דהא דאין מזווגין לו לאדם אלא לפי מעשיו הוא דווקא בזיווג שני אבל בזיווג ראשון מכריזין מ' יום קודם יצירת הוולד, ולפי"ז א"ש כוונת הכתוב, אי"ש אי"ש כלומר כשיהי' ב' פעמים איש דהיינו בזיווג שני אז אם תשטה אשתו סימן לדבר שגם הוא פגום דבזיווג שני מזווגין לפי מעשיו וזהו ומעלה ב"ו מעל שגם הוא אינו כהוגן.

(מהרי"ט אלגזי)

☆

איש איש כי תשטה אשתו. וברש"י אי' מה כתיב למעלה מן הענין ואיש את קדשיו לו יהיה לומר לך אם אתה מעכב מתנות הכהן חייך שתצטרך לבוא אצלו להביא לו את הסוטה, והקשו המפר' הא תרומה מפריש הבעל וא"כ מה חטאה האשה אם הוא אינו נותן תרומה. אך י"ל דהנה יש ב' דברים שהם סגולה לעשירות הא' כמו שאמרו (תנחומא פר' ראה) **עשר בשביל שתתעשר,** ב' דאי' בגמ' (בבא מציעא נ"ט.) אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו, והנה האשה אומרת למה לך ליתן תרומה לכהן כדי לזכות לעשירות, מוטב שתתן לי וגם תתעשר כדברי הגמ' הנ"ל, נמצא שהיא גרמה במה שלא נותן תרומה ולכן סופה להיות סוטה, אך אליבא דאמת יש נפק"מ בין ב' העשירות דאם נותן תרומה וצדקה אהני לי' גם לאחר מותו, אבל אי נותן לאשתו אין לו לאחר מותו כלום מעשירות זו, וזהו הפי' בתהלים (מ"ט, י"ז) **אל תירא כי יעשיר איש כי ירבה כבוד ביתו** דהיינו אם העשירות באה לו בשביל אשתו, כי לא במותו יקח הכל, אבל בתרומה וצדקה גם במותו יקח.

(פרדס יוסף)

☆

על פי ה' פקד אותם ביד משה איש איש על עבודתו ועל משאו. ויש להבין שינוי הלשון, למה אמר אצל משא בני קהת אהרן ובניו יבואו ושמו אותם איש איש על עבודתו ואל משאו, ואילו כאן אצל בני גרשון ובני מררי נאמר על עבודתו ועל משאו, ברם כיון שבני קהת נשאו את הארון ובנשיאת הארון מצינו שהארון היה נושא את נושאיו, וא"כ הרי בני קהת היו טפלים אל משאם מאחר שהארון הוא שנשא אותם ולא הם נשאו אותו לפיכך נאמר בהם לשון זה ואל המורה על כך שהם טפלים אל משאם, הארון אמנם כאן בבני גרשון ובני מררי נאמר ועל משאו, כיון שהמשא היה טפל להם, והם היו נעלים עליו שהרי הם נשאו אותו.

(הגה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע)

דורש טוב

ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום. אמרו חז"ל (ברכות כ:) **"אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה:** רבש"ע, כתוב בתורתך 'אשר לא ישא פנים' ואתה נושא פנים לישראל, דכתיב **'ישא ה' פניו אליך'**. אמר להם הקב"ה: והיאך לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה **'ואכלת ושבעת וברכת'**, והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה". **ולכאורה תמוה,** למה אמר "והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה", **והקדים 'כזית' ל'כביצה', הרי כזית הוא פחות מכביצה,** ואם הם מדקדקים על עצמם לברך ב'כזית', כל שכן שיברכו ב'כביצה', והיה לו לומר: 'והם מדקדקים על עצמם עד כביצה ועד כזית'. **וכן יש להבין** למה נקט דוקא חומרא זו, וכי אין חומרות אחרות שהם מחמירים על עצמם.

ונראה לפרש עפ"ד הרי"ף (עירובין פ"ח דף כז: וכ"פ ברמב"ם פ"א מהל' עירובין ה"ט) **ששיעור סעודה הוא ג' ביצים.** ובזוה"ק איתא **שבשלש ביצים יש עשרה זיתים.** אם כן כשיש לאדם שיעור סעודה, דהיינו עשרה זיתים, והוא אוכל בעצמו שיעור סעודה, חייב לברך על מזונו, שנאמר **"ואכלת ושבעת וברכת" בלשון יחיד.**

אמנם ישראל עם קדושים, רוצים לגדלו ולרוממו ית"ש, ולכן כאשר יש לו מזון בשיעור ' זיתים, **מהדר הוא אחר עשרה אנשים שכל אחד מהם יאכל כזית, כדי שאפשר יהיה לזמן בשם ה'.** ואם אינו מוצא עשרה, אזי מהדר הוא **עכ"פ אחר שלשה אנשים כדי שכל אחד יאכל כביצה ויוכלו לזמן.** הרי שמדקדק **תחילה בכזית ולאחר מכן בכביצה.** ובאמת המעיין שם במשנה (ברכות מה.) יראה כי המחלוקת בענין כזית או כביצה היא אכן לענין זימון **"עד כמה מזמנין עד כזית רבי יהודה אומר עד כביצה".**

וזו היתה תשובתו של הקב"ה למלאכי השרת, שהוא נושא פנים לישראל, כשם שהם עצמם נושאים פנים בתורה ומדקדקים בה כדי לגדלו ולרוממו.

הגר"א ז"ל [בפי' על משלי כב, ט]

וועד קרן הבנין

בית חינוך לבנות

שע"י מוסדות יטב לב ד'סאטמאר בני ברק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח צִיּוֹן
וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה

באותות הוקרה וחיבה, נשגר ברכה מרובה, אל מעלת כבוד ידידינו ומכובדינו האי גברא יקירא, רודף צדקה וחסד תדירא, ידיד נאמן ותומך נל"הב לטובת מוסדותינו דמעטירה, טוב ומטיב לכל מבקש ברוח נדיבה ובנפש נפישא, ובמיוחד הוזיל זהב מכיסו להרחבת גבולי הקדושה בתוככי מוסדותינו הקדושה, בבנין בית חינוך לבנות במידה גדושה, שמו הטוב משבחים ומהללים, לתורה ולתעודה מרבה פעלים, איש חמודות רב תבונים, מקבל את כל אדם בסבר פנים,

הרבני הנגיד הנפלא והנכבד, עושה ומעשה צדקה וחסד

מוה"ר

משולם צבי בנציון זילבערשטיין הי"ו

מגדולי העושים והמעשים למען הקמת
הבית הגדול לחינוך הבנות בני ברק יצ"ו

לרגל שמחת נישואי בנו החשוב כמר שלמה אהרן נ"י

עב"ג הכלה החשובה שתחי' למז"ט בת ידידינו הנכבד רודצו"ח

מוה"ר **יואל גאלדבערגער** הי"ו

אב"י בבארא פארק יע"א

ושגורה ברכותינו, ותערב לפני ה' עתירתינו, שיזכה לראות ולרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת, תורה וגדולה במקום אחת, וימשיך בפעליו הברוכים בהרחבת גבולי הקדושה, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת עם כל ברכאן דנפישא

כ"ד ידידיו מוקיריו השמחים בשמחתו,
ומברכים ברגשי הודאה והערכה לעומתו

וועד קרן הבנין
להקמת הבית הגדול לחינוך הבנות
בני ברק יצ"ו

סתירת הכתובים: עַל־פִּ֨י אַהֲרֹ֜ן וּבָנָ֗יו – וּמִשְׁמַרְתָּ֗ם בְּיַד֙ אִֽיתָמָ֔ר

עַל־פִּ֨י אַהֲרֹ֜ן וּבָנָ֗יו תִּהְיֶ֙ה כָּל־עֲבֹדַת֙ בְּנֵ֣י הַגֵּֽרְשֻׁנִּ֔י לְכָל־מַשָּׂאָ֖ם וּלְכֹ֣ל עֲבֹדָתָ֑ם וּפְקַדְתֶּ֤ם עֲלֵהֶם֙ בְּמִשְׁמֶ֔רֶת אֵ֖ת כָּל־מַשָּׂאָֽם: זֹ֣את עֲבֹדַ֗ת מִשְׁפְּחֹ֛ת בְּנֵ֥י הַגֵּרְשֻׁנִּ֖י בְּאֹ֣הֶל מוֹעֵ֑ד וּמִ֨שְׁמַרְתָּ֔ם בְּיַד֙ אִֽיתָמָ֔ר בֶּן־אַהֲרֹ֖ן הַכֹּהֵֽן: (פרק ד פסוקים כז כח)

על פי אהרן ובניו תהיה כל עבדת בני הגרשני [א]. ואי זה מן הבנים ממונה עליהם, איתמר [כמו שנאמר בפסוק הבא 'ומשמרתם ביד איתמר' [ב]], לשון רש"י. ואינו נכון, כי למה יזכיר אהרן [למה נאמר 'ע"פ אהרן', הרי אהרן עצמו לא היה ממונה, אלא איתמר]. אבל פירוש 'על פי אהרן ובניו תהיה', שתהיה עבודתם [של בני גרשון] על פיהם [ע"י אהרן ושני בניו], הם ימנו בני הגרשוני על עבודתם, יאמרו, פלוני מבני גרשון יהיה גזבר על ענין כך, ויהיה משורר או שוער כך, וישא מן היריעות כך, וגם במסע לא יפרקו ולא יטענו [בני גרשון] על שיצוו אותם אהרן ובניו [אע"פ שכל אחד ידע את עבודתו, מ"מ לא עשה מעצמו עד שציוו אותם]. והנה כלם [אהרן ובניו] צריכין לפקידה, שהוא המנוי [להטלת המינויים]. ואלעזר, אמרכל [מלשון אמר כל, הנשיא] על כל שלשת הנשיאים [של גרשון קהת ומררי], ואיתמר גזבר [גזבר הכוונה אחראי על משמרתם, שכל אחד צריך להחזיר לידו הכלים שנשא בעת המסע כאשר יחנו, כמדפרש רבינו בהמשך] על גרשון ומררי. ואמר [הקב"ה למשה] 'ופקדתם עליהם במשמרת', [ולא נאמר 'ופקדו' עליהם, משמע] כי משה יהיה עמהם בעת המנוי, כאשר יפקידו אליהם המשמרות, אבל [לאחר מכן] ביד איתמר תהיה משמרתם [הכוונה על מה שנאמר 'ומשמרתם ביד איתמר], שכל אחד יחזיר כליו לידו בחנות המשכן ויאמר לו הרי לפניך כלים המסורים בידי [פירוש עצם המינוי היה ע"י אהרן ואלעזר ואיתמר, וגם משה היה שם, אבל כשהחזירו את הכלים היה איתמר לבד [ג]]:

סדר הפרשיות: שילוח הטמאים מן המחנה, ופרשת אשם גזילות

צַ֚ו אֶת־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל וִֽישַׁלְּחוּ֙ מִן־הַֽמַּחֲנֶ֔ה כָּל־צָר֖וּעַ וְכָל־זָ֑ב וְכֹ֖ל טָמֵ֥א לָנָֽפֶשׁ: (פרק ה פסוק ב)

וישלחו מן המחנה. אחר שהקים את המשכן [ד], צוה בשלוח הטמאים מן המחנה, [והטעם משום] שיהיה המחנה קדוש, ראוי שתשרה בו שכינה. והיא מצוה, נוהגת מיד ולדורות. [כאן מבאר רבינו סמיכות פרשת גזל הגר הנאמר מיד אחר פרשת שילוח הטמאים], ובעבור שמנה ישראל למשפחותם לבית אבותם, והבדיל מהם ערב רב אשר בתוכם [שע"י שמנו את ישראל וסידרם בדגלים לבית אבותם, הובדלו הערב רב לגמרי משכונת ישראל]. השלים באשם הגזילות, דין הגוזל את הגר [שהיה הו"א לומר דהואיל והפרישן מן המחנה יהא מותר לגזול ולהשבע, קמ"ל דמ"מ צריך אשם וחומש (חתם סופר)]:

מעשה השע"ב

א הנה בפסוק כז מבואר שעבודת בני גרשון היה 'ע"פ אהרן ובניו', דמשמע שני בניו, אלעזר ואיתמר, ואילו בפסוק כח כתוב 'ומשמרתם ביד **איתמר** בן אהרן הכהן'. דמשמע דהיה רק ביד איתמר. ונחלקו רש"י ורבינו בביאור שני הכתובים שלא יהא סותרים זה את זה.

ב רש"י מפרש הכתוב 'ע"פ אהרן ובניו', היינו אחד מבניו, והיינו איתמר כמפורש בכתוב שלאחריו. ואע"פ שנאמר 'ובניו' לשון רבים, מצינו בכמה מקומות לשון רבים אע"פ שהכוונה על אחד, כמו שנאמר (בראשית מו כג) 'ובני דן חושים' (רא"ם).

ג **תמצית דעת רבינו:** שהמינויים מי מהם יהיה משורר או שוער, ומי ישא היריעות, יהיו ע"פ אהרן אלעזר ואיתמר, וכן במסעות לא יפרקו ולא יטענו כלום, עד שיצוו ואתם אהרן ובניו. כפי המבואר בפסוק כז 'על פי אהרן ובניו', בלשון רבים. וכן היה משה עמהם, כמו שאמר הקב"ה למשה 'ופקדתם עליהם'. וכוונת הכתוב (פסוק כח) 'ומשמרתם ביד איתמר', אינה אלא לענין מינויו לגזבר על בני גרשון, שכל אחד מהם יחזיר את כליו לידיו בחניית המשכן, ויאמר לו, הרי לפניך הכלים המסורים בידי.

ואפשר לומר טעם הדבר שהמינויים היו גם ע"י אהרן ואלעזר, כיון שאהרן הכהן היה 'נשיא השבט', ואלעזר היה 'הנשיא על גרשון קהת ומררי', ע"כ הוצרכו להשתתף במנויים, כמו שכתב רבינו (לעיל פרק א פסוק ז) "ואמר 'פקוד את בני לוי', שיפקדם הוא לבדו בלא הנשיאים, והוא קרא אהרן שיהיה עמו, **כי הוא נשיא השבט ההוא** וכו', ואחרי כן בפקודת הלוים על עבודתם ועל משאם קרא משה לנשיאי העדה שיהיו עמו, כמו שנאמר (פרק ד' פסוק מו) 'אשר פקד משה ואהרן ונשיאי ישראל את הלוים', **כי נכון הוא שיסכימו כלם ויראו בתקון המשמרות** וכו'".

ד ז"ל רש"י (ד"ה צו את בני ישראל) 'פרשה זו נאמרה 'ביום' שהוקם המשכן, ושמנה פרשיות נאמרו בו ביום וכו'". ולשון רבינו "'אחר' שהקים את המשכן צוה בשלוח הטמאים', ואפשר לומר שרש"י לשיטתו ורבינו לשיטתו, דהנה דעת רש"י דאמרינן אין מוקדם ומאוחר בתורה, ולכן מפרש רש"י שפרשה זו לא נכתבה במקומה, שהרי נאמרה ביום הקמת המשכן בא' ניסן, ומפרשת במדבר עד כאן נאמרה באחד לחודש השני. אמנם דעת רבינו (בכמה מקומות) שכל התורה כסדרן נכתבו, חוץ במקום שמפורש בכתוב שלא נכתב כסדרו, א"כ אם נאמר שנאמרה פרשה זו ביום הקמת המשכן, בראש חודש ניסן, א"כ למה נאמרה כאן אחרי שמנו את ישראל וסדרו הדגלים, שהתחיל באחד לחודש השני, לכן אומר רבינו '**אחר** שהקים המשכן וכו', [ולא אמר 'ביום' שהקים המשכן], וכוונתו אחר שהקים המשכן וסידר הדגלים, אז נאמרה פרשה זו, ואז נמצא שבאמת פרשה זו כסדרה נכתבה. ובאמת גירסת הטור הוא כן שכתב 'אחר שסידר חנייתן צוה בשלוח הטמאים, שלא לטמא את המחנה, כי השכינה שרויה בתוכו', הרי לנו להדיא דעת הטור שפרשה זו לא נאמרה ביום הקמת המשכן אלא אחר סידור חניתן של ישראל, והכתובים נאמרה כסדרו. וכן מפרש רבינו סדר הפרשה שלאחריה, פרשת 'אשם גזילות', שכיון שע"י הדגלים הופרשו לגמרי הערב רב מכלל ישראל, לכן היה הו"א לומר שמותר לגזלם. הוצרך לומר עכשיו פרשת אשם גזילות.

כִּי–מִנְחַת קְנָאֹת הִוא

וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת–אִשְׁתּוֹ אֶל–הַכֹּהֵן וְהֵבִיא אֶת–קָרְבָּנָהּ עָלֶיהָ עֲשִׂירִת הָאֵיפָה קֶמַח שְׂעֹרִים לֹא–יִצֹק עָלָיו שֶׁמֶן וְלֹא–יִתֵּן עָלָיו לְבֹנָה כִּי–מִנְחַת קְנָאֹת הִוא מִנְחַת זִכָּרוֹן מַזְכֶּרֶת עָוֹן: (פרק ה פסוק טו)

קושיית העולם: למ"ד שהבעלים מפגלים, איך מצאנו ידינו ורגלינו במנחת סוטה, הרי האשה יכולה לפגל ולפסול את המנחה, ועי"כ לא תבדק / רמזים וטעמים במנחת סוטה.

בפרשתן (פרק ה פסוקים יא – לא) איתא דיני סוטה. החושד באשתו שזינתה עם אדם אחר, והתרה בה הבעל שלא תסתר עמו להיות לבדם במקום סתר, והיא עברה על התראתו ונסתרה עמו. הרי היא נאסרת מספק לבעלה עד שתבדק באמצעות המים המרים, אשר מוחקים בהם פרשת סוטה, והמים מודיעים האם חטאה או לא, שכיון ששותה, אזי אם חטאה ימתוה המים במיתה משונה, ואם לא יארע לה רעה אחר שתייתה מוכח שטהורה היא. ומקודם שנותנים לה לשתות צריכים להביא מנחה, מנחת קנאות.

הטעם שלא נזכרה מנחת סוטה עם שאר המנחות בחומש ויקרא, כתב רבינו (פרק ה פסוק ו) משום שהיא מנחת קנאות ואינה לכפרה. **והטעם שנאמרה בפרשתן** כתב רבינו (שם) כיון שנזכר יחוס העם (לעיל א יח) הורה הכתוב כיצד יוכל האדם לדעת שבניו אינם מאיש זר משבט או בית אחר. וז"ל רבינו:

"ולא נזכרה מנחת הסוטה עם שאר המנחות בתורת כהנים, בעבור שהיא מנחת קנאות, ואינה לכפרה. והשלים בכאן את דינה. ועוד, בעבור שיחס את העם לבית אבותם, נתן להם דת, ודין לדעת הממזרים שאינם בני בעלי אמותם, כאשר יבא חשד בלב האיש על אשתו...".

טעמי הבדיקה: כתב רבינו (שם פסוקים כ כא) **א.** לייסר את הנשים שלא תעשינה כזימת העמים. ולנקות את ישראל מן הממזרות, שיהיו ראויים שתשרה שכינה בתוכם. **ב** כיון שיחס את העם לבית אבותם, נתן סימן לדעת מי הם ממזרים שאינם בני בעלי אמותם (פסוק ו).

ידועה ומפורסמת הקושיא שהקשו העולם, לשיטת רבי אלעזר ב"ר יוסי (זבחים מג.) שאמר 'שמעתי שהבעלים מפגלים' את הקרבן, ופוסלים אותו על ידי שחושבים עליו חשבת פיגול, ואפילו אם הכהן המקריב שתק בשעת עבודה ולא חישב בה מחשבה זו (רש"י שם ד"ה שמעתי). א"כ איך מצאנו ידינו ורגלינו במנחת סוטה, הרי האשה יכולה לפגל ולפסול את המנחה, ועי"כ לא תבדק. והגאון רבי יוסף ענגיל זצ"ל חיבר ספר גבורות שמונים, ובה כתב שמונים תירוצים לקושיא זו. ואפשר לתרץ קושיא זו עפ"י מה שמפרש רבינו דברי הכתוב 'כי מנחת קנאות הוא', וז"ל רבינו (שם פסוק ט):

לא יצק עליו שמן. שלא יהא קרבנה מהולל [שלא תהא המנחה נאה, (רש"י מנחות ו. ד"ה שלא). ועוד טעם שאינה מביאה שמן] שהשמן קרוי [על שם] מור [כמו שנאמר 'שמן למאר'], והיא עשתה [מעשיה] כחשך [כדי שלא יבחינו במעשיה]. **ולא יתן עליו לבונה',** שהמתוק קרויות לבונה, שנאמר (שיר השירים ד ו) 'אלך גבעת הלבונה' [ודרשו חז"ל (במדבר רבה שם) אלו האמהות], **וזו פילגש מלכיהן** [ונטתה מדרכי הצניעות, ואין מן הדאוי שתיזכרנה על קרבנה] (תנחומא נשא ג). **'כי מנחת קנאות הוא'** [הטעם שנקט 'הוא', בלשון זכר. וכן הלשון 'קנאות' שהוא לשון רבים], הקמח הזה מעורכת בה שתי קנאות, קנאת המקום וקנאת הבעל [ולכן נקט 'הוא' שהוא לשון זכר משום שקמח לשון זכר. ולכן כתב 'קנאות' בלשון רבים שהסוטה במעשיה מעוררת שתי קנאות, קנאת המקום וקנאת הבעל](ספרי נשא ג) לשון רש"י מדברי רבותיו.

ועל דעת כל המפרשים [אבן עזרא] 'כי מנחת קנאות הוא' יחזור על כל הפסוק [שנאמר והביא את קרבנו עליה], **נעשה שכל המנחה מנחת עוון היא,** גרועה להיות שעורים, בלא שמן ולבונה, כי המנחה מכל מזכלכה לרעון לה', **בלא שלא תהיה בשמן ולבונה.** [ולפי"ז 'כי מנחת קנאות הוא', הרי הוא נתינת טעם שהמנחה מקמח ומשעורים, ולא מסלת ומחטים. וכן לא יתן בה שמן ולבונה, כמו בשאר מנחות, כי מנחת קנאות הוא, כי מנחה זו מעוררת כעס, לכן לא יהא קדבנה מהודר].

ולפי דעתי, טעם 'כי מנחת קנאות הוא' יחזור על כל הפסוק [שנאמר והביא את קרבנו עליה], **ימאס איכיה המיס את הקיכן על מאתו, כלומר במקומם** [קרבנה שהיא צריכה להביא, יביא בעלה במקומה]. 'כי מנחת קנאות היא' להזכיר עונה, **ומיננו למוי שתביאנו היא מאלה** [כי אי אפשר לומר לה להביא קרבן שעי"ז תבוא עליה עונש. כי זהו נגד טבע האדם. כמו שכתב רבינו (פרשת שמות פרק ד פסוק ו) על מה שנאמר 'ויאמר אליו ה' מה זה בידך, ויאמר מטה. ויאמר השליכהו ארצה, וישלכהו ארצה, ויהיה לנחש וינס משה מפניו', כי פחד שמא יענש וישכנו הנחש, ואע"פ שידע שאם ירצה ה' שיזיקו אין מציל מידו, משום שכן דרך כל האדם להתרחק מן דבר הראוי להזיקו]. **מאכל, הוא יקכיב מנחה לאאם, שיקנא את קנאתו וינקום את נקמתו ממנה...".**

העולה מן האימורין דדעת רבינו **שהבעל מביא את הקרבן במקום האשה,** כי מנחת קנאות הוא, ואיננו ראוי שתביאנו היא משלה, א"כ הרי הבעל נחשב לבעל הקרבן, ולכן שוב אין מחשבת האשה פוסלת את הקרבן, שהרי אין היא נחשבת לבעלת הקרבן.

והנה לפי המפרשים 'כי מנחות קנאות הוא', הרי היא נתינת טעם למה לא יתן בה שמן ולבונה, ולמה המנחה בא משעורים, אמנם לפירוש רבינו ש'כי מנחת קנאות הוא', הרי היא נתינת טעם שהבעל מביא המנחה ולא האשה, א"כ צ"ב למה באה המנחה שעורים ולא חטים מפרש רבינו, וז"ל: וטעם השעוריס [ולא מחטים, כמו שאר מנחות], שהיה שעלת חמת ה' חמה יוקמה שעל [שעורה רומזת ל'שערה', בחילוף שי"ן בסמ"ך] מתחולל על לחם הקשאה יחול [פירוש, לכן צותה התורה להביא מן השעורים, שבא לרמז שע"י המנחה תבוא על האשה החוטאת 'סער' ומהומה רבה], **וכענין שליל שעוריס החמור בגלעון** (קופטים ז יג), שפתרו חומו לשער ומהומה רבה. וכן בכלי חרס [הטעם שלקח הכהן את המים בכלי חרס דווקא] סימן שתשבר ככלי יוצר [ככלי חרס]. וכן העפר [טעם שנותן עפר בתוך המים שבכלי חרס] כי עפר היא ולא עפר תשוב. וטעם "הוא" [לשון זכר] **על הקמח** [הוא מוסב על הקמח שהוא לשון זכר] וש לו סוף, [מכאן ואילך מפרש ע"פ סוד] כי למטה (בפסוק יח) בהיותו ביד האשה נאמר "היא", ועתה הזכיר הזכרון תחלה ואמר כי היא מזכלת עון:

קול רנ"ה וישועה

נופת תטופנה שפתותינו, להביע ברכת "מזלא טבא" קדם ידידינו היקר והמהולל בתפארה
פינו מלא תהילה, ולשוננו מילה, עת שורה שמחה במעונו נברכו בברכה מרובה ובאותות כבוד ויקר
תהי ברכותינו לראשו עטרה, לכל דבר שבקדושה לבו מסורה וחפיצה, על כל מכיריו נקדש ונערץ
לכל קדשי בית חיינו מסור במסירות נפלאה, ובפרט למוסדותינו הק' פה בית שמש בתדירא עסוק
ידיו רב לו בהתייסדות מוסדותינו מהמסד ועד הטפחות ברוח מסורה, ומרבה להיטיב לנו בתדירא

ה"ה כש"ת הרבני הנכבד המפואר

מוה"ר נפתלי הירצקא שטיין שליט"א

חבר ועד הנהלת מוסדות וקהל יטב לב בית שמש - בארה"ב
ומנאמני בית כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

וברכה מיוחדת לכבוד משפחתו הנכבדה שיחיו

לרגל תת ה' שמחה במעונו בנישואי בנו
החשוב ומהולל מוכתר בכל מידה נכונה

החתן **חיים שמעון** הי"ו

עב"ג בת הרה"ח ר' **ארי' לייביש טייטלבוים** שליט"א

מה' ינתן משאלותינו, שיזכה מע"כ ומשפחתו שיחיו לברכות עד בלי די
ומשמי מעל יתברך בשפע ברכה והצלחה אושר ועושר וכ"ט
סל מלא ברכות, מגנזי צחצחות, ישועות לרוב לשלם ולחיים ולטוב
דשנים ורעננים, שנים נעימים, בשכר פעולתו ומעשיו לטובת הכלל
ויזכה לכל הברכות והישועות אשר בתורתינו הקדושה חקוק וכתוב
תבנה עיר קדשינו, בביאת גואלינו ובבנין **בית** מקדשינו ויזרח אור ה**שמש**

מעריך, מוקיר ושמח בשמחתו הגדולה
מריחוק מקום ומקירוב הלב
בשם הנהלת המוסדות בית שמש

צבי עקיבה בריטשטיין

יו"ר ומנהל מוסדות "יטב לב" בית שמש

חוקים להורותם
הלכות דינים, מפסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים ומעמים שונים
נ"נ ע"י הרב הגאון דומ"ץ דקהילתינו שליט"א

הלכות ברכות בסעודת נישואין

לרגל השמחות בקהילתינו הק' נביא כאן כמה פרטי דינים בהלכ' ברכות המצויים בסעודת חתונה

דרשות ריקודים וניגונים בשעת הסעודה

בסעודות שמפסיקים באמצע הסעודה בדרשות בזמירות ניגונים וריקודים, שירות ותשבחות, צריכים ליזהר שאם מפסיקים לזמן רב, שלא יפסיקו אלא לאחר שאכלו כבר כפי הצורך.

בכדי שלא יעבור שיעור עיכול מעת תחילת האכילה עד המשך האכילה, דאם עבר שיעור עיכול אזי נמצא שהברכה אחרונה שיברך אינו חל על האכילה שאכל לפני שעבר שיעור העיכול.

ולכן דרשה שזמנה ארוך, לכתחילה יש לקבוע אותה רק לאחר שכבר אכלו אכילה חשובה שיש בה כדי שביעה ולא בתחילה הסעודה (קצות השולחן סי' מ"ד סק"ה).

ומצוי בסעודות חתונה או שבע ברכות שעותנים מתחילה מנה קטנה ומעט פת, ומפסיקים בדרשות ובנגינה עד אכילת שאר המנות, ובין המנה הראשונה לאחרונה עבר זמן רב, כך שמעט האכילה שאכל מתחילה כבר נתעכל והוא רעב כבראשונה, ואז כבר אי אפשר לברך ברכה אחרונה על האכילה הראשונה.

ואף אם יברך ברכה אחרונה מחמת המשך האכילה כגון שממשיך לאכול פת ושאר דברים, עדיין לא חל הברכה גם על תחילת האכילה, ונמצא שלא בירך ברכה אחרונה על מה שאכל מתחילה.

זמן ברכה בסעודה גדולה

סעודות גדולות ששוהין כמה שעות מעת אחר גמר עיקר הסעודה עד ברכהמ"ז, [כגון ריקודין בחתונות או דרשות בשאר סעודות], אם בנתיים אוכלין מיני מגדים ושותים מיני משקין, יכולים לברך ברכהמ"ז אף שעבר זמן רב, ואם אינם אוכלים בנתיים ועבר זמן רב מעת סיום האכילה יש לשער האם עבר זמן עיכול דאז אינו יכול לברך.

במ"א (סי' קפ"ד ס"ק ט) כתב דבסעודות גדולות לפעמים יושבים ד' או ה' שעות קודם שמברכין, וכתב דאינו נכון לדעת רש"י [שסובר דע"ב מינוט הוא זמן רב], ולכן יש לברך מיד, ושוב כתב דיש לומר דכיון שעוסקין בשתיה ובפרפראות כלא נתעכל דמי ע"כ, ובפמ"ג מסתפק בדבריו האם הואיל ואכלו פת כדי שביעה וממשיכין אח"כ בשאר מינים, אף שאילו לא אכל היה רעב כבר מלחם, מכל מקום עתה שבע הוא, או אפשר כל זמן שאין האצטומכא נח, עדיין לא מתחיל העיכול, ובמשנ"ב (סק"ח) הביא דברי המ"א וכתב דמה שרגילין בסעודות גדולות שיושבין כמה וכמה שעות ולפעמים יש שיעור עיכול מאכילת פת שאכלו בתחלה, אעפ"כ יוכלו לברך לבסוף ברכת המזון כיון דבתוך משך הזה אוכלין פרפראות וכיסנין ושותין הכל סעודה אחת היא וכלא נתעכל מזון הראשון דמי ע"כ, ונמצא דאם אוכל או שותה במשך כל הזמן יכול לברך, ובתשובה"נ (ח"א סי' קעה) נוטה לומר שבכל המשקין וכמו שכר שמרוה מועיל לצרף, אבל מים לבד אין עיקרו לשבוע ומסתברא בזה דאינו מצטרף.

ונכון שלא לשהות זמן רב עד ברכהמ"ז.

בקיצור שולחן ערוך (סי' מד סעי' ח) אחר שהביא הא דסעודות גדולות, כתב "ומכל מקום הנכון שלא לשהות הרבה" ע"כ, וכן מסתבר דיש בזה ספיקות של שיעור עיכול, ובפרט כשמאריכין זמן רב בניגונים וריקודים.

תפילה באמצע הסעודה

המתפלל באמצע סעודה אינו צריך לחזור ולברך ברכה ראשונה.

שו"ע (סי' קע"ח סעי' ו), משום דתפילה אע"ג דאינו יכול לאכול באמצע התפילה, וחשיב סילוק סעודה, אולם אינו חשיב היסח הדעת, ואפילו אם תפילתו הוא סמוך לזמן תפילה שהוא מוכרח להתפלל, ואף דבט"ז (סי' רע"א סק"ד) כתב באמצע דבריו דהא דתפלה לא הוי הפסק לא מיירי שמתחיל עד כלות היום שלא יהי' עוד שהות להתפלל ע"ש, ומוכח דבדאיכא איסור אכילה כגון שהגיע סוף זמן התפלה הוי הפסק, כבר כתב בשו"ת מהרש"ם (ח"ו סי' ל"ח) דמלבד דגם הוא לא כ"כ אלא לדעה א' שם דס"ל דקידוש הוי הפסק, אבל לשיטת הי"א שם לא הוי הפסק, וסיים הט"ז דספק ברכות להקל, גם גוף דברי הט"ז שכ"כ בביאור דברי הרא"ש (פרי' ע"פ סופי' ב) צע"ג, שהרי מפורש בראי"ש (סי' כ"ד) להיפוך וז"ל ומה שהביא ראי' מהב לן וגברך וכו' לאו ראי' היא דשאני בהמ"ז דהוי היסח הדעת וסילוק על מה שאכל ושתה וכו' אבל אם עמד והתפלל באמצע סעודה אפי' הגיע זמן המנחה ואין שהות לו לגמור סעודתו ולהתפלל, שחייב להפסיק וא"א לו לאכול עד שיתפלל, ואפי"ה לא הוי הפסק, כדאמרינן גבי עקרו רגליהם לילך לביהכ"נ דמיירי בכל ענין אפי' אין שהות ביום חייב להפסיק, ואפ"ה לא הוי הפסק וכו', בין שלישי לרביעי אף על גב דאסור לשתות, כיון שהכוס לפנינו ודעתו לשתות לא הוי הלילא הפסק והסיח הדעת וכו' עכ"ל, הרי מפורש להיפוך, אך לפי"ז י"ל דלדידן דמברכין על כל כוס שוב הוי הפסק גם בכה"ג, וע"ש בק"נ אות צ"ב, אבל כבר כתב בתשו' רמ"ע (סי' נ"ט) וחכ"צ (סי' כ"ם) דהתם כיון שהמנהג כן מפני שכל א' מצוה בפ"ע כמ"ש המג"א סי' תע"ג, אין בדעתו לפטור כוס ב' וליכא ברכה לבטלה ע"כ.

ואף אם התפלל במקום אחר, כשהתפלל לאחר שכבר אכל כזית מהפת.

דאם מתפלל במקום אחר טרם שאכל כזית פת יש בזה שיני מקום בסעודה וצריך לחזור ולברך, ובא"ר (סק"י) מציין דזהו רמ"א (בפעי' ב) מפורש אף לגבי תפילה, דלצורך תפילה שהוא מצוה עוברת מותר לצאת ממקומו, ולא חיישי' שמא ישכח לחזור ולברך ע"כ, ואם הלך לביהכ"נ להתפלל, יחזור ויטול ידיו ובלא ברכה.

אולם לכתחילה יש ליזהר שלא להתפלל בבית אחר באמצע הסעודה, אלא אם הניח מקצת חבירים במקום הראשון.

א"ר (סק"י) ומובא בשעה"צ (סקמ"ב), וטעמו לחוש לדעת הט"ז (סק"י) דדעתו מעיקר הדין דתפילה הוי הפסק וסילוק לחיב ברכה, אלא דמסיק שאין בידינו לפסוק נגד הלכה פסוקה דפסקו הטור והשו"ע דלא הוי תפלה הפסק, מ"מ בדבר זה שאין מפורש [בתוס' ובטור ושו"ע] דאם עקרו כולן והלכו להתפלל בביהכ"נ בדבר זה נחשב גמר וסילוק והוי הפסק, לכן כתב דלמעשה יש ליזהר בזה דלא אמרי' דלא הוי הפסק אלא במתפללין באותו חדר או שהניח מקצת חבירים, דבזה אף לדעת הט"ז אינו הפסק, אלא דיש לציין דהא דכתב דבהניח מקצת חבירים לא נחשב הפסק, וכבר כתב כן בט"ז, לכאו' חידוש הוא דבפשטות הניח מקצת חבירים המובא בגמ' (פסחים ק"א) ובשו"ע (סי' קע"ח סעי' ב) זהו לגבי שיעור מקום דבהניח מקצת חבדים לא נחשב שיעור מקום, ובנידון דידן הנידון הוא לגבי הפסק והיסח הדעת, ונמצא דבהניח מקצת חבירים ליכא הפסק והיסח הדעת.

משקין מחמת ריקודין בחתונה

השותה משקין באמצע הסעודה מחמת צימאון שבא מכוח ריקודים בחתונה, אינו מברך על המשקין, ויש המהדרין לעשות אחת מהעצות לינעל מספק ברכה, ובפרט כשהריקודין הוא לאחר סילוק השולחנות.

מנהג העולם דאינו מברכים על המשקין, ואף שהם באים מחמת סיבה אחרת שאין לה שום שייכות לסעודה דהיינו מחמת הריקודין, עכ"ז אין מברכים, כיון דכל מה ששותים בעת הסעודה נפטרים בברכת הפת, וכפי שכתב בשועה"ר (סעי' ב) וז"ל מים ושאר משקין ששתייתם כל היום היא מחמת סעודה שרוב הצמאון היא מחמת אכילה, ואפילו משקין ששותין אותם אפילו שלא לצמאון כגון שכר ומי דבש אין דרכם לשתותם קודם אכילה אלא אחריה, נמצא שבאים מחמת אכילה, לפיכך כשבאים בתוך הסעודה "אפילו ע"י סיבה רחוקה" הרי הם טפלים לסעודה ע"כ, אולם יש לדון דמה שכתב "אפילו בסיבה רחוקה" כוונתו סיבה שהיא מחמת הנאת שתיה שהיא בכלל אכילה, אבל לא סיבה צדדית לגמרי דהיינו כמו ריקודין שאין לזה שייכות לאכילה, ובשו"ת (קנה בשם ח"ג סי' יא) נשאל לגבי שמחת חתן וכלה שמתאמצין מאד ברקידה ומזיעין הרבה, ומפני כך מוכרחים לשתות מים או שאר משקה, הרי אין שתיה זו באה מחמת הפת, ולא מיחכש כבאה מחמת הסעודה, האם טעונים ברכה לפניהם, וכתב כיון דבלא"ה דעת כמה מן הפוסקים שכתבו דטוב לנהוג כדעת המחבר אפילו בשתיה הרגילה שבתוך הסעודה, דישתה איזה משקה קודם הסעודה פחות מכשיעור, ויכין לפטור המשקה שבתוך הסעודה, וכתב דכן ראיתי מדקדקים באמת שנוהגים כן בסעודות גדולות כדי להסתלק מן הספק, לכן על כל פנים בכה"ג שהדבר ברור שאין השתיה בא מחמת הסעודה, ואפילו אם רק יש מקום להסתפק בזה, בודאי צריך לדקדק באחת מהני תלתא עצות שנתבארו, דהיינו דאם יש לו יין יפטור אותם עם ברכת היין בתוך הסעודה, או שיברך קודם הסעודה על קצת משקים פחות מכשיעור ויכין לפטור המשקים שבתוך הסעודה, או שיתן בתוך הסעודה לאחר שאינו אוכל ויכין לפוטרו עם ברכתו ע"כ, ויש להוסיף דנכון לעשות כן בפרט היכא דיש להסתפק האם נחשב כסילוק השולחן דאז צריך לברך מחמת סילוק השולחן, אולם בזה יש לחשוש גם מחמת ספק ברכה אחרונה.

כיבוד שמגישים לאחר הסעודה בסעודת נישואין

בסעודות נישואין [חתונה] דבגמר האכילה מסלקים כלי האכילה מהשולחנות, וכן מסלקים הרבה מהשולחנות בכדי לפנות מקום לריקודים ובזה מסיימים הסעודה, וברכת המזון מברכים רק לאחר הריקודים, ובמשך החתונה מגישים למשתתפים בשמחה מיני מאכלים ושתיה, מנהג העולם שממשיכים באכילה ובשתיה בלא ברכה מלפניה, ונוקטים שאין זה נחשב לסילוק הסעודה.

דיש להסתפק אם זה נחשב לסילוק השולחן דמבואר בשו"ע (סי' קע"ז סעי' ב) דבזמן חכמי הגמרא היה המנהג שבסוף הסעודה היו מושכים ידיהם מן הפת ומסירים אותו וקובעים עצמם לאכול שאר דברים לפני ברכת המזון, ונתחייבו לברך על כל מה שאכלו בין ברכה ראשונה ובין ברכה אחרונה, ואף דבשו"ע מבואר דדין אינו זה מצוי אצלינו דאין אנו רגילין למשוך ידינו מן הפת, הרי דעת כמה פוסקים (השור, והלבוש) דדוקא בסתם סעודות אבל בסעודות גדולות ג"כ נוהג דין זה, ואף להמ"א שחולק וסובר דאף בסעודות גדולות אינו מצוי, זהו דוקא היכא שאין מסלקין השולחן אלא מסלקים את המאכלים, אבל בסעודות המסלקין אף השולחנות כתב בכה"ח (ס' י"ד) דמשמע במ"א דהוא מודה דשייך דין זה רבאמת דזהו המציאות שבגמר הסעודה מסלקים השולחנות וגומרים הסעודה, ומעתה עסוקים רק ברקודים, ואין לזה שום שייכות לסעודה, ובשו"ת שבה"ל (ח"א סי' ק"י) התעורר בזה וכותב דלכאורה צ"ע להקל אף בזמה"ז והיה צריך לברך לפניהם ולאחריהם, עיי"ש.

ולכן אם נחשב סילוק השולחנות לעקירת הסעודה, א"כ אותם שהשתתפו בסעודה, ועכשיו אוכלים משאר הדברים נשתנה בהם ב' דינים: א) מיני מאכלים שבאים בדרך כלל לשבוע [כגון שנוהגים להגיש טשולענט, קוגעל, קנישע"ס, מיני בשר וכדו'] וכן שתיה יצטרך לברך עליהם בין ברכה ראשונה ובין ברכה אחרונה, ב) דכל מיני תענוג וקינוח [כגון אייז קריעם וכדו'] שיאכלו עתה, יתחייבו בין בברכה ראשונה ובין בברכה אחרונה, דהיינו שאם יאכל עתה גלידה [כשיעור מית] יתחייב לברך לאחריה בורא נפשות.

טעמים על שאין זה נחשב לסילוק סעודה

א) בכף החיים (שם) כתב דבזמן חכמי הגמרא רוח אחרת היתה בהם, דהטבע שלהם היה כיון שמשכו ידיהם מן הפת שוב אין אוכלים עוד כלל ולכן מברכין לאחריהם, לא כן הטבע שלנו דאין מושכין דבכל עת שם מביאין פת אוכלין ולכן לא חשיב סילוק אפי' אם מסירין השולחן ומביאין אחר.

ב) כיון דסיבת סילוק השולחנות אינו משום דרוצים להסתלק מהסעודה, אלא בכדי לפנות מקום לריקודים, ובלא זה היו עדיין יושבין המסובים בסעודה עד ברהמ"ז [בסעודות גדולות כגון שבע ברכות או יארצייט דאף שגומרים ומסלקים הסעודה עדיין יושבים עד ברהמ"ז אפי' אם נמשך זמן ארוך, כגון שמקשיבים לדרשות וכדו'], ובדעתם עדיין לאכול עד ברהמ"ז.

ג) דבדרך כלל נשארים עדיין כמה שולחנות שאין מסלקים אותם, ובפרט השולחן שמסובים בו בעלי השמחה ועליו מונחים עדיין הפת והמאכלים, וממילא לא נחשב שסילקו את עצמן מהסעודה. ד) דיש לחלק דבימיהם כשהסתלקו מהסעודה קבעו עצמם לסעודה אחרת של פירות וכדו', ולכן בדין הוא שהסעודה השניה תיחשב לסעודה בפני עצמה וטעונה ברכות לחוד, משא"כ בזמנינו דאחר הסילוק אין קובעים עצמם לסעודה אחרת, ומה שאוכלים עתה אינו בדרך קביעות אינו נחשב לסעודה בפני עצמה, ולכן אינו אלא כהמשך לסעודה

ונכון שיהא בדעתו בשעת סילוק השולחנות דרצונו להמשיך עדיין את הסעודה, דהיינו שכוונתו עדיין לאכול ולשתות עד ברכת המזון, ונחשב כמי שעדיין לא סילק מהסעודה, ובזה ודאי אינו צריך לברך.

בכף החיים הנ"ל אף דנקט דמעיקר הדין אינו נחשב לסילוק סעודה, עכ"ז כתב כן דראוי ליזהר לכתחילה לאכול פת, לחוש דשמא הוי כסילוק סעודה, ואף דהבאנו עוד טעמים להקל עכ"ז החושש להחמיר יעשה כנ"ל, והנה בכף החיים כתב דדעתו יהיה שיאכל עוד פת, אולם הראה"כ אמר דלאו דווקא פת והוא הדין שאר מאכלים שהם המשך הסעודה.

ובזמנינו – הרבה נוהגים לברך תיכף לאחר הסעודה, או לרקוד מעט באמצע הסעודה ולברך תיכף ברכת המזון ואח"כ ממשיכים ברקודים, והעושים כן אינם באים לספק ברכות.

היכל התורה

בברוקלין, ניו יורק

מאטשעמטעד יצ"ו

נַפְתָּלִ"י שִׁבַּע רָצוֹן
וּמָלֵא בִּרְכַּת ה'

ג ודה ונהלל בשמחה ובאודה וברכת מזל טוב נברך מעמקא דליבא בברכת התור ה
פ ידותיו ידועים ומפורסמים, בקרב כל בכשרונותיו הברוכים, ובפרט בעירינו אור התורה להא יד
ת רגנה שפתינו בברכה, **נפתל"י** אילה שלוחה לימין רבינו שליט"א ברב מר צ
ל הללו ולשבחו הזמן ראוי, למען כל קדשי בית סאטמאר פועל כראוי לרומם להדר ולחז ק
י עלה מפעלותיו בכתובים, עומד לימינינו לבנות ההיכל התורה שיכנה בעו"ה בהדרת א

מוה"ר

נפתלי הירצא שטיינ

שליט"א

מנאמני ב"ק מרן רבינו שליט"א
וחבר ועד הנהלת היכל התורה

לרגל השמחה השרוי' במעונו

שמחת נישואי בנו הבה"ח חיים שמעון ני"ו

למז"ט בשטומ"צ

בעת שמחתו פניו נקדמה, בברכת ישלם ה' פעלו ותהי משכורתו שלמה, על מפעלותיו הכבירים ועבודתו התמה, אור התורה בעירינו לרוממה, בבניית היכל התורה האדיר החדש

יהא רעוא מן קדם אבוהון דבשמיא שיזכה להמשיך בעבודתו הקודש לעמוד לימין צדיק ברוב כח ורב אונים מתוך כל ההשפעות טובות בני חיי ומזוני רוויחי, ובזכות הרמת קרן התורה ובפרט בבניית ההיכל התורה החדש בעירינו יזכה לרב נחת דקדושה מכל יוצ"ח מתוך הרחבת הדעת אושר ועושר וכט"ס

המברכים בברכת התורה בא"י

הנהלת היכל התורה

בשם הנהלת הקהילה ובשם כל בני הקהילה

דיני ברכת התורה

א] ברכת התורה צריך ליזהר בה מאוד [א] ולדעת הרבה פוסקים יש בזה חיוב מצות עשה מן התורה [ב].

ב] צריך להרגיל עצמו לומר ברכת התורה בכוונה ובמתון מילה במילה שלא יחסר שום תיבה ואות ויאמרנה בחשק נמרץ ובשמחה גדולה [ג] ומאוד מאור צריך האדם ליזהר בה להראות שהתורה היא חשובה בעיניו ונהנה ממנה כמו שמברך על כל הנאותיו [ד].

ג] בחז"ל הפליגו מאוד בחומרת הענין של מי שאינו נזהר בברכת התורה לאמרה כראוי שאינו זוכה ח"ו לבנים תלמידי חכמים[ה] ולכן כדאי מאוד שישהה מעט קודם לברכתו להתבונן במחשבתו על ערך התוה"ק שהיא כלי חמדתו ושעשועיו של הקב"ה ולהודות מעומק הלב על שבחר בנו ונתן לנו כלי חמדתו ויחשוב בעריבות העמלים והעוסקים בה ורק על ידה יזכה לחיים נצחיים בעוה"ב ולחיי עולם הזה וכל תכלית כוונת הבריאה הוא בשביל התורה ובשביל ישראל העוסקים בתורה ולומדים אותה ומקיימים מצוותיה [ו].

ד] בברכת אשר בחר בנו יש לכוון על מעמד הר סיני אשר בחר בנו מכל האומות וקרבנו לפני הר סיני והשמיענו דבריו מתוך האש ונתן לנו תורתו הקדושה שהוא בית חיינו [ז] ונכון מאוד ליזהר שתהיה הברכה בטהרת הגוף ובתנועת האיברים [ח] וברכת התורה הוא "סגולה נפלאה" שלא ישכח מה שלומד [ט].

ה] מעיקר הדין מותר לברך ברכת התורה בין בעמידה ובין בישיבה אמנם נוהגין לעמוד בשעת ברכתה [י].

ו] ותיקנו בה שלשה ברכות [יא] ולא מצינו כן בשאר מצוות דיש כאן שלשה ענינים נפרדים "האחד" ברכת המצוות כשאר מצוות התורה שמברכין לפניה [יב] "השני" ברכת הנהנין על הנאת נעימת עריבות טעם עסק התורה ושמירת מצוותיה [יג] "והשלישית השבח והודאה להשי"ת שנתן לנו כלי חמדתו שאדם אוכל מפירותיה בעוה"ז והקרן קיימת לו לעוה"ב [יד].

ביאורים והוספות

(א) שו"ע סימן מ"ז סעיף א'.

(ב) במשנ"ב סק"א דכן הוא דעת רמב"ן והחינוך והרשב"א והסכמת השאגת אריה (סימן כ"ד) ובשעה"צ סק"א מביא דכן דעת הפרי חדש חיי אדם ודרך החיים אמנם כתב שם במשנ"ב דיש לחוש להפוסקים הסוברים דחיוב ברכת התורה רק מדרבנן כמבואר במאמר מרדכי בשם הלבוש ועולת התמיד.

(ג) כ"כ בכף החיים סק"א ובחיי אדם כלל ט' סימן ב'.

(ד) לשון הלבוש הובא בכף החיים ובגמרא נדרים פ"א דלא חרבה ארץ ישראל אלא מפני שלא בירכו בתורה תחילה ועיין בשו"ע הרב סעיף א' שכתב "לפי שלא היתה חשובה בעיניהם כ"כ לברך עליה לכך היו מזלזלים בברכתה לכן לא הגינה עליהם תורתם אע"פ שעסקו בה הרבה ולכך יראה כל אדם שתהיה כלי חמדתו של הקב"ה שהיה משתעשע בה כל יום חשובה בעיניו לברך עליה בשמחה יותר מעל כל הנאות שבעולם שזה מורה שעוסק בה לשמה ויזכה לשלשלת הנמשך לעוסק בה לשמה שהוא לא ימושו מפיך ומפי זרעך שתעשה שאלתו ובקשתו שמבקש בברכתה ונהיה אנחנו וצאצאינו עיי"ש.

(ה) כמבואר בגמ' נדרים פ"א הובא במשנ"ב סק"ב.

(ו) עיין לשון הטור ולבוש ובערוך השולחן סעיף ז' ועיין בעבודת הקודש להחיד"א בקשר גודל סימן ה' אות ל' דהאומרים נוסח לשם ייחוד לפני ברכת התורה לא יאמר פסוק ויהי נועם דיש לחוש להסוברים שאין לומר פסוקים קודם ברכת התורה אפילו לשם תפילה ותחנונים.

(ז) כן מבואר בטור כאן.

(ח) כ"כ בספר לב הארי בסימן מ"ז וכשם שקבלת התורה היתה בטהרה מטומאת קרי ובאימה ויראה ורתת וזיע ועיין ברמ"א סימן מ"ח דנהגו המדקדקים להתנועע בשעה שקורין בתורה דוגמת התורה שניתנה ברתת

(ט) צל"ח ברכות ס"ד.

(י) בבית יוסף סימן ח' כתב דברכת המצוות נאמרים בעמידה אך בפמ"ג (תל"ב מ"ז סק"ג) ובפני יהושע (מגילה ריש פ"ג) ובמור וקציעה (סימן ח') כתבו דמצוות שמקיימים בישיבה מותר לומר את ברכתה בישיבה וכן פסק בשו"ת רמ"ע מפאנו (סימן ק"ב) דברכת התורה א"צ עמידה ובערוך השולחן ס"ז וכן נהג רביה"ק זי"ע לישב בברכת התורה והרבה נוהגין לעמוד בברכתה עיין בתשובות והנהגות ח"ב סימן ל"ז.

(יא) הראשונים נחלקו אם ברכת התורה המה שני ברכות ולפי"ז "והערב נא" הוא המשך ברכה ראשונה או שהם ג' ברכות ולפי"ז "והערב נא" הוא ברכה לעצמה ומסקנת רבים מהראשונים ואחרונים שהם ג' ברכות וכן הוא עפ"י האר"י ז"ל וכן מנוהו רבים ממוני מאה ברכות דברכת תורה נחשב לשלש ברכות עיין משנ"ב סימן מ"ז ס"ק י"ד.

(יב) ב"ח ופני יהושע ברכות י"א חיי אדם כלל ט' סימן א' ולזה תיקנו ברכת אשר קדשנו.

(יג) כ"כ בלבוש סעיף א' ועיי"ש בסעיף ו' שכתב "דלשון והערב נא נתפלל שלא ידחה טעם מפני טעם כמו שהוא בדברים הנהנין הגשמיים רק ישאר בפינו עריבות טעם הראשון עם עריבות הטעם האחרון והרמב"ן בספר המצוות (מ"ע ט"ו) כתב "שציוונו לברך על הטובה הגדולה שעשה לנו בתתו תורתו אלינו וכו' להודיענו המעשים הרצויים לפניו שבהם ננחל חיי העוה"ב כשם שנצטוינו בברכה על אכילה כן בזו" עיי"ש.

(יד) ב"ח ובפני יהושע וחיי אדם שם ועליה תיקנו ברכת אשר בחר בנו.

פנינת יקרת
מאמר מקיף וסודי להרחיב הידיעות בענינא דיומא ופרשת השבוע

ברכת כהנים ונשיאות כפים בזמן הזה

מאת: הרב שלמה שבתי קעסטנבוים, חבר המערכת

בפרשתן פ' נשא מצינו מצות עשה המיוחד רק לבני אהרן הכהנים, כדכתיב דבר אל אהרן ואל בניו לאמור כה תברכו את בני ישראל, אמור להם, דהיינו לישא כפים ולברך את ישראל באהבה, והזמן גרמא לעיין ולחקור האם גם בזמן הזה הם מצווים במצות עשה זו, ואם הם מצווים ועומדים גם בזמן הזה א"כ למה אין נושאין את כפים כהיום בחו"ל.

בגמרא מס' מנחות (יח:) ובמס' חולין (קלג.) מביא תוספתא (דמאי פ"ב ה"ז) שהולך ומונה כל מתנות כהונה, ואחד מהן הוא מונה "נשיאות כפים בין בפנים ובין בחוץ", וברש"י פי' 'מבפנים במקדש', ו'בחוץ בחו"ל'. וכן הוא לשון התוספתא בסוטה (פ"ז ה"ה) הוא "וכשם שנשיאות כפים במקדש כך נשיאות כפים בגבולים". ובספרא (ויקרא ט, כב) על הפסוק 'וישא אהרן' באותה שעה זכה במתנות כהונה וזכה בנשיאת כפים לו ולדרותיו עד שיהי' המתים", עי"ש. ובמדרש רבה (במדבר טו, ו) מצינו וכן הוא במדרש תנחומא (בהעלתך ה) "וכל הברכות שנתתי לך לברך את בני אינן בטלין לעולם", עי"ש.

ויותר מזה מצינו בגמ' (מס' סוטה לח: ומס' מנחות מד.) "כל כהן שאינו עולה לדוכן עובר בעשה". וכן ב'ירושלמי' (ברכות פ"ג ה"א, פ"ה ה"ד) איתא בשם ר' אלעזר: "כל כהן שהוא 'עומד בבית הכנסת' ואינו נושא את כפיו עובר בעשה", עי"ש. ולפי שיטות רוב ראשונים משמע דאף בזמן הזה הוא מדאורייתא, אולם יש אחרונים דסברו דהוא רק מדרבנן, ועי' ברמ"א (סימן קכח סעי' כ'), ובמ"א ס"ק מ"א, ובפמ"ג, ובשו"ע הרב (סעי' ג'), ועוד, שפסקו דהוי דאורייתא.

ובאמת המצוה הוא **בכל יום ויום** וכלשון ה'רמב"ם' בהקדמה להל' תפלה, וזל"ק: "הל' תפלה וברכת כהנים יש בכללן שתי מצות עשה, אחת לעבוד את ה' בכל יום בתפלה, שנייה לברך כהנים את ישראל בכל יום", עי"ש. וכ"כ ב'ספר המצות' כשמונה מנין המצות על ספר אהבה, וזל"ק: "אהבה אכלול בו כל המצות תדירות שנצטוינו בהם כדי לאהוב המקום ולזכרו תמיד, כגון ק"ש תפלה וכו' ברכת כהנים", עי"ש, וכ"כ בחינוך (שע"ח), וביסודו מבואר כן בזוה"ק בפרשתן.

ובמס' תענית (כו.) מבואר, דהזמן לישא כפים הוא דוקא בתפלה, רק במנחה אין נושאין משום חשש שכרות. ועי' בירושלמי מס' תענית (פ"ד ה"א) דלכאורה ישא את כפיו בלא תפלה, ומשני שם דמצינו תפלה בלא נשיאות כפים, אבל לא מצינו נשיאות כפים בלי תפלה. וה'קרבן העדה' הקשה ב'שיירי קרבן' דלכאורה מנ"ל דבעינן דוקא בתפלה, הא אהרן הכהן בפרשת ויהי ביום השמיני בירך את ישראל בלא תפלה, ומשני דאדרבה הא מצינו שם בתו"כ [המובא ברש"י שם] על הכתוב ויצאו ויברכו את העם, שאמרו ויהי נועם וכו' ויהי רצון שתשרה שכינה במעשי ידינו, והיינו תפלה, עי"ש.

ובשו"ת 'משכנות יעקב' (סי' צ) כתב בתוך דבריו, דילפינן ממה שכ' 'ירד מעשות החטאת וגו', שנושאין כפים אחר העבודה, וכהיום עבודה שבלב זהו תפלה ולכן נושאין כפים בתפלה, ומביא ראי' מזה דתפלה הוא מדאורייתא, דכיון דפסקינן דנשיאות כפים הוא דאורייתא ובעינן בשעת עבודה, ע"כ דתפלה הוא דאורייתא עי"ש. וכ"כ בשו"ת 'חתם סופר' (או"ח סי' כב) וזל"ק: "והנה במס' סוטה (לח.) ילפינן פ' כה תברכו מפ' וישא אהרן ידיו אל העם ויברכם, ומהתם ילפינן נשיאת כפים, דבפ' כה תברכו לא כתיב נשיאת כפים והתם כתיב וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים ומזה ילפינן זמן נשיאת כפים בכל פעם שמקריבים קרבן ציבור תמידית כגון תמיד ומוסף, ומזה ילפינן בפ"ב דמגילה (יח.) ברכת כהנים בשעת תפלה אחר

ברכת העבודה מדכתיב וירד מעשות החטאת וכו' ע"ש, **נמצא בכל תפלות ציבור שהם במקום קרבן ציבור הוא מ"ע דאורייתא לישא כפיו ולברך ומברכים עליו ככל ברכת המצוות בלי שום פקפוק"**, עי"ש. וכ"כ הנצי"ב בספרו על 'שאלתות' (עמק שאלה סי' קכה סק"ט) ועוד.

אולם ב'כל בו' (סימן י"א) מבואר דשלמה המלך **תיקן** לומר ברכת כהנים בתפלה, וכתב שם דבר נפלא, וזל"ק: "וכן הוא אומר הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה, וכי שלמה צריך שמירה, **אלא שהיה חקוק סביב למטתו ברכת כהנים שהן ששים אותיות**", עי"ש. וה'רבינו בחיי' בספרו 'כד הקמח' (ענין ברכה) מביאו בשם מדרש שיר השירים, וזל"ק: "הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל כלם אחוזי חרב מלומדי מלחמה איש חרבו על ירכו מפחד בלילות, וכי שמירה היה צריך שלמה, אלא שחקק סביב למטתו ברכת כהנים שהיא ששים אותיות", עי"ש.

ובאמת יסוד הדברים דשישים גבורים היינו שישים אותיות שבברכת כהנים מבואר במדרש תנחומא (בפרשתן אות ט) וזל"ק: "שישים גבורים אלו שישים אותיות שבברכת כהנים, כולם אחוזי חרב שכל אחד ואחד שמו של הקב"ה נזכר בו יברכך ה', יאר ה', ישא ה'", עי"ש. וכן מבואר ב'מדרש רבה' (בפרשתן י"א ג) וזל"ק: "ששים גבורים סביב לה אלו ששים אותיות שבברכת כהנים", עי"ש.

ובספר 'ש"ך על התורה' בפרשתן כתב, וזל"ק: "גם אמר 'כה' לומר שאין כח בבשר ודם לברך ברכה זו אלא בדמיון לבד, לפי שכל הברכות ניתנו לו על תנאי וברכה זו לא ניתנה על תנאי, כמו שאמרו בזוהר (ח"ג קמ"ו) וזה לשונו 'ובגין כך אתמסר [ברכת כהנים] ברכתא דא לכהן דאתא מחסד', כי עיקר הברכה היא להקב"ה ישתבח שמו לעד ואני אברכם אם כן אינם שוים כהנים עם הקב"ה, הקב"ה מברך הברכה ויודע כוונתה ורמזיה וסודה מה שאין כן ידיעתו של בשר ודם, לזה אמר בלשון 'כה' לומר אף על פי שאלו האותיות בעצמן היא הברכה, עם כל זה אינם שוים עם הקב"ה אלא בכ"ף הדמיון, **ולא לחנם אמרו** (במדבר רבה יא, ג) **ששלמה המלך ע"ה היתה כתובה סביב למטתו ברכת כהנים שנאמר** (שיר השירים ג, ז) **ששים גבורים סביב לה היא ברכת כהנים שיש בה ששים אותיות**", עי"ש.

ובסה"ק 'סודי רזיא' לבעל הרוקח, כתב דבר נפלא מאד, דעל מצחו של שלמה המלך הי' חקוק השישים אותיות של ברכת כהנים, וזל"ק: "תניא רבי חייא ברוח הקודש עשה שלמה כסאו כדמות גלגל, וכרוב הקיפן מאחורי הכסא ודמות חיות ואופנים העמידם מלפני הכסא, וס' גבורים קבועים שם, **וכתיב על מצחו ס' אותיות של ברכת כהנים**", עי"ש.

ובספר 'ברכה משולשלת' תמה, דלא מצינו בש"ס דשלמה המלך תיקן זאת לומר בתפלה, עי"ש. ובאמת אף לפי דברי ה'כלבו' י"ל דאינו סתירה למש"כ האחרונים דנשיאות כפים בתפלה דאורייתא, די"ל דבזמן המקדש כיון דעיקר החיוב הי' בשעת העבודה לא הי' מחיוב מדאורייתא בשעת תפלה, ולא הי' אומרים אותו רק משום תקנת שלמה המלך, אבל בזמנינו דליכא עבודה, ועיקר עבודה הוא בשעת תפלה כנ"ל, כו"ע מודי דהוא מדאורייתא.

ובספר 'עמק ברכה' [ברכת כהנים] כתב: "ושמעתי מכבוד מו"ר הגאב"ד דבריסק שליט"א בשם אביו מרן הגר"ח הלוי ז"ל שאחד הקשה לו, להסוברים דתפלה אינו אלא מדרבנן איך יתכן נשיאת כפים בגבולין מדאורייתא דליכא עבודה, ותירץ לו דאף להסוברין דתפלה דרבנן היינו דוקא חובת התפלה, דמדאורייתא ליכא 'חיובא' להתפלל, אבל ענין התפלה הוי מדאורייתא לכו"ע, ואם התפלל שפיר מקיים מצוה דאורייתא ומיקרי עבודה", עי"ש.

אולם ב'ביאור הלכה' (קכ"ח סעי' א' ד"ה דזר עובר) כתב וז"ל: "וידוע הוא מה שאיתא בירושלמי פרק ד' דתענית לא מצינו נשיאת כפים בלא תפלה, **הלא זהו בודאי רק תקנתא דרבנן דקבעוהו בתפלה ומדאורייתא אינו תלוי בזה כלל**, תדע דהלא תפלה גופא לרוב הפוסקים הוא דרבנן" וכו', עי"ש, ופלא שלא הביא את כל האחרונים הנ"ל דמבואר בהדיא דהוא דאורייתא, וצ"ע.

שוב מצאתי בספר 'משיב צדק' להרה"ק ר' צדוק הכהן מלובלין ז"ל (אות ס"ד ס"ה) שהאריך בזה, והוא ז"ל מבאר את דברי הירושלמי דלא מצאני נשיאות כפים בלא תפלה וזל"ק: "ונראה דכונתו לקראי דמייתי שם אחר כך מישעיהו (א) בפרישכם כפכם דמסיים 'גם כי תרבו תפלה', ובדה"י (ב, ל) ויברכו וגו' מסיים 'ותבוא תפלתם', **הרי סמוכה לעולם נשיאת כפים לתפלה, ולא מצינו בשום מקום במקרא נזכר נשיאת כפים בלא תפלה**, כמו שנמצא תפלה בלא נשיאת כפים, **ש"מ דאין מקובלת אלא כשסמוכה לתפלה**, וה'קרבן העדה' ב'שיורי קרבן' (שם ד"ה לא) הקשה מוישא אהרן כו' ולא היה תפלה, ותירץ על פי התו"כ ורש"י בפ' שמיני א'ויברכם' דאחר כך אמר יהי רצון כו' וזו תפלה וכו', והוא תמוה דזה היה אחר כך שבאו משה ואהרן לאוהל מועד, ואחר כך כתוב 'ויצאו ויברכו' וברכת כהנים דאהרן היה קודם שבאו לאוהל מועד מיד שירד מעבודתו ולא היה בתפלה כלל, אבל קושיתו לא קשיא כלל דשם הוי בעבודה והיא גם כן כתפלה, דהיא עבודה שבלב וזו עבודה בפועל" וכו', עי"ש. וע"ע בשו"ת 'שיח יצחק' (או"ח סי' ס"ה) דכתב לתמוה תי' קרבן העדה כדברי המשיב צדק, עי"ש.

ונמשיך מאמרינו בענין זה בשבוע הבא בעז"ה

בעזהשי"ת

צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ." שיר השירים ג, יא

בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ ,זוֹ מַתַּן תּוֹרָה;

יזל כטל אמרתינו, להביע מיטב ברכותינו, אהובים וידידים מברכים ברכת התורה, בלב מלא שמחה ואורה
ובכן ברכות יעטה מורה, על שזכה להתעטר ביורה יור'ה, האי בחור שקדן בתורה, וקדומה לו יראת ה' טהורה
רכב על במתי התורה תמימה, בשפה ברורה, לצבור בר ולאסוף ולרכוש ידיעת התורה, כי טוב סחרה מכל סחורה
הקדיש מדיליה זמן זמנים טובא לגמור המלאכה, בדבר ה' זו הלכה, פומיה לא פסיק מגירסא כחשיכה כאורה
דע"ה קנית מה חסרת, בכתר תורה ושם טוב התעטרת, לאהוב למעלה ונחמד למטה שמו מפוארה
עלה ונתעלה לשבח דא שירתא, מוכתר ומעוטר בכל מעלתא, קנה לו שם אר"י שבחבורה, וזכה וענתה לפניו זה השירה
השלים עצמו ומצאו כדי מדתו, כשכל ההלכות שגורים על שפתו, ,וידע שמעתתא ערוכה ושמירה

ה''ה חבירנו היקר שמו מפוארים, בהילולים ותוארים,
בחור כהלכה,כלי מחזיק ברכה,אשרי לו ככה,

החתן שלמה אהרן וילבערשטיין נ"י

בן הרה"ח משולם צבי הי"ו מנבדי קהילתינו הק' בוויליאמסבורג,
המיוה"ח מו"ה ר' יואל גאלדבערגער הי"ו מחשובי אנ"ש ב'בארא פארק
מאריות שבחבורה במתיבתא הקדושה פה קרית יואל – סניף קדושת יואל

אשר זכה לראות ולקצור פרי עמליו ולברך על המוגמר ולעמוד על המבחן על

שו"ע יורה דעה חלק א'

אצל הגה"צ אב"ד ור"מ ד'קהלתינו מאנסי שליט"א
ושרי התורה חברי הבד"ץ העה"ח בירושלים שליט"א
ועל צבאם מרן הגאון האדיר פוסק הדור ראב"ד ירושלים שליט"א
ובראשם אצל הוד כ"ק מרן רבינו הגה"ק ראש ישיבתינו שליט"א

וכולם הביעו התפעלתם מרוב בקיאותו אשר ידע להשיב הטיב בטוב טעם ודעת ובשפה ברורה

ובזה הזמן בהגיע עת דודו, עת שמחתו, בשמחת נשואין למז"ט,
נביע ברכתינו שיזכה לבנות בית בישראל, ולעלות על מעלות גבוהים ורמים,
בתוך עדת בני מאמינים, ויהי ה' עמו בהלכה ובתורת אלוקים חיים,
ללמוד וללמד בתורה משמים,מן הבאר מים חיים,
והוריך ירוו ממך רוב תענוג ונחת דקדושה, במידה טובה וגדישה,
עד שנזכה לקבל פני משיח צדקינו, ומלכינו כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א בראשינו,
במהרה בימינו אמן.

המברכים
חברים שלמדו אתך במתיבתא - סניף קדושת יואל

ג"א מצטרפים, חברים שלמדו אתך גם בישיבה קטנה

קלמן אליעזר אלטמאן-מרדכי בעכער-ישראל חיים לאנדא-אביגדור בערקאוויטש
יוסף זונדל גלויבער-שלמה זלמן גליק-ראובן יואל שטערן-וואלף מיטטעלמאן-בעריש ווערטהיימער

מעומקיה דליבא
מענדל גרובער
יצחק מיטטעלמאן
חיים שטערן

באהבה רבה
משה יוסף קטינא
שמואל מאיר מערץ
שלמה יאקאב

מריחוק מקום
שלמה לייב פריעדמאן
אברהם וואלדמאן
ידידך הלמד אתך בצוותא
משה מערץ

גדול העונה יותר מן המברך
הק' צבי הירש הורוויץ
מנהל ישיבה לצעירים
ד'סאטמאר

הלכות מזוזה (יא)

סימן רפו – מקומות החייבים במזוזה, ובו כ"ג סעיפים

ז. מִרְפֶּסֶת, שֶׁהִיא דֶּרֶךְ לַעֲלוֹת בָּהּ לָעֲלִיּוֹת, וּבֵית שַׁעַר וְהַגִּנָּה, פְּטוּרִים. וְאִם בַּיִת פָּתוּחַ לְאֶחָד מֵאֵלּוּ, חַיָּבִים. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁבֵּית שַׁעַר חַיָּב אֲפִלּוּ אֵין בַּיִת פָּתוּחַ לוֹ. (טור וְהַפּוֹסְקִים בְּשֵׁם ר"י).

בית שער – פרוזדור

בית שער[1] – והוא חדר שדרכו עוברים לחדר או לבית אחר מקומות החייבים במזוזה, אף שאינו משמש לדיור או לאיחסון, חייב במזוזה, משום שהוא נדון כאותו מקום שמגיעים דרכו[2] (שו"ע שם).

בית שער שיוצאים דרכו למקום שאינו חייב במזוזה, מעיקר הדין פטור ממזוזה, אמנם יש אומרים שחייב מדרבנן אפילו אם אין בית פתוח לו (שו"ע שם בשם י"א, ובט"ז ש"ך שם). ויש להחמיר כדיעה השניה ולקבוע שם מזוזה בלא ברכה[3].

---

1 כתב הט"ז (שם סק"ז) "בית שער, הוא בית קטן אצל שער החצר שהשומר יושב שם". ובש"ך (שם ס"ק יד) כתב "בית שער. הוא בית קטן שעושין לפני שער החצר, והכל עושין אותו קפנדריא", וטעם הפטור כתבו הט"ז (שם) והש"ך (שם ס"ק טו) דכתיב 'ביתך', מה בית שהוא מיוחד לדירה אף כל שהוא לדירה, יצאו אלו שאינן לדירה כיון שאינו מיוחד לדירה.

וכתב ביד הקטנה (פ"ב ס"ה) שבית שער גרוע מבית התבן והאוצר, שאלו נעשים עכ"פ לשם תשמיש, משא"כ בית השער שנעשים רק לשם קפנדריא, ואין עליהם שם דירה כלל. ורק אם הבתים החייבים במזוזה פתוחים לתוכה הרי הן חייבין במזוזה לפי שנכנסין דרך אלו להבתים והרי נקרא עליהם שם ביאת הבית.

2 הנה בשו"ע כתב 'מרפסת שהוא דרך לעלות בה לעליות וכו' פטורים. ואם בית פתוח לאחד מאלו חייבים", ולכאורה כיון שדרכו נכנסים לעליות שהם בית דירה היכן משכחת לן שיהא פטור, ושלא יהא נחשב כבית שער, כתב במקדש מעט (שם ס"ק כה) "ומשכחת שאין העליות פתוחים למרפסת, כגון שאויר ג' טפחים מפסיק ביניהם וכדומה". וע"ע בספר חובת הדר (פ"ב הערה כז) שכתב שיתכן לומר בדעת רש"י שאין חייב במזוזה אא"כ נכנסים ממנה מיד לבית. אבל אם נכנסים מקודם למקום אחר פטור ממזוזה, ולאחר מכן נכנסים לבית פטור. והיינו דלא כהרמב"ם (פ"י מהל' מזוזה הלכה ז - ח) הסובר שאפילו עשר בתים הפטורים ממזוזה זה לפנים מזה, אם הפנימי חייב במזוזה כולם חייבים.

3 קיצור שו"ע (סימן יא סעיף טז) וז"ל "יש אומרים דבית שער ומרפסת חייבים אפילו אין בית פתוח להם, ויש לקובעה בלא ברכה". וכ"כ בשו"ת שבט הלוי (ח"ב סימן קנו ס"ז) "ודע דלפי כללי השו"ע אם דעה ראשונה בסת"ם ואח"כ יש אומרין קיי"ל כדעה ראשונה. איברא הב"ח כתב כאן דהסכמת הראשונים כדרך זה דבכל מקום חייב מדרבנן. ומכל מקום לענין ברכה, צריך עיון אם לברך. ועוד דהא הר"ן פ"ק דסוכה מסיים בשיטת יש אומרים דחייב מדרבנן וז"ל היינו מדרבנן מפני שפתוחין למקום חיוב מידי דהוי אשערי עיירות ושערי מדינות, וכן נראין דברי רש"י, הרי דאפילו לשיטה זו דמדרבנן חייב, אינו אלא משום שפתוחין למקום חיוב. וכמו שכתב הרמב"ם דטעמא דשערי מדינות ועיירות מפני שפתוחים למקום בתים. ולפי"ז אין הבדל בין ב' הדעות, אלא דלדעת הרי"ף הוא מן התורה ורש"י מדרבנן, אבל בכל אופן רק למקום חיוב. ונהי דאין זה דעת הטור והשו"ע, מ"מ לענין ברכה צריכים אנו לחוש לזה".

אפילו עשרה חדרים או שערים עומדים זה לפנים מזה, שמצד עצמם אינם חייבים, מ"מ עוברים דרכם כדי להיכנס לחדר הפנימי שחייב במזוזה, חייבים כל השערים במזוזה[4].

חדר מדרגות

חדר מדרגות שלנו נחשב כבית שער שלפני הבתים, שהרי דרכם עוברים כדי להיכנס לבית, חייבים במזוזה. וכן אפילו אם יש בחדר המדרגות כמה שערים זה לפנים מזה כולם חייבים במזוזה.

בית שער שאין לו ד' על ד' אמות, שחדר כזה פטור ממזוזה, נחלקו הפוסקים האם כבית שער שמצד עצמו פטור, ואינו חייב אלא משום שרכו נכנסים לבית, האם יהא חייב גם באופנים הנ"ל. לכן יש לקבוע מזוזה בלא ברכה[5].

פתח הכניסה להבית

פתח של הכניסה להבית, שדרכו נכנסים לפרוזדור ומשם עוברים לחדרים, כגון למטבח לסלון, ויש לחדרים צורת הפתח, לכאורה הרי הוא נחשב כבית שער. ולכן אם הפרוזדור אין בה ד' על ד' אמות, חייב במזוזה בלא ברכה [וכנ"ל בסעיף הקודם]. ולכן לכתחילה יקבע המזוזות באחד משאר החדרים החייב מזוזה בברכה, ויפטור גם דלת זו. ואולי תמיד עדיף לברך על הכניסה לחדרים, שחייבים מצד עצמם, מלברך בכניסה לבית שהרי הוא כבית שער, שאינו חייב מצד עצמו.

מקום גנאי

חדר שמשתמשים בו תשמיש גנאי, אך אפשר דרכו להכנס לחדר אחר, כגון חדר שרוחצים בו ודרכו נכנסים למחסן וכדומה, אין לחייבו מצד בית שער ופטור ממזוזה[6].

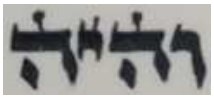
4 רמב"ם (פרק ו' מהלכות מזוזה הלכה ח') ולפלא על המחבר שלא הביאו.

5 כתב בפתחי תשובה (שם סק"א) "כתב בספר חמודי דניאל כת"י, נראה דוקא בית דירה צריך דוקא שיהא ארבע אמות על ארבע אמות, אבל בית שער ומרפסת וגינה אפילו לית בהו ארבע אמות על ארבע אמות חייבין". אמנם דעת המקדש מעט (סימן רפו ס"ק לט) שפטור משום כשאין בו ד' על ד' אמות הוה כחור בעלמא ובטל לבית . ולכן יש לקבוע מזוזה בלא ברכה.

6 פרי מגדים (או"ח סימן פד משב"ז סק"ב), ואפילו באופן שאפשר לכסות המזוזה שלא יהא גנאי

שאלות ותשובות בדרך קצרה, שהגיע אל פתח הלשכה

שאלה: הי"ד של 'והיה' כשר או לא?

תשובה: פסולה. מפני שנעשית לאות חי"ת קטנה. [אע"ג דיש אופנים כשהעוקץ ארוך כמו הרגל הימין שמכשירים ע"י תינוק, הני מילי כשהעוקץ יותר דק מהרגל, וניכר שהא עוקץ, משא"כ כאן העוקץ עבה כמו הרגל. וכן כיון שהרגל ימין ישרה, ואינה כפופה כמו רגל של אות יו"ד הרי זה חי"ת ופסול. וכן לאות חי"ת פסול כיון שהרגל פחות ממלא קולמוס. **ולא מהני תיקון דהיינו למחוק העוקץ משום חק תוכות. וכן משום שלא כסדרן.**

שאלה: מצא נקב בהאות ה"א של שם הוי"ה 1) האם כשר כמו שהוא? 2) והאם מותר לגרור קצת מהאות שיהיה מוקף גויל?

תשובה 1): יש לתלות שנעשה הנקב לאחר הכתיבה וכשר כמו שהוא. נקב בצידי האות מבחוץ פסול משום חסרון מוקף גויל. והני מילי שהנקב היה בשעת כתיבה, אבל אם נעשה הנקב לאחר כתיבה כשר (שו"ע סימן לב סעיף טז). **אבל** אם יש ספק מתי נעשה הנקב, תולין דאחר הכתיבה נעשה, דמסתמא אם היתה בשעת כתיבה היה הסופר רואהו (משנ"ב סימן לב ס"ק נה). [חוץ אם הנקב קטן מאוד שאז יש להחמיר].

תשובה 2): כיון דהוא שם השם אין לגרור קצת שיהא מוקף גויל. אע"ג דאמרינן כשנעשה הנקב לאחר הכתיבה שכשר כמו שהוא, מ"מ ראוי לתקנו שיהא מוקף גויל, לחוש לדעת הפוסקים הסוברים שגם לאחר הכתיבה צריך שיהא מוקף גויל. מ"מ בשם השם, משום איסור מחיקת מקצת שם השם, אסור למחוק אפילו משהוא. [וראוי להניח מטלית מאחריו לסתום הנקב. וכיון שהוא כשר בלא המטלית, לכן מהני המטלית].

מוסדות יטב לב

דרבינו יואל

מסאטמאר

בית שמש

בכל מקום אשר אזכיר את שמי

אבא אליך וברכתיך

ברגשי הוקרה והערכה, נשגר כוס של ברכה, לכבוד מע"כ ידידינו הנודע בשערים, בפעולותיו היקרים, עוסק בצרכי ציבור באמונה, בדעת ובתבונה, לב טוב ונמס מול כל צרה וצוקה, שומע כל צעקה, לבו ער וחם לכל דבר קודש, לתמוך במדת הגודש, נודע ברוחו המסודה, לתמוך במוסדות התורה, ע"כ נקדמה פניו בתודה וקול זמרה

ה"ה הרה"ח המפואר כש"ת

מוה"ר

מנחם יהודה שלעזינגער

הי"ו

חבר הנהלת מוסדות יטב בארה"ק

מזלא טבא וגדיא יאה לרגל שמחתו הגדולה

אירוסי בתו הכלה החשובה שתחי'
למז"ט ובשעטומ"צ

עב"ג החתן הנעלה המופלג בתור"ש כש"ת

כמר זאב ני"ו

בן ידידינו מוה"ר **הערשל דזשאזעף** הי"ו

ברכותינו צרופות בשמחה ואורה, שיבנו בית נאמן להתפארה, וידא קשר של קיימא לתדירא, ויזכה מע"כ לדוות מכל יו"ח רוב תענוג ונחת, תודה וגדולה במקום אחת, ועוד רבות בשנים יזכה לעמוד לימין מוסדותינו הק' בנהודא נפישא, מתוך הרחבת הדעת דקדושה, עדי נזכה לבנין ציון עיר קדשינו, ומלכינו בראשינו, במהרה בימינו.

מעריך, מוקיר ושמח בשמחתו הגדולה
מריחוק מקום ומקירוב הלב

בשם הנהלת המוסדות בית שמש

צבי עקיבה בריוטשטיין

יו"ר ומנהל מוסדות "יטב לב" בית שמש

מיסודו של מרן דבינו הקדוש זיע"א

תלמוד תורה
יטב לב דרבינו יואל
דסאטמאר
בית שמש

בבישראות ב"ק מרן דבינו הגה"ק שליט"א

מיסודו של מרן דבינו הקדוש זיע"א

בית רחל
דרבינו יואל
דסאטמאר
בית שמש

בבישראות ב"ק מרן דבינו הגה"ק שליט"א

ט"ז סיון

הגה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע

מתולדותיו

נולד לעת זקנתו של אביו הרה"ק מרן בעל דברי חיים זי"ע בחול המועד פסח שנת תרכ"ב, ואביו קרא לו שמו על שם ידידיו הצדיקים הרה"ק ר' שלום מבעלז זי"ע והרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב זי"ע שהי' גם מחותנו, (שבנו של מרן הד"ח הרה"ק ר' מאיר נתן הי' חתנו של ר' אליעזר מדזיקוב) כשהי' נער בן י"ד נפטר עליו אביו הרה"ק בעל הדברי חיים זי"ע.

האיש מקדש

חצי שנה לאחר פטירת אביו בחודש אלול תרל"ו נשא אשה ה"ה הרבנית מרת שרה מרים ע"ה בת גיסו חתנו של הד"ח הגה"ק ר' מרדכי דוב טווערסקי זי"ע אב"ד הארנאסטייפל, אחרי חתונתו ישב על שלחן חותנו כעשר שנים, שמה השלים עצמו בתורה ועבודה בקדושה ובטהרה, חותנו שכר בשבילו ת"ח מפורסם מתלמידי הרה"ק בעל צמח צדק מליובאוויטש זי"ע, ובמשך תקופה קצרה הי' בקי בע"פ ביו"ד חלק ב' וחלק גדול משו"ע חו"מ, בשנת תרמ"ו כשממשלת רוסיא גרשוהו, עבר לגאליציא וגר זמן קצר ליד אחיו הרה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע, ואח"כ התיישב בעיר טארנא, שהי' שם ציבור של חסידי צאנז, ושמה התחיל לקרות "קוויטלעך" ולברך את ישראל שבאו להתברך מאתו, שמה בטארנא בשנתרנ"ו הי' החתונה הגדולה שהשתתפו בה אלפי חסידים מכל המדינה כיון שהי' מסובין שם הרבה מגדולי וצדיקי הדור ובראשם אחיו הגדול זקן צדיקי הדור באותו זמן הרה"ק משינאווא זי"ע, כשהשיא את בתו הצדקנית מרת ברכה סומא ע"ה עם הרה"ק מרן בעל עצי חיים זי"ע, בשנת תר"ס עבר לעיר ראצפערט, וע"ש נודע שמו בקרב עם סגולה ר' שלו' אליעזר ראצפערטער.

שלא עשנו אב"ד

אבל לא נתקבל בשום מקום לכהן בפועל כרב ואב"ד, ואמר הוא בעצמו כשהראה על פיסת ידו שכשיגדל שם שער אז יהי' אב"ד באיזה מקום, משום מעשה שהי' שפ"א נפגש אביו הרה"ק בעל דברי חיים עם הרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע אמר הרה"ק מפרימשלאן לאביו: "צאנזער רב איך בעהט אייך, מאכט נישט אלע אייערע קינדער רבנים", והשיב לו אבי הלא כבר כל בניי הם רבנים ומשמשים בכתר רבנות, (כי בעת ההיא שני בניו הצעירים, בני זקונים של הד"ח ה"ה הרה"ק ר' שלו' אליעזר והרה"ק ר' ישעי' מטשעחויב זי"ע, עדיין לא נולדו) וסיים הרה"ק רש"א ואמר וכאשר נולדנו הגיד לנו אבינו הקדוש, כי בטח עלינו התכווין הרה"ק מפרימשלאן בדבריו, ועל כן לא נתמנתי לרב ואב"ד מעולם ומעולם לא אהי', וכן אחי הרב מטשעחויב אשר באמת כן נתמנה לרבנות דק"ק טשעחויב עכ"ז אינו רב שם כי כל ימיו הי' גר בעיר קראקא, והשם טשעחויבער רב היא רק כשם כינוי בעלמא.

עם כל זאת אמר עליהם אביהם בלשונו הק' "זיי וועלן נאך גרויס זיין". הרה"ק מצאנז רצה שבני הזקונים שלו יהי'

ט"ו סיון

- יהודה בן יעקב משבטי י-ה - ב"א שי"ד
- רבי דוד דוב מייזליש אב"ד אוהעל ב"ר מרדכי זאב (בנין דוד) - תש"ד
- רבי מאיר יוסף רובין מקערעסטיר ב"ר ברוך מגערלא - תש"ד

ט"ז סיון

- רבי מרדכי מנחם מענדל מווארקי ב"ר ישראל יצחק תרכ"ט
- רבי ברכיה טייטלבוים מאוהעל ב"ר משה יוסף תרע"ח
- רבי שלום אליעזר מראצפערט ב"ר חיים מצאנז תש"ד
- רבי דוד לייפער מבאניה ב"ר ישכר דוב בערצי מסאטמאר תש"ד
- רבי יהושע אייכנשטיין מזידיטשוב-גראסווארדיין ב"ר אשר ישעי' מפראכניק תש"ה

י"ז סיון

- רבי אהרן (השני) מקארלין ב"ר אשר מסטאלין (בית אהרן) תרל"ב
- רבי משה פארהאנד אב"ד מאקעווע ב"ר יוסף צבי (אהל משה) תש"ד

י"ח סיון

- רבי ישכר דוב (הסבא קדישא) מראדישיץ ב"ר יצחק תר"ג
- רבי לוי יצחק מאנזאהן מאוויערנא (בך יברך ישראל) ב"ר יוסף תרצ"ו
- רבי יוחם הלוי לייבוביץ (משגיח דישיבת מיר) ב"ר אברהם תש"ד
- רבי יעקב אלימלך פאנעט מדעעש ב"ר יחזקאל תש"ד

י"ט סיון

- רבי אברהם יחזקאל רייך זצ"ל אב"ד מוואַרבויער תרי"ח

להם קצת "טאשן געלד" נתן להם את י"ב חלות שלו שימכרו להחסידים שבאו להסתופף בצל קורתו, ואמר לר' ישעי' שהוא ימכור לאנשי פולין כי הוא יהי' פולישער רבי, ולרש"א אמר שהוא ימכור לאנשי אונגארין כי הוא יהי' אונגארישע רבי, וכן הוה כי מעת שרש"א התיישב בעיר ראצפערט נעשה ראצפערט כתל תלפיות תל שכולם פונים אליו חסידים ואנשי מעשה, ואפי' סתם המון עם באו אליו להנות ממנו עצה ותושיה ולהתחמם בתפילותיו שהי' בהתלהבות עצומה, ובתורותיו שהי' בדביקות גדולה, והוא נעשה למנהיג ולרבי של חסידי צאנז באונגארין.

הצנע לכת

הי' יושב ולומד תורה בחדרו שעות על שעות, והי' משים לילות כימים ממש, והי' בקי בע"פ בשו"ת דברי חיים על הלשון, אבל כל זה הי' בהסתר גדול ואף פעם לא פסק להלכה שום פסק, וכמעט לא שמעו ממנו פלפול בהלכה או איזה לומדות, וכל התנהגותו הי' בפשטות מאד, בליל שב"ק לא אמר תורה של עצמו, אלא הי' דרכו ע"פ רוב ללמוד מתוך ספר זרע קודש להרה"ק מראפשיץ או בספר דברי חיים, והרבה פעמים הי' נשאר לאחר עריכת השלחן לספר סיפורי צדיקים שהי' נתמשך לפעמים עד אור הבוקר.

סיפר מרן העצי חיים שבחתונתו הי' מסובים כחמישים צדיקים, וחותנו רש"א הי' משמש אותם בעצמו וחלק כיבוד לכל אחד בפני עצמו, אביו הרה"ק בעל קדיו"ט הי' יושב לימינו ולידו הי' יושב דודו (אחיו של אמו) הרה"ק ר' אשר אנשיל אשכנזי זצ"ל, ובאמצע הסעודה הסתכל אביו על רש"א ואמר לדודו, "מיר האבן א מזל אז די וועלט איז נישט קיין מבין אויף אונזער מחותן רבי שלום אליעזר, ווען די וועלט וואלט אים פארשטאנען, וואלט קיינער ביי אונז נישט געעפענט די טיר און יעדער וואלט געשטראמט צו אים".

פועל ישועות

הי' מפורסם לפועל ישועות גדול ואלפים באו להתברך ממנו, פ"א בא אליו אחד בבקשה שינצל מהצבא, א"ל רש"א שיקח עמו חתיכת צוקער וכשיתיצב לפניהם יוציאו ויברך שהכל נהי' בדברו אז בוודאי ינצל, וכן עשה וניצל, כאשר בא אליו אחר כך, א"ל רש"א שא"ל כך דאיתא במשנה ברכות "על כולם אם אמר שהכל יצא". אחד מחסידי הרה"ק מנאסוידוב זי"ע שבנו נחלה מאד והרופאים כבר ייאשו אותו, ואותו חסיד חשב אילו הי' הרבי (מנאסוידוב) חי, אז הי' לו איפה לילך אחר ישועה ועכשיו אין לו לאן לפנות עם צרתו, והי' מאד עצוב, ובתוך כך נתנמנם וראה בחלום רבו וא"ל: "למה אתה כ"כ עצוב, שלח 'קוויטל' להרה"ק ר' שלום אליעזר מראצפערט", והחסיד חלם שלקח כסף לפדיון ביחד עם קוויטל ושלחם לראצפערט, כשהקיץ ראה שהוטב קצת לבנו ממש לא כדרך הטבע, ותיכף שלח קויטל לראצפערט, ותוך זמן קצר נתרפא בנו לגמרי.

כ' סיון

- ר' יסוף ירגאס ב"ר עמנואל (שומר אמונים) ת"צ
- רבי צבי הירש מנאדבורנא ב"ר שלום זעליג (צמח ד' לצבי) תקס"א
- רבי אהרן זעליג מווישניצא ב"ר ארי' לייביש מווישניצא תרל"ח
- רבי זא וואלף מראחמסטריווקא ב"ר יוחנן תרצ"ז
- רבי נתן דוד הכהן האלענדער אב"ד אמסנא ב"ר יוסף תרצ"ח
- רבי אליעזר פיש מביקסאד (שם אליעזר) ב"ר משה תש"ד
- ובנו רבי חיים משה פיש אב"ד מאנאשטור תש"ד

כ"א סיון

- רבי שלמה שפירא ממונקאטש ב"ר אלעזר מלאנצהוט תרנ"ג
- רבי מאיר ב"ר ישכר דוב מראדישיץ תרס"ג
- רבי יהושע העשיל הכהן פריעד אב"ד קאפיש ב"ר גדלי' (זכרון יהושע) תרפ"א
- רבי נחמיה מקוידינוב-ברנוביץ ב"ר אהרן תרפ"ז
- רבי מנחם נחום מאיצקאן ב"ר אברהם יהושע העשיל מאדזאד תרצ"ג
- רבי דוד מנחם מאניש באב"ד אב"ד טערנאפאל ב"ר יהושע העשיל (חבצלת השרון) תרצ"ז
- רבי שמעון סופר מערלוי ב"ר אברהם שמואל בנימין (כתב סופר) תש"ד

עינים צופיות

סיפר הרה"ח ר' טובי' יואל שטיינער ז"ל מעשה נורא מרש"א איך שניצל ממיתה בזכותו של רש"א, ומעשה שהי' כך, שהוא נסע לקאלוב בז' אדר על יומא דהילולא של הרה"ק מקאלוב, ומצא שם את רש"א, ורש"א לא קרב ממש אל הציון אלא עמד מול הביה"ח והתפלל, אח"כ סיפר רש"א שפ"א ביומא דהילולא של הרה"ק בעל ארי' דבי עילאי זי"ע, בא אל אביו הד"ח חסיד מעיר וויזשניצא ששם מונח הרה"ק בעל ארי' דבי עילאי זי"ע, שאלו אביו למה אתה לא בוויזשניצא היום שתוכל לילך על הציון, תירץ עצמו החסיד שהוא כהן ובכל אופן אינו יכול לילך אל הקבר, אמר לו אביו שלא צריכים לילך ממש ליד הקבר ודי אם הוא בעיר שהצדיק מונח, כשסיים רש"א לספר הפך פניו לר' טובי' יואל ושאלו אם שמע הסיפור, וענה כן, אבל הי' פלא בעיניו למה דייקא לו שאל אם שמע הסיפור, לימים אחרי המלחמה שגלה לרוסיא, כשחזר משם עבר עם עוד קבוצה אנשים שניצלו, דרך עיר ליזענסק, הי' כמה מחביריו שהציעו לילך לציון של הרה"ק ר' אלימלך זי"ע, אבל כמה אמרו שסכנה לילך שיש הרבה גוים שלא יכלו לסבול זה שנשתיירו עוד יהודים בעולם והשנאה גדולה מאד והרגו כל יהודי שמצאו, ר' טובי' יואל נזכר אז מהמעשה שהי' לו עם רש"א, חשב שוודאי לזה כיון רש"א אז, והחליט שלא ילך אל הציון, אלא יתפלל ממקומו, אבל השאר הלכו להציון אבל ל"ע לא חזרו ורק הוא נשאר בחיים בזכות רש"א.

י"ח סיון

הגה"ק רבי ישכר דוב מראדושיץ זי"ע

צור קודש מחצבתו

הרה"ק ר' ישכר דוב נולד בשנת תקכ"ה בעיר ראדישיץ לאביו ר' יצחק שהי' איש תם וישר ירא השם, אשר שימש בתור משרת, את המגיד הק' ממעזריטש זי"ע, ולאמו אשר היתה אחותו של רבי זונדל מראדישיץ זצ"ל מתלמידי הרבי אלימלך מליזענסק זי"ע, יסופר שאצל המגיד הי' משרתת בתולה הבאה בשנים שהיתה מכוערת וחולנית רח"ל, ולאבותי' הי' קשה לעשות עמה שידוכין, פע"א קרא המגיד את משרתו הב' יצחק והציע לו את השידוך, בתחילה לא רצה לשמוע מהשידוך, באמרו לרבו שהכל מה שרבו מצוהו הוא מוכן לעשות, רק דבר זה אינו יכול לעשות, כי איך יוכל לסבול את גודל הבושה, והמגיד הפציר בו מאד, והבטיח לו שאם ישאנה יהי' לו ממנה בן שיהי' שמו כשמו, ויאיר לכל העולם כולו כמוהו, ואז הסכים לעשות ציוו רבו, ותיכף כתבו תנאים ונשא אותה, ואכן נולד להם בן שנתפרסם ל"גדול בעלי המופת בדורו" וזכה לתוארים גדולים כגון "הבעש"ט השני", "הסבא קדישא מראדישיץ".

במעלליו יתנכר נער

כבר מימי ילדותו התנהג בקדושה ובטהרה יתירה ממש כאחד הקדושים, וכד הוה שבע שנין כבר הי' דרכו לילך כל יום במקוה ולטבול את עצמו לקבל עליו קדושה יתירה, אף בימות החורף שעל פי רוב הי' המים קרים ונקפאים, שידוע לא חממו אז המקוואות בפרט בעיירה קטנה, ועם כל זה לא הפריע לו את דרכו בקודש ותבר גזיזא דברדא וטבל, ועשה את זה בסתר לבל יודע לאיש אחד מעשהו בקודש.

עד שביום מן הימים נודע הדבר ע"י מעשה שהי': להרה"ק מראדישיץ הי' חבר אשר למד עמו בחדר, והי' מאד דבוק בו, והוא גם ידע את מעשהו בקודש, והתקנא בו ועשה כמעשהו וג"כ הלך למקוה עמו, עד שפעם אחת בהלכם למקוה קרה מאד בימות החורף, התקרר החבר עד מאד ונפל למשכב, עד שהגיע לידי סכנה רח"ל, והנער הודה סיבת התקררותו, ואמו של הנער כששמעה דברי הנער, הלכה להעלם הקדוש ושפכה עליו חמתה, על מה ולמה עשה כך אם הוא משוגע מה הוא רוצה מבנה, והעלם נסה להצטדק שלא אמר לו אף פעם ללכת עמו למקוה, וכשמעו את מצב חליו של חברו כי רע מאד, נכמרו רחמיו עליו, ורץ תיכף אל העלי' שעל הבית, והתבודד בינו לבין קונו ואמר תהלים מהחל עד גמירה בדמעות שליש, והרבה כל כך בדמעות עד שנתמלא צלוחית קטן מדמעות, אח"כ לקח חתיכת צוקער וטבל אותו בהדמעות, ונתן לתוך פיו של החולה ותיכף הוטב לו ממחלתו המסוכנת, ונתרפא כאחד האדם.

תורה מתוך הדחק

ימי נעוריו עברו עליו בעוני ובמחסור, אחר חתונתו עבר לגור בעיר חנטשין, ועסק בהוראה, אולם הוא לא הצליח בפרנסה זו, והלך קצת כרוכל למכור דברים קטנים בהכפרים, אבל גם זה לא הצליח ואשתו הרבנית קיבלה על עצמה את עול הפרנסה והיתה מתפרנס ממה שהיא היתה כובסת בבתי העשירים, כדי שיוכל בעלה הק' לעסוק בתורה ועבודה באין מפריע.

לימים כשכבר הי' מפורסם בעולם לפועל ישועות ונהרו אליו אנשים רבים להנות ממנו עצה ותושיה ולקבל ברכותיו, סיפרה הרבנית לפני קהל חסידים, שפעם אחת בימי חורפם שהעניות הי' מנת חלקם, ובעלי לא שלח בידו במסחר כי הי' בטלן עד שקראו אותו בעריל בטלן, ולא הי' בידינו אפי' שוה פרוטה, והי' ימים שהיינו מתענים כמה ימים רצופים, פע"א אמר לי בעלי הקדוש, עד כמה תסבול אצלי כל כך דחקות, שמע בתי איעצך ותמלטי נפשך מחרפת רעב, הלא את רואה שאני בטלן ולא מצליח בשום מלאכה, אני אתן לך גט פטורין ותוכל להנשא לאחר אשר יכלכלך ויטיב לך, ולא תגוע ברעב בגללי, ואני כאשר אבדתי אבדתי, וענית לו למה ידבר כך הלא ידעת שנפשי קשורה בנפשך, ובאשר תלך אלך ועוד נשמתי בי לא אעזבך רק המות יפריד בינינו, וה' הטוב יראה בעניינו וירחם עלינו בקרוב וירחיב את גבולנו.

והרבנית המשיכה לספר מהיכן שאבה את הבטחון החזקה הזאת, ממעשה שקרה לי בימי נערותי בבית הורי שהי' דרים בכפר, ואצלם הי' מצות הכנסת אורחים יקר מאד, ותמיד עמדו על פתח ביתם שעמדה בפרשת דרכים לראות אם יש עוברים ושבים והכניסו אותם לביתם ונתנו להם לאכול ולשתות, ותמיד היתה ביתם מלאים עם אורחים ואביה ואמה עמדו ושרתו אותם במאור פניהם, פ"א הי' יומא דשוקא ואבי ואמי הלכו שם לרגלי מסחרם, והי' צריכים לשהות שם כל היום, אז בקשו ממנו אבי ואמי שאני יהי' תחתם אם יהי' איזה עובר ושב ליתן לו אוכל וכדו', ונסעו להעיר, והנה באו שני אורחים, וכשדרכו על מפתן ביתינו וראו שאין איש בבית רק אני לבדי יצאו בחיפזון כי לא רצו להיות לבד עמי בבית, וראיתי על פניהם כי אנשים חסידים הם, והיתה לי צער מזה כי ידעת שהם רעבים ויעפים מן הדרך, ובשבילי לא באו הביתה, רצתי אחריהם וצעקתי אחריהם אנא כבר מוכן לפניכם אכילה ושתיה סעדו לבכם ואחר תעבורו, ואני אמתין בחוץ ולא תעברו על איסור יחוד, וכשמעם דברי נכנסו לבית ואכלו ושתו, כשיצאו מן הבית ברכוני שאזכה להנשא לאיש צדיק וקדוש שיאיר לכל העולם בתורתו וחכמתו, בלילה כשחזרו הורי ספרתי להם כל המאורע, שאלני אבי על צורת האנשים האורחים, וכשציירתי לפניו את צורתם, קפץ אבי מתוך שמחה ואמר הלא ידעת בתי שאלו היו האחים הקדושים רבי אלימלך והרבי ר' זושא זי"ע, ומאד שמחו על שזכו להיתו אושפזוכני של הני תרי צדיקיא, וביותר שמחו על הברכה שברכונו, והנה כאשר אני רואה שברכתם נתקיימו בי שנשאתי לאיש צדיק וקדוש, היתכן מפני חיי שעה שדחוקה לנו כעת להתגרש ממך הרף ממני ואל תדבר עוד כדברים האלה, כי תשועת ה' כהרף עין, וכששמעו דברים אלו שוב לא חזר לדבר עמי כדברים האלה רק אדרבה חיזק אותי בדבריו הק' עד שריחם ה' עלינו ונתפרסם בעולם.

בצל רבותיו

בזכותה של אשתו שקבלה על עצמה את עול הפרנסה זכה לעסוק בתורה ועבודה ולעלות במדריגות עליונות, רוב השנה כיתת רגליו בחצרות גדולי החסידות, כמו שאמר על עצמו "תיתי לי שזכיתי לשמש על ידי מאה ועשרים תלמידי חכמים כולם בעלי רוח הקודש", אך תלמיד מובהק הי' להרה"ק ר' משה לייב סאסעבער זי"ע שישב אצלו איזה שנים רצופות, ומהרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע שמהם קיבל רוב תורתו, ואף כתב דברי תורה ששמע ממנו ולא רצה להדפיסו בחייו (ונדפס לאחר פטירתו ע"פ פקודתו של תלמידו הגדול בעל ה"תפארת שלמה" זי"ע), גם קיבל הרבה מהרה"ק החוזה מלובלין ומהרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע ונביא כאן אחד לאחד.

רבו הק' החוזה מלובלין זי"ע

רבו הק' מלובלין העיד עליו שאפילו אם ירכינו לפניו את כל שבעת הרקיעים לא יבוא לידי גבהות הלב.

פעם אחת בעת שבתו בלובלין נכנס אל רבו הק' בבכיה נוראה: רבי, אני רוצה לחזור בתשובה שלימה ואיני יודע הדרך, שאלו רבו: על איזה חטאים רוצה אתה לשוב, אמר לו: בעל עבירה גדול הנני עד שאפילו את חטאי איני יודע, נכנסו הדברים ללב הרבי מלובלין עד שהתחיל גם הוא לבכות ואמר: כמוני כמוך, בא ונעשה יחד תשובה שלימה...

יסופר שפע"א כשהי' עם אחוזת מרעיו באיזה כפר על אם הדרך התאכסן בבית אכסנאי מאחב"י, וכשנכנס אל חדרו מיד נתמלא שמחה גדולה, כן היה כל שהותו שם שהשמחה מלאה ועלתה על גדותי לבו, כששאלוהו מקורביו לשמחה מה זו עושה, שלח לקרוא את בעל האכסניא ושאל אותו: אמור נא לי מנין לך שעון האורלוגין התלוי על הקיר בחדרי, אמר לו בעל הבית: מה אומר ומה אדבר, בבית מגורי כאן התאכסן פעם כמה ימים איזה יהודי ור' יוסף שמו, וכיון שלא היה לו בידו מעות לשלם לי נתן לי שעון ישן זה ואמר לי שהוא ירושה מאביו, ובלית ברירה אחרת הסתפקתי בתשלום זה, מיד אורו עיני הרה"ק ואמר: אכן נודע הדבר, הלא זה היה הרה"ק ר' יוסף מטורטשין בנו של רבי הקדוש מלובלין זי"ע, והוא הדבר אשר מילא את לבי בשמחה, והוסיף לבאר הדברים לפני מקורביו באר היטב: דעו לכם, כי כל שעון משמיע קול ענות של עצבות, שהרי הוא מודיע לאדם שהנה חלף ועבר עוד רגע מימי חייו והנה זה מתקרב לו שעת האמת השעה שילך בה כדרך כל הארץ, לא כן שעון זה שקולו קול שמחה הוא, קול גאולה הוא מבשר הואומר, קול דודי הנה זה בא, הנה זה עומד אחר כתלינו...

המגיד הק' מקאזניץ זי"ע

אחר פטירתו של רבו המגיד הק' מקאזניץ זי"ע התבטא פעם והעיד שרבו מתגלה אליו בכל בוקר ולומד עמו שיעור בצוואתא, יסופר שהרה"ק הראה עזוז נפלאותיו בריפוי חולים עם שמן זית שהיה לו מן המגיד, הסכמת קדשו של הרה"ק מראדישיץ מעטר את ספרו הק' של רבו המגיד – "עבודת ישראל"

הרה"ק ר' משה לייב מסאסוב זי"ע

מסופר שפעם נסע הרה"ק עם רבו לעיירה מרוחקת שהתגוררו בה הרבה מתנגדים לחסידות בעלי לצון, ובראותם את הרבי עם תלמידו, התקבצו סמוך לאכסנייתם והחלו לרגום את חדרם באבנים, ובראות ה רה"ק את צרת נפשו של רבו הק', ניגש אל החלון הכריז ואמר: כל החולים והצריכים לישועה כל שהוא גשו נא הלום ותראו את ישועת ה', עד מהרה נאספו ובאו כל הצריכים לישועה והרה"ק ריפא אותם מיד, ובכך נסתתמו פי המקטריגים והמתנגדים באמרם: מה אם התלמיד כן, הרבי על אחת כמה וכמה.

הרה"ק בעל "אוהב ישראל" מאפטא זי"ע

ממנו קיבל את רוב תורתו ואמר עליו בסוף ימיו: לא ראיתי צדיק עם משקל של זהב בפה כמו שראיתי אצל רבי הק' מאפטא, וכפי האמור גם כתב ורשם את חידושי תורותיו בספר "תורת אמת".

בהחתונה הגדולה ב"אוסטילה" כידוע אמר הרה"ק מראדישיץ את דברי הבדחנות, וקודם שנשא דבריו הכריז: מי שלא תיקן חטאות נעוריו אל ירקוד בחתונה זו, וגעו כל העם בבכיה, וצדיקים העידו שלב כל המשתתפים נתעורר לאביהם שבשמים ועשו תשובה מאהבה.

היהודי הק' מפרשיסחא זי"ע

על ידו נתגלתה קדושתו וגופא דעובדא הכי הוה: הרה"ק ר' ישעי' מפשעדבארז זי"ע שהיה מבני החבריא קדישא תלמידי החוזה הק', ורבו הק' היה קוראו "ארון הספרים שלי", השיח את צערו לפני רבו אשר בעת שהוא מכניס את בניו בבריתו של אאע"ה אי אפשר לו לעצור את הדם ועי"ז מתו בניו מחמת מילה רח"ל, החוזה הבטיחו ואמר לו: הנה יוולד לך בן זרעא חיא וקיימא, ואכן לתקופת השנה נולד לו בן, וכשבא לכבד את רבו בסנדקאות, אמר לו רבו שמחמת חולשתו אינו יכול בכך וציוה לו שיכבד את הרה"ק מראדישין, ויהי ביום השמיני נתקבצו ובאו תלמידי הרבי מלובלין לשמחת הברית ובראשם היהודי הק' מפרשיסחא והרה"ק ר' ישעי' כיבד את היהודי הק' שיכבד את המכובדים בהכיבודים כפי ראות עיניו הק', בהגיע לכיבוד הסנדקאות כיבד בקול את האברך: ר' בעריל מראדישין, הנאספים הביטו סביבם לראות אל מי כוון, גם הרה"ק בעצמו מרוב ענוותנותו לא עלתה על דעתו שאליו מכוונים הדברים, עד שהיהודי הק' ניגש אליו והראה עליו באצבעו: עליך אנו מתכוונים, ולקח את הרך הנימול ונתנו להרה"ק ואמר לו: בעריל, קח את הילד והחזירהו בריא ושלם כאחד האדם מבלי שום מכשול ח"ו, בלית ברירה התיישב הרה"ק על כס הסנדק, וכשהחל הדם לזוב הזכירו שוב היהודי הק' על "תנאו", מיד פרץ הרה"ק בבכיה נוראה והזיל דמעות לרוב עד שנעצר הדם והילד נתרפא, ואכן מני אז נתפרסם שמו ברחבי תבל.

צדיק מה פעל

אחר שסבל מדחקות עבר מחנטשין לחמיאלניק, אך גם שם לא חל שינוי לטובה בדחקותו, ועבר לעיירה הקטנה ראדישין אשר כיהן שם ברבנות, ושמה נתפרסם שמו בתפוצות לפועל ישועות גדול, אשר ראו אצלו מופתים אשר

לא ראו אצל שאר צדיקי דורו, ואלפי ישראל נהרו אליו בבקשותיהם ובצרותיהם.

תלמידו הרה"ק בעל תפארת שלמה זי"ע שאלו פע"א למה צריך להמופתים אשר הוא עושה, הלא יותר טוב ללמוד לתלמידים הצמאים לדבר ה' דרך חסידות, השיב לו "כי הוא נשלח לעולם הזה לפרסם אלקותו ית"ש בעולם".

גם צדיקי דורו שלחו לפניו בקשתם להפקד בישועה ורחמים, ופע"א כשחלה הרה"ק ר' איציק'ל מווארקא זי"ע שלח אליו ר' איציק'ל שליח מיוחד עם פתקא ופ"נ עבורו, שלח לו הס"ק ע"י השליח חתיכת צוקער לסגולה, כאשר בא השליח בחזרה אל ר' איציק'ל לקח ממנו החתיכת צוקער בידו ואמר: הננו מוכן ומזומן לקיים מצוות לשמוע דברי חכמים, ואכל החתיכת ציקער, ותיכף הרגיש שינוי לטובה, עד שהבריא לגמרי, ומאז על כל צרה שלא תבא שלח תיכף אל הס"ק פתקא עם פ"נ שיתפלל על זה.

גם הי' לו כמין "אפטייק" תיבות מיוחדות שבהם הי' מונחות כמה מיני סמים שעשה בעצמו משירי יין מקידוש והבדלה, שירי מאכלי שב"ק, שירי אפיקומן, ומד' מינים, ומהושענות, מנטף הבדלה, ושעוה מנרות יוהכ"פ, גם מיני משיחות שעשה מנותר קנקנים משירי שמן מנר חנוכה ונר שבת, ועוד כדומה משירי מצוה, שמה נתן להחולה למשוח על מכה או לאכול הרפואה וריפא בזה חולים שהרופאים כבר ייאשו עצמם מהם.

פ"א בא אליו איש אחד עם מכה על ראשו אשר סבל ממנו יסורים גדולים והרופאים לא מצאו תרופה למכתו, הוציא הס"ק איזה סם משיחה מאחד התיבות, ומשח הסם על מטלית לבנה ונקיה, ושם את המטלית על מקום המכה, וצוה להאיש שתהי' שם מעת לעת ואחרי כן יבוא אליו, למחרתו בא אליו האיש, הסיר הס"ק את המטלית, ולא נשאר שום רושם מהמכה, והי' שם הרה"ק ר' נתן דוד משידלאוויצי זי"ע, כשראה את כח הרפואה העצום של הסם בקש מהס"ק שיתן גם לו קצת מן הסם, אולי יצטרך לכך לעת מצוא, ענה לו הס"ק המשיחה זו אין שום תערובת של סמים, עשיתי זאת רק מהתפוח בדבש שאכלתי בליל ראש השנה העבר, וממה שנשאר שחקתי ועשיתי המשיחה הזאת.

פע"א אירע שבמשך איזה שבועות נתאספו יחדיו בערך ד' מאות חולים מסוכנים, ולא הי' לו פנאי להפנות אליהם ולתת לכל אחד תרופה, כי הי' קשה עליו לבטל שיעוריו הקדושים שהי' לו, קרא למשמשו ויצוהו להכריז בכל העיר שלמחר בשעה שלישית אחר הצהריים עד שעה רביעית יבואו כל החולים ליד הבאר הנמצא ליד ביתו, ושם יתן להם תרופתם, וכן הי' למחר התאספו כל החולים להבאר ההוא, והחולים שלא יכלו לבא בעצמן הביאו אותם בעגלות, וצוה לקחת שני אנשים גבורים שישאבו מים מהבאר כל אותו שעה ויחלקו לכל החולים שישתו מן המים וגם ירחצו אותם מן המים, וכן עשו וכולם נתרפאו ממעיני הישועה, ובתוך החולים נמצאו אנשים שפקפקו בזה מאמינים ואינם מאמינים שלמחלות קשות כאלה יועילו המים ההם לרפואתם, ולא באו אל הבאר, רק באו אח"כ להס"ק שירפאם, השיב להם אני התפללתי אל ה' שימתיק לי המים שעה אחת שאוכל לרפאות בהן החולים שבאו אלי והמתיני עלי זה כמה שבועות למען שלא אצטרך לבטל זמני משיעורי תורה שלי, והשי"ת ריחם עלי ומילא את בקשתי, ועתה אם לא האמנתם בי לקחת מים חיים מהבאר ההוא כשאר החולים, אין לי שום עצה כעת עבורכם, והלכו בפחי נפש.

כ' סיון

הגה"ק ר' צבי הירש מנדבורנא זי"ע [צמח ה' לצבי]

מתולדותיו

הגה"ק ר' צבי הירש מנדבורנא בעל "צמח ה' לצבי" זי"ע נולד בשנת ת"ק לאביו רבי שלום זעליג ז"ל שהיה מתלמידי הבעש"ט הק', בילדותו היה עם אביו אצל הבעש"ט הק' אשר השתעשע עמו ונטלו על זרועותיו ובירכו שלאילנא רברבא יתעביד, גם הסתופף בצל המגיד הק' מזלאטשוב שהיה רבו המובהק וחיבה יתירה נודעת לו מרבו זה שאף העיד עליו שאליהו הנביא זל"ט חפץ את קרבתו, כמו"כ הסתופף בצל המגיד הק' ממעזריטש זי"ע.

טרם פטירתו סמך את ידיו על תלמידו הרה"ק ר' מנחם מענדל מקאסוב בעל "אהבת שלום" זה הי' בראשית שנת תקס"ב כאשר נחלה אז קרא אותו וסמך את ידיו על ראשו ויבחר אותו להיות ממלא מקומו אחר פטירתו ועל פיו יצאו כל אנשי שלומו, ויצו עליו שמעתה ילון בבית מדרשו הסמוך לחדרו, ובכל לילה כחצות הי' בא אצלו ומסר לו כל הנחוץ, ומתחילה פחד מאוד ללון שם בעצמו יען כי ראה כמה נפשות שבאו אל רבו מהעולם העליון לתקנן, עד כי למד עמו גם דבר הזה והרגל נעשה טבע, ככה חלף ערך חצי שנה עד כ' סיון כי אז עלה רבו לשמי מרום.

ספרו הק' "צמח ה' לצבי" ידוע בתפוצות ישראל ומתאמרא משמיה דהרה"ק מצאנז זי"ע שיהודי צריך למשכן את השטריימל ולקנות הספר "צמח ה' לצבי", והגה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע היה לו שיעור קבוע ללמוד בו מדי יום ביומו.

וידוע מה שהיה מרגלא בפומיה דכ"ק מרן רבינו הק' זי"ע אשר אף גם מביאו כמה פעמיו בספריו הק' את לשונו הטהור של ספה"ק צמח ה' לצבי פרשת ראה, ומפני חיבת הקודש נעתיק כאן לשונו הק': ע"ד שכ' בספר ש"ך עה"ת בשם רבינו בחיי, וז"ל: ובזה תבין איך מקום השכינה וכו' שהיה כהן גדול נכנס פעם אחת בשנה אחר כמה טבילות וקידושין ואחר כמה תפילות שהיו ישראל מתפללין עליו, איך עתה בית תורפה של ישמעלים בית עבודה זרה שלהם, אלא שנתקפלה ירושלים וגברה עליה קליפה של שאר ארצות, ואפשר שבקיפול ארצות באה שם רצועה מארם עד שבנו שם בית העבודה זרה, והם חושבים שבנו בירושלים והם מכזבים וכו', והנה "ארץ" נקרא ארץ ישראל, ו"חוצות" נקרא חוץ לארץ, וז"פ הפסוק שכבו לארץ חוצות, ר"ל שהחוצות שוכבים על ארץ ישראל, וזהו בוודאי אחר שיתרחב ירושלים וכו' בודאי הרצועה מארם והחוצות השוכבים על ארץ ישראל יאבדו ממקום זה, כי אין זה מקומם רק שהגוים העובדים שם עבודה זרה הביאו לשם רצועה מארץ העמים הטמא וארץ ישראל מתקפלת תחתיו, עכדה"ק.

זכות הגליון בשבוע זו
נתנדב ע"י
ידידינו הרבני הנגיד הנכבד, רודצו"ח
מוה"ר חיים לעווי הי"ו
אב"י בעיה"ב וויען יע"א
לעילוי נשמת
אמו האה"ח
מרת יטל ב"ר יוסף ע"ה
נלב"ע ט"ו סיון
ת. נ. צ. ב. ה.

יום כ' סיון

לקט מדרשי קודש צדיק וקדושי עליון תנדל קדושת הימים וסגולתן

קדושי וגאוני ארץ קבעו את יום כ' סיון ליום מספד ובכי וליום צום זכרון לאור התלאות, הצרות ההשמדות אשר עברו ביום זה עם בני ישראל משך תקופות תתקל"א ובפרט בשנות ת"ח ות"ט, סיפור התקופה וסדר המאורעות שייחסו לאותה תקופה היתה במדינת פולין ועריה ונמשך לערך של שתי שנים כאשר התחיל משנת ת"ח ונסתיים בשנת ת"ט. משך שתי השנים עברו האכזרים הרוצחים ימ"ש מעיר לעיר, ומכרך לכרך ומפלך לפלך והרגו ורצחו במיתות משונות אלפים מישראל (י"א מאה אלף וי"א מאתיים אלף וי"א שלש מאות אלף, ועי' בליקוטי מהרי"ח שהביא בשם ס' שבט יהודה שכ' בשם הש"ך שנהרגו לערך מאה אלפים), ואנסו היהודים להמיר את דתם ח"ו אך כגיבורי חיל עמדו היהודים נגדם וקדשו שמו יתברך באופן מבהיל ביותר והרבה קהילות קדושות שלימות נעקדו אז על קידוש ה' רח"ל.

חכמי הדור מצאו רמז בזוה"ק כי בשנת ת"ח הוא זמן הפקידה, דאיתא בשם רבי אלעזר בן ערך דבאלף שתיתאי לזמן ארבע מאות ותמניא שנין יהיו קיימין כל דיירא עפרא [ויקומו כל ישיני עפר] ובגיני כך איתערו חבירנא על פסוקא דקרא לון בני ח"ת דיתערון לח"ת שנה, וע"ז רימזה התורה בשנת היובל "הזאת" תשובו איש אל אחוזתו, כי ה' אלפים וא"ת היא שנת ת"ח, כשישתלם הזא"ת שהוא חמשת אלפים וארבע מאות ותמניא תשובו איש אל אחוזתו. "ומאן יתקים בקיום דתיה בהאי זימנא" שיהיו אז צרות גדולות עד מאד ויהיו עת הבירור להשיב הנשמות לשורשן. ונתפרסמו אז דברי הרמ"ק (הובא בספר אור החמה פ' שמות) שאמנם נעלמו כמה קיצים בעוונותינו אמנם לא יעבור ת"ח לכל הדברים שבעולם. וכן קונן הרה"ק רבי שעפטיל הורוביץ בן השל"ה "בת"ח למספר אלף השישי אמרתי בליבי לצאת חופשי כי היא היתה מיועדת לעץ קץ ושנת גאולה". גם הגה"ק רבי שמשון מאוסטרופולי הזכיר בכתביו את דברי הזוה"ק הנ"ל, והוסיף רמז נפלא מעצמו על זה, שכן במגילת אסתר מצינו ח' רבתי בתיבת "חור" ות' רבתי בתיבת "ותכתוב אסתר" שביחד המה תיבות ת"ח והוא רמז לגזירות הקשות של שנת ת"ח, כי גזירת המן היתה להשמיד להרוג ולאבד את כל

יום צום ומספד

מקורות רבים מצינו בפוסקים - שחיו בעת ההוא - לקבוע אותו יום כ' סיון לצום ולבכי, ובראשם הש"ך אשר קבע אז יום זה לתענית, ועל אף שההריגות נתארכו במשך כל שנת ת"ח ות"ט מ"מ לא קבעו רק על יום כ' סיון לתענית וכיוונו בזה על כל השנתיים ימים.

הש"ך חיבר "קינה" מיוחדת לאותה תקופה בשם "**מגילת עיפה**" מיוסד עפ"י סדר הא"ב ונדפס בסידור תפילה ישרה (דף ל'), וגם רמזו המוסיפים בסליחות שאומרים בכ' סיון שנתחברו לאור גזירות תתקל"א (ומודפס בסידורים שלנו). וגם בתפילת קל מלא רחמים אשר נתחבר על גזירות ת"ח ת"ט (הנדפס בסידור יעב"ץ) שמיוסד לזכרון הקדוש יחיאל מיכל מנעמיראוו זי"ע הי"ד אשר נרצח במיתה משונה בגזירה ההוא.

ועי' במגן אברהם (סימן תקס"ח סק"ט) רמז בתו"ד ענין התעניות ליום זה, שבכל מלכות פולין נוהגין להתענות ביום כ' סיון, שבנת ת"ח ות"ט לאלף השישי נהרגו אלפים ורבבות מישראל על קידוש השם.

וכמו"כ מוצאים אנו בשע"ת (סי' תק"פ) שכותב בזה"ל: "**גם בשנות ת"ח נחרבו שני קהילות גדולות באותו היום, גם נוהגין להתענות בכל מלכות פולין**" עיי"ש. עוד כתב שנכתב בפנקס ארצות **שהגזירה להתענות היה על בן י"ח לזכר ובת ט"ו לנקבה.**

וידוע דבשנת ת"י התכנסו חכמי הדור, גדולי ועד ארבע ארצות, והחליטו "**לקבל עליהם ועל זרעם אחריהם להתענות בכל ארבע ארצות** (פולין גדול, פולין קטן, ליטא ורייסין) **את יום העשרים בסיון**", בכך חידשו תקנה קדומה, כי יום זה שהוכפלו בו הצרות על גלות ישראל בארצות איירופא כבר נקבעו לתענית ולתפילה ע"י רבותינו הראשונים חכמי צרפת ובראשם רבינו תם, אחרי המאורעות שאירעו בשנת ה"א תתקל"א בעיר בלויאש, ובמשך הדורות נשתקע הדבר, ואם כי לראשונה הותקן התענית רק על עיר בלויאש לבדה, למרות שגם שאר ארצות קיבלוהו עליהם, הרי תוקף התענית ניתן עכשיו בכל הארצות ששתו את כוס התרעלה ונחרבו ע"י הצורר חמיל ימ"ש וגייסותיו.

היהודים, וגזירה זו אשר נתבטלה בשעתו בימי המן מ"מ חזרה ובאה בשנת ת"ח.

המקובל הקדמון ר' נפתלי הירץ בעל "העמק המלך" שחי בתקופה הזאת, מביא בספרו העוסק בחכמת הנסתר, שנה זאת כשנת קץ, ואף הוסיף רמז נוסף "בזאת" יבוא אהרן אל הקודש..

אולם נטרפה השעה ונתהפכה אותה שנה משנת גאולה לשנת יגון ואנחה, ובאותה שנה החלו הגזירות הידועות של שנות ת"ח ות"ט, ונהרגו אלפים מישראל על ידי הצורר חמילנעצקי ימ"ש, וביניהם קדושים וטהורים כגון הרב הקדוש המקובל הנורא רבי שמשון אוסטרפאלי זצ"ל ונתקיימו המשך דברי הזוה"ק שם "מאן יתקים בקיום דתיה".. על שנה זאת, שהיו באותה שנה נסיונות עצומים בקיום ועמידה באמונת ד'.

אמנם כאן המקום לציין שהרבה מאותם שנות פקידה היו מאורעות של חבלי משיח, וכך כתב הרה"ק מראפשיץ זיע"א (בס' זרע קודש) בכל עת פקידה שנזכר בחז"ל ובספרים, היה זמן גאולה וכשלא זכו ע"י שלא עשו תשובה כראוי לא היה אז הגאולה, ואדרבה היו גזירות וצרות צרורות, וכך היה בשנת ת"ח שהיתה שנת פקידה, והיה בה חבלי משיח.

דורשי רשומות רמזו לגזירות הקשות כי לראש צורר היהודים קראו "חמיל" בלשון רוסיא ובלשון פולין קראוהו "חמילנצקי" ואמרו שחמיל ר"ת ח'בלי מ'שיח י'בוא ל'עולם. גם על אותו שנה שנת ת"ח כתבו כי גזירת המן אשר נתבטלה בזמנו חלה ר"ל בשנת ת"ח וכאמור נרמזה במגילת אסתר, כאשר אות ת' של ותכתוב אסתר המלכה ואות ח' של חור כרפס נכתבו באותיות גדולות.

ולפלא לציין שכן מביא הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע בספרו נזר ישראל בשם הרה"ק ר"ש מאיסטרפולי שהר"ת של ת'שלח ח'רונך הוא שנת ת"ח, ומסיים דבריו ואי אפשר לפרש אלא מפה לאוזן.

וע' בס' ברכות ישועה (להגה"ק ר' חיים ישעיה הכהן בעל מסגרת השולחן וסידור ישועות ישראל) .. "וכן היה בשנת ת"ח שלפי מעשיהם הטובים היו ראויים לבקש על הגאולה ועבר עליהם כל החורף עד אחר הפסח, ולא ביקשו על הגאולה, ואפשר לא היו אומרים כלל תיקון חצות מחמת טירדותם בלימוד הפלפול, וכיון דלא נתאבלו על ירושלים וגלות השכינה, שלטה עליהם הרע דס"א ח"ו, והתחיל האויב להתגבר אחר הפסח, והרג מהם לאלפים ולרבבות ונחרבו הרבה עיירות לא עלינו"..

◆◆◆

המגיד גילה להגה"ק רבי שמשון מאוסטראפולי זי"ע שנתעורר קיטרוג גדול על ישראל באותה העת, וגזירות נוראות עשויות לבוא על ישראל, רבי שמשון התחיל לדרוש ולהוכיח בשער בת רבים את העם לפשפש במעשיהם ולשוב על רוע מעלליהם כדי שישוב ה' את חרון אפו מעליהם, ושלח הרבה מכתבים לגדולי הדור וראשי הקהל בכל מקום לעורר את לבבם לתשובה ותיקון המעשים בטרם תצא חרון האף מאת ה', דבריו עשו אמנם רושם ורבים השיב מעוון, אלא שכפי הנראה כבר נגזרה הגזירה.

רבי שמשון שהיה גלוי וידוע לפניו כל אותן הגזירות הנוראות המתרגשות לבוא, עשה הרבה פעולות עצומות להעביר את רוע הגזירה, והעיד הרמח"ל בספרו דרך עץ החיים שרבי שמשון השביע את הסטרא אחרא וחיילותיו לדעת מה זה ועל מה זה שהם מעוררים קטרוגים על בני ישראל, וכאשר נוכח לראות כי כלתה הרעה לבוא, רצה לפעול שיקבלו עליהם מגדולי ישראל למות על קידוש ה', ומיתתן תכפר על בני ישראל, ושלח לבקש מאת הגה"ק רבי יחיאל מיכל מנעמירוב ועוד א' מגדולי הדור שיצטרפו אליו, ר' יחיאל מיכל הסכים להצטרף ואכן נהרג עקד"ה ביום כ"ב סיון ת"ח, ואולם השלישי לא הסכים וטעמו ונימוקו היה שתקותו איתנה שיוכלו לבטל הדינים בכח התפילה, ועל ידי זה לא הצליח לבטל את הגזירה לגמרי, אבל במיתת הני תרי צנתא דדהבא הצליחו לפעול שלא תשלוט ידם של הרשעים בכל ישראל, ואף כי אמנם נהרגו רבים וטובים ונחרבו ערים ומדינות, מכל מקום הרבה קהילות ניצלו והרבה גדולי ישראל נמלטו והם החזירו עטרה ליושנה ולא אבדה שארית ישראל.

וכע"ז סיפר מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע פע"א בסעודת ברית מילה ששמע סיפור אשר נתגלה להש"ך מן השמים כי באם יסכימו שלשה צדיקים עמודי העולם להעדר מן העולם אזי תיבטל הגזירות, ושני צדיקים הסכימו והש"ך לא הסכים כי עדיין לא נגמר חיבורו, ושאלו את הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע היתכן שלא הסכים הש"ך להיות קרבן עבור כלל ישראל, וענה הרה"ק מבעלזא כי באם לא יהיה הספר ש"ך בעולם אזי בלא"ה לא הי' קיום לעולם, כי תורתו מאירת עיני כל ישראל, כי הם חיינו ואורך ימינו (וכששיים רבינו לספר עובדא זו הוסיף שאינו יודע מקור מוסמך לאמיתת המעשה).

◆◆◆

בשנת שכ"ט נפלו מדינות אוקראיינה פודוליא וואהלין תחת שלטון מלך פולין, והאיכרים שרבים מהם היו מגדודי הקאזאקן שהתיישבו בחבלי ארץ אלו נשתעבדו לאצילי פולין. במשך השנים התרבו היהודים במקומות אלו, ואצילים רבים מינו אותם למוכסים וגובי מיסים, האיכרים שלא רצו לשלם מיסים נענשו חמורות ע"י הפריצים, וכמובן שראו ביהודים את הגורם והסיבה לכל צרותיהם.

בעת ההוא ישבו היהודים בערי פולין בהשקט ובבטח וכמו שאנו אומרין בתפילת 'קל מלא רחמים' אשר נתחבר לאור הגזירות: "לא האמינו יושבי העיר כי יבוא עליהם צר ואויב". בתקופות הללו לא הרגישו היהודים שום פחד כאשר חיו תחת חסות ממשלת פולין אשר ריחפה וגוננה עליהם, מצבם עם השכנים היתה נעימה בלא שום שטן ופגע.

בימים ההם היו הדת של האומות והמון העם מחולקת לשתי פלגות. פלגה של דת הנוצרים ופלגה של דת היונים, וכמובן שדבר זה הביא קטטות ומריבות בין שני הפלגות. בהתחלפות הזמן נתרומם המלך זיגמוד אשר השתייך לדת הנוצרים והחליט להרים את כבוד דת הנוצרית, ולאור זאת החליף הפקודים והשרים וכל שרי המדינה לאנשי דתו. וגזר שישפילו את היונים אשר נקראו בשם קאזאקן, וגירש הקאזאקן מבית ארמונו והעמידם להיות משומרי הגבול בין מדינות רוסיא לפולין.

מעבר המצור גרו שם מלכות קידרים שהיתה פחדם מרחפת על מדינת פולין ע"כ העמיד המלך את הקאזאקן שהם יהיו משומרי הגבול שאל יקרבו הקידרים לעמוד במלחמה נגדם. וטעמו ונימוקו היתה כדי להשפילם שאל יתערבו בשלטון פולין ולהיות נכנע תחת הממשלה.

בחודש סיון שנת ת"ח פרצה מלחמה נגד פולין, והקאזאקן בשנאתם – גם יחד עם הסוחרים בקנאתם. באותה זמן מצאו הקאזאקן מקום לנקום את כבוד דתם וההשפלות שעשו להם הממשלה ביניהם היה איש שר צבא רב חיל וגיבור מלחמה הצורר הנודע לשמצה חמילנצקי ימ"ש שאזר להם עוז למרוד במלכות. ומכיון שחמילנצקי הנ"ל ראה שאין בכוחו להביס את כוחות ממשלת פולין, החליט לכרות ברית שלום עם הקידרים אשר ישבו מעבר לגבול ובחכמה ובערמה הכינו את עצמם למלחמה מתחת אפם של מנהיגי הממשלה ואספו חיל רב עם הרבה כלי זיין לקיים מגמתם לכבוש עיר אחר עיר ולהכניע ממשלת פולין תחתיהם.

בשנת ת"ח טרם הספיקו הממשלה להפיק את זממם, צעדו רגלם והתארגנו ביחד והתחילו ללכת לכיון פולין. מחנה הלוחמים הגיע לחיל רב למעלה מס' אלף איש ביחד עם הקידרים והלכו דרך השדות והכרמים עד אשר הגיעו למקום הערים מקום מגוריהם של אנשי מדינת פולין.

ביום ד' סיון שנת ת"ח הגיעו למקום, משם שלחו מרגלים לרגל את החיילים ושרי פולין, המרגלים חזרו משם ואמרו שתושבי וראשי המדינה יושבים בהשקט ובטח ולא ניכרת בהם שום ידיעה ממשיות של רעש מלחמה ושהם מיועדים לנפול עליהם.

במסע הנצחון שלו, עבר אותו רשע עם גדודיו ברחבי אותן מדינות, והחריב מאות קהילות קדושות, כשדמם של אלפי יהודים נשפך כמים, תקופה נוראה זו ידועה כ"גזירות ת"ח ת"ט" או "החורבן השלישי" כפי שמגדירה הג"ר שבתי שעפטיל בנו של השל"ה הק' בצוואתו: "ממש דומה לחורבן הראשון והשני".

כראות הרשע שאין מפגין נגד חיילותיו התחילו לצעוד בעירם והתחילו להרג ולאבד ולהשמיד כל מי שהגיע תחת ידם, שפכו דמם כמים חטפו זקנים עם נערים יחד עם בתולות ישראל, שחטו והרגו לאין מספר, נטלו ילדים פרחי שושנים והרגו בחיקי אמם, חלקם זרקו אל הכלבים בעודם חיים בכדי שהכלבים יקרעו אותם, מהם יסרו ביסורים נוראים בעוד שהנשמה בידם, ולא נתנו להרוג אותם עד שיתייסרו ביסורים מחרידים באופן מבהיל ביותר, שפכו דמם של ישראל בעוד רוח החיים בהם ובעוד נשמתם מפרפרת בתוכם.

מהגרועים שבמעשיהם מסופר על אותו הפוגרום, שנתנו בתוך מעי בני ישראל חתולים חיים וקטפו ראשי האצבעות שלהם כדי שלא יוכלו ליקח החתול משם ה"י.

כמו"כ גזרו ילדי בני ישראל לגזרים נגד עיני אמם ואביהם, המיתות המשונות והחמורות היתה לאין מספר ולאין לתאר, בזזו ספרי תורות בשוקות, נטלו עורות הס"ת ועשו מהם שקות להשתמש בהם, עשאו מהם נעליים לרגליהם, השתמשו מהם לעשות שבילים ללכת בהם, וכרמוז בתפילת קל מלא רחמים: "ספר תורה קרעו בחמתם שרפוהו ודרסוהו בהליכתם", רבים מהמון עם הפילו על הארץ ועשו מבני אדם שבילים עם עגלות ללכת עליהם, אנסו הרבה להמיר דתם וגם אנסו בנות ישראל לטמא א"ע, אך ישראל קדושים בני אברהם יצחק ויעקב עמדו במסירות נפשם. יפקדם השם לטובה על דבר מסירות נפשם כי רבה שאזרו בעת ההוא.

רבים משלומי אמוני ישראל בראותם כי כלתה עליהם הרעה טרם שהקריבו אליהם הרוצחים, נמלטו ונסו לערים הגדולים ששמה היה כח רב לעמוד נגדם. מכיון שהיו בהם מבצרים גדולים, כדי לחוס על נפשם ולשמור על גופם ונשמתם. בשמעם בשורות איוב עזבו את מקומות מגוריהם והונם, יושבי הפלכים והכרכים אשר בסביבות אוסטראה נסו לאוסטראה שהיתה מהערים הגדולים ביותר.

בסביבות נעמיראוו נאספו עם רב ונכנסו לעיר נעמיראוו אשר היתה עיר מבצר ושם הרגישו מובטחים ביותר, גם בעיר טולטשין הרבו המחביאים מידי מחבלים וכמו"כ בכל ערי פולין שהרגישו שהקרקע בוערת תחתיהם ונסו עם הנשמה בידם להימלט על נפשם.

בתום ימי הרציחות ועדיין לא שבעה נפשם ושאיפתם של הני רוצחי נפשות ישראל, צעדו עם חיל רב בדרכים כדי למלא תאוותם ולבזוז שללם במטרה של רציחה באופן מבהיל ביותר, הכינו ללכת לעוד כיוונים ובכדי שלא יהיה מנוע בידם עשה החכם להרע צורר היהודים כאלמעניצקי ימ"ו שלום עם שרי פולין והבטיחו שאל יזקו עוד והם שבים הביתה עם החיילים ושלחו אגרות שלמים לכל מדינה ומדינה.

אמנם בסוד גדול לבל יגלה להמון עם שלחו לכל הקאזאקן אשר בכל מדינות פולין להקהל ולעמוד מוכן בעצה ומזימה במטרת הרציחה לחבל ולהשמיד כימי קדם.

ויודע הדבר להיהודים ע"י ששלחו מרגלים לרגל בין הקאזאקן, ונאזרו עוז ונתקבצו בעיר נעמיראוו והכינו חיל רב מכל סביבות המדינה, ובאותה עת עמדו ונתקבצו כל היהודים בתפילה זעקו והתחננו לפני השי"ת שיעמוד בעדיהם.

ויהי בעת התקבצות העם לתפילה נעמד על רגליו, האי קדוש רבי יחיאל מיכל מנעמיראוו זצ"ל אשר היה מגדולי העיר, ודרש להם דרשה והזהיר את כל העם שיעמדו במסירות נפש נוראה נגדם ואל יתפעלו מההריגות וממעשיהם הגרועים ויעמדו כברזלים נגד הנסיונות שנושים מהם שימרו דתם, ואל יפלו רוחם וכוחם מאת האורב.

דבריו עשו רושם וקיבלו על עצמם שאל יחללו את שם

> מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע היה רגיל להתענות ביום כ' סיון, אבל לא אמר סדר סליחות לכ' סיון, ובביהמ"ד סיימו אנשי החברא משניות דקהל יטב לב בהסכמתו סדר ששה סדרי משנה ד' פעמים בשנה (עי' בזמירות דברי יואל חלק ראשון סדר יומא דהילולא דף שכ"ז) וא' מהם הי' ביום כ' סיון.
>
> **מחזור דברי יואל**
> **(לחג השבועות דף תשי"ט)**

קדשו ועדיף לימסר בעדם להריגה.

על חורבנה של העיר נעמירוב מסופר, כי מאחר שהעיר היתה מבוצרת לא יכלו הקאזאקן לפרוץ לתוכה, כראות אנשי הצבא מה קרה להם, ולהם אין עצה ואין תבונה, כעבור כמה ימי מצור הערימו והיסוו עצמם לחיילים פולנים בהניפם את דגלי פולין וכינסו כל המון העם של מדינת פולין ששנאת ישראל בוערת בהם וציוו שיקראו להיהודים שיפתחו דלתות המבצר מפני שהם באו לעזור להם לערוך מלחמה נגד הקאזאקן וביחד נביא עצה ותבונה לדעת דרכי המלחמה נגדם.

ביום הרביעי כ' לחודש סיון פתחו להם שומרי העיר את שעריה, בסוברם שהם חיילים הבאים להגן על העיר, מיד עם כניסתם החלו לפרוע באכזריות, להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן, וכמעשיהם בראשונה כך מעשיהם שמה וגם המון עם של העיר נעמיראוו שבלבם היתה טמונה שנאה עמוקה לישראל נגשו עם הגייסות ובידם חללי חרב, ומיני כלי זיין וסתם אבנים גדולים, וגם מקלות של ברזל, והתחילו להכות מימינה לשמאלה כל מי שמצאו הרגו באין מנוס מפניהם, היהודים נשארו במבצר ללא סיוע ועזר חסרי אונים ועליהם השודדים שרוצחים את כל הבא בידם, בזזו שלל ומלקוח עינו בנות ישראל ביסורים קשים ומרים.

> ולסיומא דמילתא נעתיק כאן מש"כ בספה"ק אוהב ישראל (ליקוטים סוף פר' מטות) וזל"ק: **כ' סיון הוא התחלה על יום הכיפורים אם מקיים יום הזה כראוי אזי יוכל לקיים יום הכיפורים כראוי ונכון וסימנך כי יד על כ"ס י"ה (שמות יז, טז). כ"ס ראשי תיבות כ' סיון. י"ה ראשי תיבות יום הכפורים, עכ"ל.**

מאחורי המבצר היתה נהר, שרבים נסו לשמה וקפצו לתוך הים והרגו את עצמם, מפני ספיקותם אם יעמדו בנסיונות המרים, אזרו עוז וקפצו לתוך המים והרוצחים לא עזבו לעשותם והלכו ושחו אחריהם ובתוך המים הרגו וזרקו עליהם כלי זיין וירו בהם כדי להמית אותם, עד שמימי הנהר נתאדמו מדם ישראל שבו ה"ד, ולא היה אחד מכל העיר שהמירו דתם ולא עמד בנסיון, והיה כששת אלפים איש ביחד עם ת"ח וקדושים מפורסמים.

◆◆◆

בראש המוסרים נפשם היה הקדוש רבי יחיאל מיכל הנ"ל אשר הוא ג"כ הפיל את עצמו לתוך הנהר אבל אחד מהרשעים רדף אחריו וחטפו בתוך המים והתחיל הגאון לבקש על עצמו שיניחו בחיים תמורת אשר יגלה לו כל האוצרות כסף וזהב שיש לו בביתו, וכן היה שהלך אחריו עד ביתו ושם גילה לו אוצרותיו הטמונים והשאירו בחיים.

למחרתו הלכו הקאזאקן מבית לבית אולי נמלט אחד מבני ישראל מידיהם, הצדיק הנ"ל באין בידו שום פודה ומציל ביודע שאין מי שיחוס על נפשו בהשארו בודד בלי עודד, הניס לבית החיים כדי שבאם יהרג באותה מקום יבוא לכה"פ לקבר ישראל. בדרך להימלט נפשו מצא אותו גוי אחד מהקאזאקן וברח אחריו ובידו חתיכות עץ עבה והכו על נפשו הטהור עד שנח נפשו ואתפריד מעלמא הדין לעלמא דכולו טוב, וע"ז מקוננים בתפילת קל מלא רחמים ולו רמזו ז"ל: "והיר וזריז במדות קל האלוף הגאון הרב מוה"ר יחיאל נשא ידו ולבו לקל הוי אריאל חמיד ורגיג לעילא ולתתא בדרי מעלה ובדרי מטה גזרו ראשו בחרב להוטה, ראה השם חרפתנו והביטה".

וכה כותב בדם לבבו הגה"ק רבי נתן נטע הנובר הי"ד שהעלה עלי כתובים זכרון תקופה נוראה זו בספרו "יון מצולה" (הוא עצמו ג"כ נהרג עקה"ש בכ' תמוז תמ"ג): "בשבת שקודם הגזירה דרש "ראש הישיבה" רבינו יחיאל מיכל לפני בני הקהילה "והזהיר את העם, שבאם יבוא השונא חלילה, שיקדשו שם שמים ולא ימירו דתם", לאחר שנכנסו הקאזאקן וגם הוא עשה כן וקפץ לתוך המים, "תפסו יון אחד, ורצה להרגו, ובקש הגאון ממנו שלא יהרגנו ויתן לו כסף וזהב לרוב, ושמע לו היון והוליכו לביתו אל המקום אשר כספו וזהבו טמון שם, ופטרו זה הקאזאק והניחו בחיים,

והלך הגאון משם עם אמו ויחבאו שם בבית אחד כל הלילה עד אור הבקר, ולמחר ביום כ"ב סיון, היו מחפשים גם כן בבתים שמא נחבא שם איזה יהודי, וברח הגאון משם עם אמו לבית החיים, כדי שאם יהרגום יהיו על ביה"ח ויבואו לקבורה, ויהי כאשר הגיע סמוך לביה"ח רץ אחריו יון אחד מאנשי העיר, והוא תופר מנעלים ומקלו בידו והכה להגאון במקלו ופצעו, וביקשה ממנו אמו של הגאון שיהרוג אותה תחת בנה ולא אבה לשמוע לה והרג מתחילה את הגאון ואח"כ את אמו השם יקום דמם".

◆◆◆

גם הרה"ק רבי יעקב שמשון מאוסטראפולי נעק"ה אז, ביום המר והנמהר יום ג' לחודש אב, נכנסו הרשעים ימ"ש לתוך עירו, ובזה יש ב' דיעות באיזה עיר נהרג, הגאון בעל יון המצולה העיד שנהרג יחד עם קדושי העיר פולנאה כי שם שהה באותה העת, ויש אומרים שנשאר בעירו אוסטרפאלי, ושם נהרג עקד"ה, כל היהודים התאספו כאיש אחד בבית המדרש לבושים בתכריכים, ושפכו ליבם בתפילות ותחנונים לפני הקב"ה שיציל אותם מידי הרשעים הארורים, הרשעים נכנסו בבית המדרש ודרשו תיכף מכל המון העם ורבם רבי שמשון בראשם שיסכימו להמיר דתם ה"י ואז תנתן להם נפשם לשלל, ואם לא אחת דתם להרג, אולם ישראל קדושים מסרו נפשם על קדושת ה' בגבורה, והכריזו בקול גדול שלא ימירו את כבודם, ובוחרים למות מתוך יסורים נאמנים לה' ולתורתו ולא להמיר את דתם ח"ו, ומיד התחילו הרשעים לשפוך את חמתם על היהודים והרגו עם רב, ואת רבי שמשון הרגו באכזריות נוראה, וכאשר סיפר הגאון המקובל ר' ישעי' אשר זעליג מרגליות זצ"ל בשם רבו הגה"ק מבארניב זצ"ל שרבי שמשון היה באותה שעה מעוטר בטלית ותפילין דבוק ברעיונותיו הטהורות והקדושות, הרשעים נטלו ענף עץ דק וחד ובזה דקרו את גופו הטהור ממטה למעלה, ואולם רבי שמשון ברוב דבקותו לא חלי ולא הרגיש ביסוריו ומכאוביו כלל, עד שהגיע הענף לראשו ופגע במוחו הקדוש, אז יצאה נשמתו הטהורה בדבקות ויחודים עליונים, וסיבת פירוד נשמתו מגופו לא היתה על ידי הריגתו ופעולות הרשעים, כי אם מתוך דבקות מחשבתו הטהורה בהקב"ה, יחד עמו נהרג בנו ר' שמואל.

חלק מהוצאות הגליון

נתנדב ע"י ידידינו הנגיד הנכבד, רודף צדקה וחסד

מוה"ר משולם עבי בנציון
זילבערשטיין הי"ו

לרגל נישואי בנו החתן שלמה אהרן נ"י למזל טוב

ישא ברכה מאת ה' ויזכה לראות ולרווות נחת ומכל יו"ח
רב תענוג ונחת דקדושה, במידה טובה מרובה וגדושה
מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת וכל ברכאן דנפישא

בעתירת וברכת **המערכת**

לעילוי נשמת

האה"ח מרת **רייזל ליכטנשטיין** ע"ה

בת הרה"ח ר' **משה יהודה לייב** ז"ל

נלב"ע ט"ז סיון

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י חתנה ידידינו הרבני הנגיד הנכבד רודצו"ח

מוה"ר שלמה יעקב מערץ הי"ו

אב"י בוויליאמסבורג יע"א

נלקט מספר "מקראי קודש - לשבת" אוצר נפלא על ענייני שבת

וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׂבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת

זמירות שבת (י)

◇ י־ה אכסוף ◇ צמאה נפשי ◇ לאל אשר שבת ◇

י־ה אכסוף

יה אכסוף

בעל 'בית אברהם' מסלונים זי"ע אמר עליו (על הרה"ק רבי אהרן הגדול מקרלין זי"ע), שגם היום הוא עושה הרבה בעלי תשובות, ובזמן שיהודים מזמרים בשבת את השיר שחיבר, יה אכסוף, ומהרהרים בתשובה, זה בא מכוחו.

(יהי אור - עמוד עט)

פתח להם נועם ורצון לפתוח שערי רצונך. באחד השולחנות של ליל שב"ק שערך מרן אדמו"ר הבית אברהם זי"ע בארין ישראל נתלהב ואמר, פתח להם נועם ורצון לפתוח שערי רצונך, פאראנען וועלן דאווינען, פאראנען וועלן לערינען, אבער וועלן וואם דער רבש"ע וויל, דאם איז גאר עפעם אנדערש [יש שרצונו להתפלל, ויש ורצונו ללמוד, אולם לרצות מה שהשי"ת רוצה, זה ענין אחר לגמרי]. וזהו שמבקשים פתח להם נועם ורצון לפתוח שערי רצונך דייקא.

(מזקנים אתבונן - ענייני שבת קודש עמוד קעח)

אור קדושת השבת בחיצוניות ופנימיות

'ירווין מדשן ביתך', קדושת השבת מאירה על 'נפשות ישראל', ואף על חיצוניות נפש האדם, ו'ירווין מדשן ביתך' היא הארת השבת על פנימיותו ותוכו של האדם.

(בית אברהם - שבת חוה"מ סוכות ד"ה שבת)

השבת מחלפת כח לאור באור החיים

השבת קדוש הוא ע"ד משל להולך בדרך בגשם חזק, והוא כולו רטוב עד עצמותיו, והוא רעב ורועד מקור, ולפתע פתאום פגע באכסניא חמה ויש שם מכל טוב, ונכנם פנימה ופשט את בגדיו הרטובים ולבש בגדים נקיים ויבשים, ואוכל ושתה ונח והתחמם עד כי השיב נפשו, ואזר כח להמשיך הלאה בדרך נדודיו, שבת קודש היא האכסניא אשר יונה מצאה בו מנוח מכל הדאגות והצרות, וכל יגיעי כח ינוחו שם, מהענינים המיגעים והנוגעים אל הגוף ואל הנשמה, והם מתחממים מאשר קרך בדרך, ומטהרים את עצמם מכל לכלוך וזוהמא, ומחליפים כח ומתחזקים הולך ואור. וזהו בחי' שב"ק נפשות ישראל בצל כנפיך יחסיון ירווין מדשן ביתך.

(דברי שמואל, סלאנים – שבת אות כב)

זקני החסידים היו מפליאים זמר קודש זה [י–ה אכסוף], אשר הוא הזמר היחידי בין הזמירות לשב"ק שכל כולו ערגה וכיסופים וגעגועי קודש, מבלי להזכיר כלל הענינים הגשמיים של שבת, כעונג ושינה ומנוחה, אלא כל כולו על נועם הנשמה, ועונג הרוח, ועדן הנפש, להתעדן באהבתו ויראתו, ותפילה לטהר הלב באמת ואמונה. והיו קוראים אותו "הזמר הקדוש" [דער הייליגער זמר].

(ילקוט מאמרים, קארלין סטולין - פ"ז עמוד קכד)

הזמר הק' (י–ה אכסוף) אינו מיועד רק לניגון, מקומו גם בתפילה, ומרן אדמוה"ז [מקארלין] הורה לאברכים שינהגו לומר בבוקרו של יום השבת קודם התפילה את הזמר הק', כך נהג הוא ז"ל בעצמו [וכו'], ואומרים אותו בנעימה מיוחדת אך לא בניגון, תפילת הזמר בבוקרו של שב"ק מכוון כנגד היום הרת עולם שבסדר זכרונות, שאומרים אותו בראש השנה, אך אין מנהגינו לנגן ולזמר בו כבסדרי מלכויות ושופרות.

(ילקוט מאמרים, סטאלין - עמוד קכד)

בשבת בבוקר אמר [הרה"ק רבי ירחמיאל משה מקאזניץ זצ"ל] אחר ברכת התורה הזמר י–ה אכסוף וכו'.

(ספרן של צדיקים - מערכת מ הנהגות אות יז)

מסופר שפעם שאל הרה"ק ר' משה מקאברין את רבו הרה"ק ר' מרדכי מלעכאוויטש זיע"א, איפה לקח רבי אהרן את הזמר י–ה אכסוף, אמר בלב אהרן.

(ילקוט מאמרים, סטאלין – פרק ז עמוד קכ)

צמאה נפשי

אקוד על אפי – בפועל ממש

מרנא ורבנא החת"ם הק' זי"ע כשהיה מגיע בזמירות ליל שבת קודש למילים "אקוד על אפי" בזמר "צמאה לך נפשי" לרבינו רבי אברהם אבן עזרא, היה נראה עליו בעליל, שכמעט שנפל על אפיו, מרוב התלהבות דקדושה, שאחזתו בכל עצמותיו.

(רשומים בשמך - עמ' נג)

לא'ל אשר שבת

שירת שר של שבת

יש נוהגים לומר פיוט זה בליל שבת, ונראה בטעם הדבר על פי מה שכתב הכל בו (תפילת יוצר ומוסף), שתפילה זו נתייסדה, על מה שבליל שבת בראשית ישב הקב"ה על כסא כבודו, וקרא לכל שרי מעלה הממונים על בריותיו לעמוד לפניו, ועמד מכסאו להושיב בו שר של שבת, והיא התפארת שעטה ליום המנוחה, שכבוד גדול עשה לו בהושיבו על כסאו לפני כל השרים. ועמדו כולם ואמרו שירות ותשבחות לשר של שבת. בא הקב"ה והראה אותה שמחה לאדם הראשון, ופתח ואמר 'מזמור שיר ליום השבת'. אמר לו הקב"ה ולי אין אתה אומר שירה. וכיון ששמע שר של השבת שטוב בעיני ה' לומר שירה, מיד ירד מן הכסא וצוח 'טוב להודות לה'' וענו כולם ואמרו 'ולזמר לשמך עליון'. והוא שיסד הפיוט 'יום השביעי משבח ואומר' 'טוב להודות לה'', ו'לפיכך יפארו לאל כל יצוריו', אלו השרים שענו ואמרו 'ולזמר לשמך עליון'.

(ליקוטי מהרי"ח - סדר סעודת ליל שבת)

ל"א שעות של השבת

מבואר בכתבי האר"י (פרי עץ חיים שער השבת פכ"ד) שקדושת השבת נמשכת למשך שלושים ואחת שעות, מחצות יום שישי עד שעה לאחר יציאת השבת, שבה זמן אכילת סעודת מלוה מלכה. ורמז לכך במאמר 'לאל אשר שבת מכל המעשים', ששם 'אל' עולה בגימטריא ל"א.

(הנותן אמרי שפר - שבת קודש ד"ה לקל)

שבת בשבתו

עניני שבת קודש בפרשת השבוע

לשיטת רשב"י יש חיוב שמחה בשבת, וכיון דסתם ספרי רשב"י, לכן דרשי' וביום שמחתכם אלו השבתות

וביום שמחתכם ובמועדיכם וכו' לכאורה יפלא מהו ביום שמחתכ"ם דהא יו"ט קחשיב "במועדיכם" וכן ראשי חדשיכם, ובאמת נמצא זה בספרי **וביום שמחתכ"ם אלו השבתו"ת**, והנה נודע דעת התבואות שור בבכור שור דשבת המצוה רק עונג ולא שמחה, אכן עי' בתוס' כתובות (דף ז' ע"ב) בד"ה והוא שבאו פנים חדשות שכ' **שמרבין לכבוד השב"ת בשמח"ה ובסעודה** עכ"ל, וכן הוא בשבולי הלקט מובא בב"י הל' שבת (סי' רפ"א) **דלכך אומרים ישמח"ו במלכותך בשבת משום דדרשינן וביום שמחתכ"ם זה שבת** עיי"ש והיינו דהספרי הנ"ל,

ועכ"פ נ"ל בזה כיון ד'סתם ספרי הוא רבי שמעון הוא', והוא רשב"י ורשב"י בזוהר יתרו אמרי' **רבי שמעון כד הוי אתי לסעודתא וכו' והוי יתיב וחד"י וכן שם רבי שמעון אמר וכו' ובעי לאתענגא בכלהו סעודתי ולמחד"י בכל חד וחד מנייהו** עיי"ש. הרי דס"ל דשבת צ"ל חדוה ושמחה ע"כ ס"ל לרבי שמעון לשיטתי' בסתם ספרי **דביום שמחתכ"ם היינו שב"ת.**

(מאמר תורת שבת)

קדושת השבת מכח מעשי ימות החול

לאל אשר שבת מכל המעשים ביום השביעי וכו'. דהנה כתי' (תפלת ערבית ליל ש"ק) וברכתו מכל הימים, ר"ל הברכה והקדושה של יום השבת לכל איש ישראלי, הוא מכל הימים הם ששת ימי המעשה כפי אשר נהג בהם.

וזה (שמות כ, ט-י) ששת ימים תעבוד וכו' ביום השביעי שבת כו'. ר"ל ששת ימים תעבוד בעבודת הש"י אז ביום השביעי (שם) שבת לד' אלהיך, כי הכל לפי רב המעשה של ימי החול כמעשהו בחול כן מעשהו בשבת. וזהו לאל אשר שבת מכל המעשים כו' כפי המעשים.

(תפארת שלמה - שבת קודש בד"ה לקל)

כסא רחמים

'ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו', 'ביום השביעי' מתעלה ה' ויושב על כסא רחמים, כי כל לשון 'עליה' היא רחמים גמורים.

(חזון למועד - חזיון ו ד"ה ואמר)

כבוד שבת במאכל ומלבושים

'תפארת עטה ליום המנוחה' הוא רמז לבגדי שבת שלא יהיו כבגדי החול, שכן מצינו שבגדי כהונה שנאמר בהם (שמות כח ב-מ) 'לכבוד ולתפארת'. וכשם שצריך לכבד את השבת במלבושים, כמו כן צריך לכבדה ולענגה במאכל ומשתה. וזהו שיר השבח של יום השביעי, שציוונו ה' לענגו במלבוש ובמאכלים, בכדי להודיע לכל ששבת ה' בה מכל מלאכתו.

(אבודרהם - סדר שחרית של שבת)

תפארת מעשי בני ישראל

הרה"ק רבי נפתלי צבי מרופשיץ זי"ע, היה מפרש, שעיקר ה'תפארת' אשר 'עטה' ה' ליום השבת הוא ה'ענוג' ש'קרא' ליום זה. שכן אף על פי שישראל מתענגים בשבת ואוכלים ושותים, מכל מקום מקדשים הם את מעשיהם ומתענגים בקדושה לשם מצוות ה', והיא התפארת אשר מתפאר בה ה'.

(רביד הזהב - פרשת לך לך ד"ה עוד י"ל)

שיר השבח של יום השביעי

שבת בשבתו

עניני שבת קודש בפרשת השבוע

ביאור פלא במדרש פליאה בפרשתו, בענין ד'כל מאכלי שבת עולה מספרם שבע'

זכרנו את הדגה וגו' ובמדרש מכאן שמדליקין נרות בשבת והוא נפלאת בעינינו, ואפ"ל דהנה המרדכי (ר"ה בפ"ד) כתב דכל דבר **המכוין על איזה מספר אין פותחין מהם אבל מוסיפין עליהם** יעי"ש ועפי"ז כתב הרמ"א בשו"ע או"ח סי' רס"ג ס"א **דאע"ג דיש מכוונים לעשות שתי פתילות בנרות שבת אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור, עכ"ז יכולין להוסיף על דבר המכוון נגד דבר אחד ובלבד שלא יפחות**, והנה ידוע מש"כ בספה"ק כי כל מאכלי שב"ק עולה מספרם שבע, כגון "יין" **במספר קטן ז'**, "בשר" **במ"ק ז'**, "דג" **בגימ' ז'**, **והטעם משום דשבת הוא יום השביעי, ומטעם זה מדליקין נר בשבת כי נ"ר במ"ק הוא ז'**, ולכאורה הלא מדליקין בשבת לכה"פ ב' נרות כנגד זכור ושמור, ותיבת נרות במ"ק הוא יותר מז', אבל לדעת המרדכי אין המספר מתקלקל ע"י ריבוי והוספה,

והנה בנ"י באומרם 'זכרנו את הדגה' בוודאי לא התאוננו על הדגים לשם תאוות אכילה, **רק שהתרעמו על מאכלי שבת שהי' חסר להם**, ורמזו כונותם באמרם זכרנ"ו א"ת הדג"ה שעולה בגימ' עה"כ (עם הכולל) מספר שב"ת, ולכאורה יפלא מדוע אמרו תיבת דג"ה שהוא שם כולל לכל מיני דגים ולא נקטו ד"ג, ובפרט שמאחר שכוונתם היתה על השבת הי' להם לומר דג שעולה בגימ' ז' לכוונת שב"ק שהוא יום השביעי ועכצ"ל (ועל כרחך צריך לומר) שרצו לרמז על דעת המרדכי דהוספה במספר אינו גורע הכוונה **והכי נמי אף כשאוכלים הרבה מיני דגים כנרמז בתיבת דג"ה אינו מפסיד הכוונה**, וע"כ אמרו בלשון "דגה" ברמזם על מאכלי שב"ק, ולכן נלמד מדבריהם **"מכאן שמדליקין נרו"ת בשבת", היינו אעפ"י שנרות הוא יותר משבעה במ"ק אעפ"כ ההוספה אינו מקלקל את כוונת המספר.**

(קדושת ציון)

'זה שיר שבת של יום השביעי שבו שבת א'ל מ כל מלאכתו', כי אף שכל צבא מרום משבחים ומהללים להקב"ה על אשר נתעלה ויושב על כסא כבודו ועטה תפארת ליום המנוחה, מכל מקום אף מי שאינו משיג את כל המעלות האלו של השבת, ויודע רק ששבת בה ה' מכל מלאכתו, אף בכך בלבד יש משום שיר שבח של יום השביעי.

(בני יששכר - שבת מאמר ז אות ז)

יום השבת עצמו משבח ואומר

'יום השביעי משבח ואומר מזמור שיר ליום השבת', היינו כי יום השבת עצמו 'משבח ואומר' 'מזמור שיר ליום השבת', ודוד המלך יסד מזמור זה בתהלים על פי נבואה.

(אבודרהם - סדר שחרית של שבת)

שבח על ידי השבת

לפיכך יפארו ויברכו לא'ל כל יצוריו'. לפי שיום השביעי עצמו משבח ומהלל לפני ה', ממנו ילמדו כל היצורים להודות ולהלל על מנוחת השבת.

(סידור היעב"ץ - ד"ה יום)

לא אמרו היצורים שירה עד בא יום השבת

וכבר שנינו זוהר (זוה"ח יז.), שעד שלא נברא העולם לא היה מי שיקלס להקב"ה ויכיר בגדלותו, וכיון שברא את עולמו, המלאכים וחיות הקדש, והשמים וכל צבאם, והאדם, כולם מוכנים לשבח ליוצרם ולפארו. ועדיין לא היה פאר ושבח לפניו עד שנכנסה שבת ושקטו כולם, ופצחו העליונים והתחתונים בשבח ורינה, ואז ישב על כסא כבודו. כלומר אזי היה מי שיכיר את כבודו וישבח לכבודו. והוא מאמר 'לפיכך יפארו ויברכו כל יצוריו', שלא אמרו כל היצורים שירה עד שבא יום השבת.

(פרי צדיק - פר' מטות אות יא)

השבת מטיבה עם האדם

כל עוד אברי האדם מסואבים בחלאת העוונות אין לבו כוסף ומשתוקק לעשות רצון הקב"ה כנאמר (תהלים נ, יג) 'השיגוני עוונותי ולא יכולתי לראות', אך יום השבת קודש מטיב עם האדם, ומזככו שלא ישתוקק ויכסוף רק לעשות רצון אבינו שבשמים, ואזי רואה כי טוב להודות לה', וזהו שנאמר 'יום השביעי משבח ואומר טוב להודות לה' ולפיכך כל יצוריו יפארו ויברכו'.

(ישמח ישראל – פרשת כי תשא אות ג)

הכל ראויים להלל

ולפי שיום השבת עצמו משבח בלא שום איתערותא דלתתא, יכולים כל יצוריו אפילו המרוחקים להודות ולהלל לפני ה'.

(ישמח ישראל – פרשת ויצא אות א)

כנחלה הבאה מאיליה

'המנחיל מנוחה לעמו ישראל בקדושתו' השבת היא כנחלה הבאה לו לאדם מאיליה, ללא שום פעולה והשתדלות מצידו, שכן קדושת השבת שורה על ישראל מאיליה בלא אתערותא דלתתא.

(סידורו של שבת - שורש א ענף א עלה ז)

בקדושת שבת בראשית

בכל שבת קודש נשפעת הארת קדושה מאותה עת ששבת ה' מכל מלאכתו בשבת בראשית. כמבואר בכתבי האר"י, שבכל עת וזמן מתעוררת הקדושה הקדומה ששרתה בימים ההם אותו הזמן. והיינו 'בקדושתו', כלומר באותה קדושה של שבת בראשית.

(יושר דברי אמת - אות נג)

השפעת השבת לימות החול

היטיב עמנו ה' שתהיה השבת כנחלה שאינה פוסק, שכן השפעת השבת נמשכת והולכת לכל ימות החול.

(בני יששכר - שבת מאמר ז אות י)

בירושלמי (ר"ה פ"ב הל"ו) בזבח ומנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר בתפילה. נלענ"ד לפי מה שהגיד זקני הרה"ק ר' דוב בעריש זצ"ל מאושפיצין, כל באיה לא ישובון, היינו דווקא בחול, אבל בשב"ק יכולים הכל לשוב ולהתקבל, עכדה"ק. ובספר זכרון זאת [איתא] דשעת התפילה היא כמו שבת, וע"כ גם בתפילה יכולים לשוב ולהתקבל אפי בדברים שאין מועילה בהם תשובה, ומזה יש ללמוד דגם לפגם ברית מועילה תשובה ע"י תפילה, וכן בשב"ק דאז יש לכל העבירות תקנה בתשובה, וק"ו בתפילה בשב"ק דאיכא תרתי למעליותא.

ובזה יש לפרש, יום השביעי משבח ואומר מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה', לפיכך יפארו ויברכו לאל כל יצוריו, היינו אפילו אותם שפגמו הרבה, שהיה מן הדין שלא לקבלם ושלא לקבל השבח שלהם, מ"מ בשב"ק כולם מתקבלים.

יש עוד ראי לדברי זקני זצ"ל בתנדב"א (פ"א) בשב"ק אדם מתרצה עם בניו ובני ביתו, וא"כ אז שעת הכושר שיתרצה השי"ת עמנו אף כי הרבינו לפשוע, השי"ת יחזירנו בתשובה שלמה.

(ארץ צבי, קאזגלוב - פרשת עקב שנת תרפו)

❖ טהורים יירשוה ויקדשוה / מעשי צדיקים ❖

חיבור הזמר 'י-ה אכסוף' עפ"י דיבורו של הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע

הזמר הקדוש 'יה אכסוף', זמר הרה"ק מו"ה אהרן מקארלין זצוק"ל, בפעם הראשון אצל המגיד במעזריטש זצ"ל, שכיבד אותו בליל שבת קודש לזמר, ואמר: ר' אהרן ינגן, ותיכף זמר יה אכסוף נועם שבת.

(ברכת אהרן - דף ב ע"א)

סיפר הגה"צ ר' שמואל אהרן לידער זצ"ל ששמע מחסידים שפעם קבלו לפני הרה"ק ה'בית אברהם' זצ"ל על איש אחד שהוא מחלל שבת. אמר לו "אם היית אומר קה אכסוף טוב יותר, לא היה הוא מחלל שבת'.

(שיח זקנים - ח"י עמ' קצ"ד)

'יה אכסוף נועם שבת' בצל קדשו של רביה"ק בעל ברך משה זי"ע

יה אכסוף, חיבה יתירה נודעת מרבינו [בעל ברך משה] זי"ע לזמר הקודש הלזה אשר כל כולו יביע אומר נועם שבת וקדושת השבת הפיוט נתחבר ע"י זקינו הקדוש רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע בשנים קדמוניות היה רבינו מזמר הזמר קה אכסוף אצל האויבער טיש בביתו נאוה קודש, ובמשך שנים התחיל לזמרו אצל שולחן הטוהר בכל שבת מיוחד, אחר אמירת התורה, ובערוב ימיו כבר נקבע לזמרו בקביעות אצל השולחן בכל שבת.

כל התלמידים והחסידים שזכו להסתופף בצל רבותינו מעלים על זכרונם המחזה המרומם אשר בכל פעם שהתחילו לשורר הזמר הקודש 'קה אכסוף' לקח רבינו ספר זמירות לבש בתי עיניו והיה מזמר את הזמר מתוך הספר ביחד עם הציבור מילה במילה בהתעוררות ובהתלהבות ובנענוע הגוף.

(זמירות ברך משה - פרק יא, אות ו')

סיפר הרה"ח ר' יושע מענדלאוויטש הי"ו משב"ק, נהגו בשלחנו של מרן רבינו הברך משה זי"ע, שבליל שבת זימרו אצל השלחן רק כל מקדש ומנוחה ושמחה, אמנם כשהיה שמחה בבית רבינו הוסיפו לזמר הזמר קה אכסוף מזקנו הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע.

ופעם אחת בהיותי בצל קדשו בשערַאן-ספרינגס כאשר הזכרתי לרבינו כי שמחה במעונו בשמחת שלום זכר לרגל הולדת בן לנכדו ציוה לי לזמר זמר קה אכסוף. בשבת בבוקר כאשר הייתי בצל קדשו ענה ואמר לי: "אַ פלא פון אַ מעשה, וויפיל מאָל איך זינג דעם 'קה אכסוף' זעה איך מער און מער ענינים דערין" (פלא הדבר, כי בכל פעם שאני מזמר זמר קה אכסוף אני מוצא בה חידושים חדשים).

(זקניך ויאמרו לך - ח"ו עמוד 137)

לקל אשר שבת בניגון המלאכים

מעשה בהחוזה הק' מלובלין זצ"ל שפעם אחת בליל שב"ק בשבתו ליד שלחנו הטהור נתדבק בדביקות עצומה משך זמן רב ואח"כ נתעורר והחל לזמר 'לא"ל אשר שבת' בניגון חדש אשר לא שמעו החסידים מעולם לאחר מכן סיפר לתלמידיו כי בהיותו שרוי בדביקות שמע ניגון זה מהמלאכים ומאז הנהיג זקי' הק' מראפשיץ זצ"ל לזמרו ג"כ בשלחנו בכל ליל שב"ק, אבל מנכדי זקי' הג' מהר"ם טיקטין זצ"ל שמעתי וכן כ' בתולדות המחבר בריש משנת חכמים (הוצאה ירושלים תשכא) שהנוסח לנגן לא"ל אשר שבת מקורו עוד מהג' ר' יושע ארוך זצ"ל זקן זקינו של זקי' הק' מראפשיץ זצ"ל, ולפי"ז יותר מתאים לומר ששמיעת נוסח המעשה הוא שרק 'הניגון' שמע מהחוזה הק' זצ"ל והוא זצ"ל צרפו למנהגו שהי' נוהג מזקינו הק' ונגנו על המזמור הזה - לא"ל אשר שבת.

(מנהגי מהריי"ו, סוליצא - תפארת אבות אות שעא)

השתשלות הניגון על 'לאל אשר שבת' מלובלין לראפשיץ ומשם לצאנז

את זמר 'לאל אשר שבת' אשר חיברו ר' יהושע ארוך אב"ד טארנא, אבי זקנו של בעל הפלאה, היו שרים כמעט בכל ליל שבת אצל מרן הדברי חיים זי"ע ליד השלחן, הזמר הזה נקרא בפי החסידים בשם 'זמר המלאכים', כמסופר, שפעם אחת בליל שבת קודם ברכת המזון, שקע החוזה הק' מלובלין בדביקות נוראה עד כלות הנפש ממש, וכשהתעורר כעבור כמה שעות התחיל לזמר 'לאל אשר שבת' בניגון חדש לגמרי, שהחסידים עוד לא שמעוהו. החוזה סיפר אח"כ שניגון זה למד בהיותו שקוע בדביקות, מהמלאכים ששרו לפני הקב"ה. ומאז עבר הניגון מפה אל פה, הרה"ק מראפשיץ הנהיג את הניגון הזה ליד שלחנו בכל ליל שבת לפני ברכת המזון, ומראפשיץ עבר הניגון לצאנז והיה רבינו הקדוש שר אותו בהתלהבות עצומה.

(אוצר החיים צאנז - וילקט יוסף אות קנז)

שלא לשנות הניגון

ביקש הרה"ק מראפשיץ זי"ע מנכדיו הק' לבל ישנו שלשה ניגונים, ואחד מהם הניגון על 'לאל אשר שבת'. (וסיפר ענין פלא על מקורו הנעלה של ניגון נקדש זה, שהוא שמעו בעת שהוליכו המלאכים נשמת צדיק אחד לגן עדן, בזכות שהציל הרבה נפשות מישראל עיי"ש המעשה באורך).

(נזר הקודש מנהגי ראפשיץ - עמ' ערב)

כדאי לשבות בנאנאש לשמוע 'לאל אשר שבת'

סיפר הגה"צ מנאנאש זצ"ל שפעם אחת היה שובת מרן הרה"ק בעל קדושת יו"ט זי"ע את שבתו בעיר נאנאש, וכק"ז הגה"ק בעל 'אפסי ארץ' מנאנאש זצ"ל בא אל שולחנו הטהור, וכיבד אותו הקדושת יו"ט לזמר 'לאל אשר שבת', והגה"ק מנאנאש זימר זאת ברגש קודש והתלהבות גדולה.

ואחרי שבת כאשר נסע משם הקדושת יו"ט אמר, "היה כדאי לבוא לנאנאש על שבת קודש, רק בכדי לשמוע את הרב מנאנאש מזמר את הזמר 'לאל אשר שבת'.

(מבאר רבותינו - פר' ויגש תשע"ב)

נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלֻחָה
הַנֹּתֵן אִמְרֵי שָׁפָר

שבח יקר וגדולה, נביע בקו"ל ששון וגי"ל, קדם מע"ל כבוד ידידינו ר"ח שוב המר"ומ
ותהי יד"יו אמונה, בר"ת מסרות רבה ונאמנה, לבוא בעזר"ת גליוניט ל"הדור"ת אלפי ישר"א
לא ישבות למעניט במסירות נפלאה יומם ולילה, כביד המעש ורב הפעולה, טוב עין הוא יבור"ך
חכם לב יקח מצוות חשיבה כאורה, לעמוד לימין קהילתינו המעטיר"ה, במסירות עד בלי די"נ
נדה לשמו ונהללו ע"ל עזרתו המר"ובה למען שיר"ות הקודש ר"העולים על שול"חן מלכים

דרכי זקר הנכבד החסיד

מוה"ר

נפתלי הירצקא
שטירן

הי"ו

מנהל רוחני ומשגיח דק"ק אלטסוויזע ומח"ס בית אלעזרי ע"ה

שאבי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל שמחת נשואי בנו למזל טוב בשעה טובה ומוצלחת

החתן החשוב המעולג כמוהר"ר וברוך טהרוך, שטר החשוב נזדע להתאדה

כמר חיים שמשון הי"ו

עב"ג הכלה המהוללה שתחי' בת הידיד החשוב והמפואר במש"ק

מוה"ר אדי' לייבוש בר"מ טייטלבוים הי"ו

יה"ר שיזכה להמשיך במעשיו הטובים ופעליו הכבירים והברוכים לעלמי עלמיא, מתוך הצלה"ה
מרובה וסייעתא דשמיא, ובזכות הרבים יתברך בשפע ברכה והצלחה, תענג ונחת מכל המשפחה,
מתוך הרחבה ובהרווחה, עד ביאת מלכא משיחא, בב"א

החותמים למטן שטו בשד ידו"ל תוחה

הנהלת הקהילה

משרכת "קול התאחדות" באר"ק | משרכת "קול התאחדות" באר"ב

פנימי הרצ"ס בלתי מוגה

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ביקור בבית הרב הגאון ר' וואלף בער לערנער שליט"א

דומ"ץ ק"ק בעלזא במאנטריאל יצ"ו

גם נכחו שם הרבנים החשובים ה"ה:

הג"ר **מרדכי גאליצקי** שליט"א, הג"ר **חיים נטע גראס** שליט"א, הג"ר **יודא הענוך** שליט"א, הג"ר **שלמה זלמן ווינר** שליט"א

הג"ר **מנחם מענדל זיידענפעלד** שליט"א, הג"ר **יצחק טעללער** שליט"א, הג"ר **לוי ראטה** שליט"א

מורי צדק בק"ק בעלזא מאנטרעאל יצ"ו

מוצש"ק פרשת חיי שרה תשפ"ג לפ"ק

דומ"ץ בעלזא: דער פריער'דיגער בעלזער רב רבי ישכר דוב האט געזאגט, וואס איז דער חילוק צי א רבי קומט צו די חסידים צי מ'פארט צו א רבי'ן, ווען מ'פארט צו א רבי'ן איז אזוי ווי מ'גייט אין מקוה, ווען א רבי קומט צו חסידים איז ווי עבר עליה הגל טהורה (מקואות פ"ו מ"ז).

רבינו: ביי דעם דארף מען אבער מכוון זיין.[1]

ווען מ'גייט אין מקוה איז אפילו אהן כוונה.

דומ"ץ בעלזא: דער רבי ר' אלימלך אין פרשת אחרי ברענגט אז די כוונה ביי מקוה מאכט א רושם.[2]

דער בעל שם הק' זאגט אז ס'איז מטהר, אבער כדי מקדש צו זיין דארף זיין די כוונה.[3]

רבינו: עם דארף צו זיין 'ורחץ ומצפה אימתי יתלש הגל' (חגיגה יט.). עם מוז זיין 'ורחץ ומצפה'.[4]

---

1 עי' **בייטב פנים** (ליובב"פ מאמר תוכחת מוסר דרוש ה') **בשם הגאון רבי לייב חסיד** ז"ל לפרש המשנה (יומא פה:) **אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין, ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים** שנאמר (יחזקאל לו כה) **וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, ואומר** (ירמיה יז י) **מקוה ישראל ה', מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל. ולכאורה תרי קראי למה לי, גם מהו הדמיון למקוה, אלא דקשיא ליה הא דכתיב וזרקתי עליכם מים טהורים דמשמע שהשי"ת יזרוק מעצמו מים טהורים שלא בכוונת המיטהר, ואם כן איך יטהרו בזה, הא קיי"ל** (חגיגה יט.) **גל שנתלש ונפל על האדם לא עלתה לו טבילה, ולזה אמר מקוה ישראל ה', שישראל מקוים אל ה' לטהרם ואמרינן התם ביושב ומצפה אימתי יתלש הגל עלתה לו טבילה, עד כאן דברי פי חכם חן. וז"ש כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם כי יזרוק עליכם מים טהורים, אך לפני ה' קודם שיזרוק ה', תטהרו תתכוונו לטהר עצמיכם. וז"ש רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין כלומר רוצים להטהר, אז הוא מטהר אתכם, והבן. [ועיי' בברך משה** (לסוכות מאמר שואגים השועגא אות כ"ב) **מ"ש לפרש בזה כדרכו בקודש].**

2 וזלש"ק: ...ורחץ בשרו במים, רמז שלא ילמוד ויתפלל בגוף טמא אם צריך לטבילה יטבול עצמו, ואז כשיטבול יקדש עצמו כ"כ שגם מהטבילה יעשה ממנה לבוש לנשמתו שלא יבא לידי טומאת קרי חלילה ולא יצטרך לטבול בהכרחי.. עכלש"ק.

3 וז"ל בספר לקוטים יקרים (דכ"ו וכתר שם טוב כ"א ע"ב): אמר הבעל שם טוב שמה שזכה לכל המדרגות שלו, הכל הוא בעבור שהתמיד בטהרת המקוה תמיד, ובאמת זה ענין גדול מאוד כי המקוה מטהר את הגוף והנפש, אבל צריך לעשות הכל בכוונה.

ושם מעתיק כוונת המקוה להבעש"ט שיסודה בקבלה, ומסים, והענין הוא קודם כניסתו למקוה צריך לשבור לבו בקרבו, ומקבל עליו עול מלכות שמים לעזוב פשעיו ומעתה מוכן לעבוד באהבה כו' וימסור את עצמו על קדושתו וכו', ואז על ידו יתגדל ויוכר מלכות כבוד מלכותו יתברך.

וראה בסידור הרב בכוונת המקוה מבעש"ט והאר"י ומסים: ולא די במעשה הטבילה עצמה, בלתי כוונה בביטול רוחניי ההיינו במסירת נפש, וזהו הטעם טבילת מקוה בכלל, ואותיות ביטול כאותיות טבילה אלא שנתחלף הוא"ו בה"א בלבד.

4 עיי' בס' **אמרי אמת** (ליקוטים ענייני נישואין עמ' קצ"ה) **בשנת תרפ"ז בא האמרי אמת לא"י לחתונת בן אחיו הר"ר נחמיה ז"ל, אמר להחתן, שמעתי מאיש מהימן בשם זקינך הרבי מקאצק ז"ל, כשם שמקוה מטהר כך רבי מטהר, כאשר חסיד נוסע להרבי, הרי הוא כהולך למקוה שאין צריך עוד**

דומ"ץ בעלזא: כ'האב געזעהן נעכטן ביים טיש (אצל שולחה"ט בליל שב"ק) ווי דער רבי האט פארציילט מעשיות פון צדיקים, האב איך מיר דערמאנט וואס מ'דערציילט אז ס'איז געווען אמאל ביים פריער'דיגן בעלזער רב (מהרי"ד) שבועות ביינאכט האט ער פארציילט מעשיות פונעם בעל שם הק', עם איז דאך דעם בעל שם הקדוש'ס יארציים, זענען געווען דארטן אונגארישע אידן און זיי האבן זיך געוואונדערט, מ'דארף צו זאגן תיקון ליל שבועות פארוואס דערציילט מען מעשיות, ער האט מרגיש געווען זייער מחשבה, האט ער זיך אויפגעשטעלט און געזאגט, צו פארציילן מעשיות פון צדיקים איז דער גרעסטער תיקון אויף דער וועלט.[5]

רבינו: דער תפארת שלמה זאגט דאס די וואך, הללו עבדי ה' הללו את שם ה' (תהלים קיג, א). ער זאגט, יפה שיחתן של עבדי אבות, אז מ'רעדט פון עבדות פון די אבות.[6]

א' המוצי"ם: מקבילות הלולאות אשה אל אחותה (שמות כו, ה), אז די צוויי הללו'ם זענען מקבילות אשה אל אחותה.

רבינו: פונעם רוזשינער זאגט מען דאס נאך.[7]

דומ"ץ בעלזא: דער תפארת שלמה זאגט אז אליעזר איז געקומען דארט צו בתואל, האט ער נישט געקענט עסן, נישט וויל ער האט געלייגט סם המות, נאר וויל עסן פון א גוי איז אזוי ווי סם המות.

רבינו: ער איז געווען צוגעוואוינט צו עסן אין שטוב פון אברהם אבינו.

דומ"ץ בעלזא: יא, האט ער געוואלט לערנען תורה, און אז ער וועט לערנען וועט ער אריין ברענגען א קדושה, האט ער געזאגט, 'לא אוכל עד אשר אם דיברתי דברי', איך מוז עפעס רעדן דברי תורה, 'ויאמר דבר', האט ער געזאגט, 'עבד אברהם אנכי', אז מ'דערמאנט א נאמען פון א צדיק דאם איז די דברי תורה.

רבינו: יא, אזוי שטייט אין תפארת שלמה, 'עבד אברהם אנכי' דאם איז געווען די דברי תורה.[8]

---

5 הכנה, אבל כשהרבי נוסע לחסידים, הרי זה דמיון גל שנתלש שמטהר באם האדם יושב ומצפה, טהרה זה דעת כדאיתא דעת זה סדר טהרות...

עיי' בס' פניני המועדים (על שבועות פ"ו עמ' כו) סיפר הגה"צ מוואלאזטא זצ"ל שהי' פעם בבעלזא אצל הרה"ק ר ישכר דוב מבעלזא זצוק"ל על חג השבועות, ובליל יו"ט אצל עריכת שולחנו הטהור ישבו אנשים מאויבערלאנד, וכשהרה"ק האריך לספר מהבעש"ט הקדוש, אמרו זה לזה בחשאי שצריכים לומר תיקון ליל שבועות, והרגיש הרה"ק מה שדברו ביניהם, ועמד תיכף במלוא קומתו ואמר בזה הלשון: די גרעסטער תיקון אויף דעם עולם איז שמועסן פון צדיקים.

אמנם יש לציין מה שמובא בס' הנ"ל שכ"ק מרן המהר"י מבעלזא זי"ע ראה פעם שהלומדים מקילין באמירת תיקון ליל שבועות, ציוה להביא לו תיקון באמצע עריכת השולחן, ואמר קצת מתיקון ליל שבועות, להראות כמה גדול ורם מנהג שנהגו בני ישראל ואין לזלזל.

ויש לציין דבר פלא מה שמביא הגה"צ רבי אהרן האלברשטאם זצ"ל אב"ד ביאלא-בילין בספרו מגד ארץ (או"ח סי' תפ"ט) על דברי החק יעקב בהל' ספירת העומר (שם סק"א) שמנסה הדין בשם מהרי"ל (מנהגים סדר ברכת העומר אות ט"ו) בזה הלשון: "דכשיגיע למ"ט יום יאמר שהן שבעה שבועות ולמחרתו הוא ערב שבועות".

והפרי מגדים (שם א"א סק"ה) כותב על זה שאין נוהגין כהחק יעקב בשם מהרי"ל, ואין טעם לזה. והגיה על כך במגד ארץ: ואני הדל שמעתי מפ"ק אדמו"ר האגאן מופה"ד זצ"ל דהך ולמחרתו וכו' הוא רק כתיבת מהרי"ל ז"ל סדר היומם כמנהגו, ונכשל הגאון חק יעקב ז"ל וסבר שמהרי"ל צוה לומר כן אחר ספירה מ"ט, והי' לו זאת לעונש על שפקפק על אמירת תיקון ליל שבועות, כ"ז שמעתי מפה קדשו עכ"ד.

[אך ראה בשו"ת שבות יעקב (ח"ג סי' נ"ב) לבעל החק יעקב שהוא מתרץ את עצמו, ומחזיק בדבריו שלדברי המהרי"ל צריך לומר ולמחרתו, עיי"ש באריכות, ואכמ"ל].

6 וז"ל בתפארת שלמה שם: ואבא היום אל העין וגו'. פרש"י אמר ר' אחא יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים כו'. הנ"ל עפ"י מ"ש (תהלים קיג, א) הללויה הללו עבדי ה' הללו את שם ה'. עפ"י מ"ש הרמב"ן בסוף פ' בא וז"ל וכוונת רוממת הקול בתפלות וכוונת בתי כנסיות וזכות תפלת הרבים זה שיהיה לבני אדם מקום יתקבצו ויודו לאל שבראם ויפרסמו ויודו ויאמרו בריותיך אנחנו ע"ש. וידוע גודל מעלת הצדיקים האבות הקדושים וכדומה כי המספר בשבחם זהו רצונו ית"ש והוא כמו ד"ת. כאשר ראינו כל ספר בראשית הוא רק סיפורי המעשיות והתלאות אשר מצאו את אבותינו הקדושים והוא בתוך החמשה חומשי תורה יחשב. יען כי קב"ה ואורייתא וישראל חד. לכן האמנם כי התפארת והגדולה לחי עולמים לבד. ומי שנותן שבח והודיה לאחד מכל צבא מרום ולכוכבי לכת הרי הוא כעובד ע"ג וכופר בעיקר ח"ו. אבל לספר בשבחם של צדיקים להללם ולשבחם זה הוא רצונו ית"ש מפני כי הם התורה כמ"ש (דברים לב, מז) כי לא דבר רק הוא מכם. התורה היא רק ששים רבוא נשמות בנ"י כי ס' רבוא אותיות לתורה. וז"פ הללו עבדי ה' הללו את שם ה' פי' מה שמהללים עבדי ה' הם הצדיקים זה הוא כמו שמהלל שם ה' כי זהו רצונו ית"ש. וזה כוונת רש"י יפה שיחתן של עבדי אבות פי' העבדות של האבות הוא הרצון ותכלית הבריאה רק בשביל ישראל שיקבלו התורה. לכן הרצון הוא האב והתולדה נקרא בשם בן. וזהו תורתן של בנים, עבדה"ק.

7 עיין בספר כנסת ישראל מהרה"ק מרוזין זצללה"ה שפע"א בבוקר קודם התפלה המשיך בסיפורי מעשיות ובסיפורי צדיקים וכו' עד שנתארך מאד בזמן התפלה, והפסיק ואמר, הנה כבר עבר זמן התפלה ואנכי לא התפללתי, אכן מה הפרש והחילוק יש בין הללו עבדי ה' ובין הללו שם ה', ואולי יאמר אחד שיש חילוק והפרש, הלא מקרא מלא דיבר הכתוב מקבילות הלולאות, ששוים המה, ע"ש.

8 וז"ל בתפארת שלמה שם: ויאמר לא אוכל עד אם דברתי דברי וגו'. ויאמר עבד אברהם אנכי. ידוע דברי חכז"ל שהיו נותנים סם המות במאכלו לכן היה אמר לא אוכל עד אם דברתי דברי. הנ"ל לרמז בזה עפ"י הידוע גודל מעלת הנהנה משולחנו של ת"ח הצדיקים אשר קדושת מאכלם מביא אל האדם קדושה יתירה לסייעו לעבודת הבורא. לא כן

דומ"ץ בעלזא: דער בעל שם הקדוש איז דאך אוועק אום יו"ט שבועות, ס'איז א ספק ווען ער איז אוועק, צי דעם ערשטן טאג אדער דעם צווייטן טאג.[9]

דער פריער'דיגער סקווערער רבי (כ"ק האדמו"ר מהריי"ץ מסקווירא ז"ל) האט געזאגט,[10] אז ער האט געהערט אין בעלזא אז ער אוועק דעם ערשטן טאג, נאר עס שטייט אין שולחן ערוך אז איינער וואס גייט אוועק דעם ערשטן טאג 'יתעסקו בו עממין', האבן זיי עס באהאלטן, ווייל יו"ט שני איז שוין מותר ע"י ישראל (עי' שו"ע או"ח הל' יו"ט סי' תקכ"ו סעי' א-ד כל הענין).

רבינו: פון מיין טאטן ז"ל האב איך אויך אזוי געהערט, אז די הלכה איז אז 'יתעסקו בו עממין', במילא האט מען נישט אויסגעזאגט.[11]

איך האב אויך געטראכט, אז עם קען אפשר אויך זיין, אז ער איז נפטר געווארן פארנאכט'ס, די וואס האבן געהאלטן דעם רבינו תם'ס זמן האבן געזאגט אז ס'איז דעם ערשטן טאג שבועות, און די וואס האבן נישט געהאלטן אזוי האבן געזאגט אז ס'איז שוין דעם צווייטן טאג.[12]

המאכל הבא מסט"א הוא מטמטם לב האדם והוא כמו סם המות לאיש אשר ישר הולך. לכן באמת הם לא נתנו כלום סם בתוך מאכלם. אך המאכל שלהם היה לפני העבד הזה כמו סם המות. יען כי הוא היה רגיל לאכול משולחנו של א"א ושרה אמנו היא המכינה ומבשלת המאכל מצד הקדושה וכל טומאה חיים זכו. לכן כאשר בא העבד אל בית לבן ובתואל היה ירא לנפשו ממאכלם לבל ישמטם לבו כמו סם המות. לואת לא רצה לאכול עד אשר ידבר ד"ת כי הד"ת מביא הקדושה לתוך המאכל. לזה אמר עבד אברהם אנכי וזהו הד"ת כי המספר בשבחו של הצדיק הוא כמו ד"ת. ובזה היה ניצול, עכדה"ק.

9 עיין בס' שבחי הבעש"ט שבליל שבועות האחרון לימי חייו של הבעש"ט הק' נאספו תלמידיו הק' להיות נעורים כל הלילה וגילה להם סודות בענין מתן תורה, וכן מביא שהתפלל בייו"ט שבועות עם מנין וציוה שיתנו לו את הסידור וכו' וכו', ואח"כ נכנסו כל בני העיר לקבל פניו בייו"ט ואמר להם דברי תורה וכו'.

10 כ"ק האדמו"ר מסקווירא ז"ל הי' חתן הרה"ק ר' פיניע'לע מאוסטילא ז"ל חתן הגה"ק מהרי"ד מבעלזא ז"ל, ובשנים הראשונים אחר הנישואין הי' דר אצל חותנו הרה"ק ז"ל אשר עדיין התגורר אז בבעלזא אצל חותנו הגה"ק מהרי"ד ז"ל.

11 בספר ליובאוויטש וחיילי' (ע' נ"ו) מסופר שפעם אחת דיבר הרבי מהורש"ב נ"ע בענין קביעות היא"צ של הבעש"ט, ואמר היה ספיקות בדבר אם יום ראשון או יום שני, ונתברר שנסתלק ביום ראשון, בין המסובים היה הרה"ח וכו' ר' לוי יצחק שניאורסאהן ז"ל, ושאל הרי לפי הדין מי שנפטר ביו"ט ראשון יתעסקו בו עממין, איך זה יתכן שגוף קדוש כהבעש"ט יתעסקו בו עממין, ועונה אדמו"ר נ"ע הגוף של הבעש"ט לא היה צריך התעסקות, ע"כ.

והנה בס' ליקוטי שיחות מהריי"צ נ"ע (שיחת יום ב' דחגה"ש שנת תרצ"ט) כתוב "שאל אחד מתי הי' הקבורה של הבעש"ט ביום א' או ביום ב' ואיך, והשיב כי זו השאלה האט מען געקלערט אין ליובאוויטש שוין לאנג, הי' אז זקנים שהיו יודעים מעשיות מקובלות, האט דער טאטע געפרעגט בא זיי צי האבן זיי אין דעם א קבלה, און עס איז געבליבן אז עס איז ניטא אין דעם קיין קבלה, ובסוף הדיבור אמר אאמו"ר עס איז ולא ידע איש את קבורתו. ואח"כ הוסיף סברא, שמסתמא המתינו עד הלילה.

וכ"כ בגליון "יגדיל תורה" (י"ל באשחד גליון 29) שמביא בשם הרה"ג ר' וועלוול מינצברג ז"ל ששמע מזקני החסידים שמעשה שהיה כך היה, הבעש"ט נפטר ביום א' דשבועות בשעות אחה"צ המאוחרות, והיות דקיי"ל דמת ביו"ט ראשון יתעסקו בו עממין ואסור להשהותו ליו"ט שני, ואילו תלמידיו הקרובים שהיו בשעת מעשה לא חפצו שיטפלו בו עממין וכו', ע"כ העלימו והסתירו את ענין פטירתו עד לליל יו"ט שני, ואז "יתעסקו בו ישראל", ענין זה גרם את הבלבול מיד בשנה הראשונה אודות יום פטירתו של הבעש"ט.

אמנם עיין בס' דרכי חיים ושלום (אות תקכ"ו) שמקובל שהבעש"ט הק' נסתלק ביום א', ותלמידיו קיימו משפט כתוב בשו"ע שלא ע"י ישראל אלא ע"י נכרים.

ובספר "כפתור ופרח" (ירושלים תרצ"ו) כתב ששמע מפי הרה"צ מבויאן שליט"א (זי"ע) ששמע מזקינו הרה"ק מרוושין זי"ע שאין יודעים על בריו אם ביום א' או ביום ב' דשבועות. ובספר "היכל הברכה" (פר' תצא) כתב בפירוש שהוא יום א' דשבועות.

ובספר עיר וקדיש (פיעטרקוב תרצ"א) מובא שנכדו הרה"ק רבי ברוך ממעזבוז זי"ע נהג בליל שבועות שאמר התיקון במנין כדי שיוכל לומר הקדישים מחמת הילולת זקנו הק' הבעש"ט זי"ע.

ובספר בעש"ט עה"ת (פר' תבא במקור מים חיים אות י"ב) כתב בשם מהרי"מ ממעזבוז כי בוודאי היה הפטירה ביום א' דשבועות, כיון שידוע שהבעש"ט הק' נסתלק ביום רביעי בשבוע, ביום בו ניתלו המאורות, ויום ב' דשבועות א"א לחול ביום רביעי בשבוע.

ויש לציין שלפני עשרים שנה בערך זכינו בס"ד לראות באורו של הסידור הק' מכתי"ק הרה"ק רבי אברהם שמשון מראשקוב זי"ע בנו של התולדות הק' שהוא בעצמו היה מתלמידי הבעש"ט הק' שנשלמה כתיבתו ביום י"ט לחודש סיון תק"ך, ושם כותב בפירוש בכתי"ק 'הבעש"ט נפטר יום א' דשבועות שהוא יום ד' שנת תק"ך לפ"ק' עכלה"ק. (צילום מכתי"ק זה מובא ב"שלשלת צבי" קובץ י"א עמוד ר"י עי"ש).

12 יש לציין שבחצרות קארלין וליבאוויטש שמקובל אצלהם שהבעש"ט הק' נסתלק ביום ב' דשבועות, הם אכן מיישבים את מה שנמצא כתוב בהסידור (המובא בהערה הקודמת) שההסתלקות היה במוצאי יו"ט הראשון והיו שדימוהו ליום א' ויש מהשיבים אותם ליום ב', ודו"ק.

אגב, עיין בס' ילקוט מקראי קודש על חג השבועות (בסוה"ס בקונטרס רי"ש גלוסא עמ' פ"ו) מביא מאמר ארוך ממרן רבינו שליט"א שדיבר בקדשו שכבר דור שני של תלמידי תלמידי הקדושים כבר נחלקו מתי נסתלק מרן הבעש"ט הק', אם היתה ביום א' של שבועות או יום ב', ויתכן לומר שהוא היה בבחי' משרע"ה דכתיב ביה ולא ידע איש את קבורתו.

אין שולחן ערוך (או"ח סי' תקכ"ז סעי' ד) שטייט אז מ'טאר נישט אוועק לייגן אויף דעם צווייטן טאג אויך נישט, אבער ביי א אדם חשוב מעג מען.[13]

א' המוציא"ם: אבער היינט זעהט מען נישט אז מ'זאל דאס מקיים זיין, מ'טוהט דען אזוי, ווען איינער גייט אוועק דעם ערשטן טאג יו"ט איז יתעסקו בו עממין?

רבינו: יא יא, עם דארף צו זיין א סיבה אז נישט.[14]

ומרן שליט"א מאריך עוד שם לבאר גודל קדושת נשמתו של מרן הבעש"ט הק' ותורת החסידות עד שנתהוה כתושבע"פ, אשר מרוב קדושתו לא יכלו להעריכו עלי כתב, כדמובא בספה"ק ויואל משה בשם התניא זי"ע בסידורו בענין ההקפות לשמח"ת שלא ערוך בשו"ע מנהג זו, כיון שהוא קדוש וגבוה שלא יכלו לצמצם גודל קדושתו ולכתוב ממנו בהלכה פסוקה, ע"ש. הוא הדין כן שהיומא דהילולא של מרן הבעש"ט הקדוש היה גבוה משכל האנושי ועל כן לא ידעו ולא יבינו מתי איתקטר בהאי קטירא לחיי עלמין.

ומן הענין לציין שפע"א נשאל האדמו"ר הרמ"מ מלעלוב זצ"ל איך יתכן שיסתפקו ביום הסתלקותו, הרי יש תלמידי הבעש"ט ותלמידי תלמידיהם דור אחר דור בשלשלת הקבלה, ואיך לא ידעו לספר לדור אחרון מתי הסתלק, ועננה לו, הרי במתן תורה שגם יש לנו קבלה מדור דור, הרי גם שם נחלקו תנאים ואמוראים במס' שבת האם התורה ניתנה ביום ו' או ביום ז', ודפח"ח.

13 כן מבואר בראשונים (ביצה דף ו ע"א) והובא גם בשער הציון (סי' תקכ"ז אות ט"ו) שאם מלינין לכבודו מותר להשהות המת עד יו"ט שני. ועיין בס' נטעי גבריאל (על הל' יו"ט בסוה"ס עמ' ת"כ) שכותב דצ"ע לפי"ז בקבורת הבעש"ט אין לך כבוד גדול מזה שיקברוהו ע"י ישראל, ובפרט ע"י תלמידיו הק', ולמה היו צריכין להתעסק בו ע"י עממין.

14 ולחיבת הקודש נעתיק כאן בענין זה מתוך שיחת קודש של מרן רבינו שליט"א עם כ"ק האגון הגדול בעל שבט הלוי זצ"ל:

רבינו: ביי אונז אין קרית יואל מאכט זיך א שאלה להלכה אין די חברה קדישא - די חברה קדישא אין קרית יואל זענען זייער ערליך, אינדערהיים איז געווען אין די חברה קדישא אויך שוואבערע ערליי מענטשן, און ביי אונז זענען זיי עוסק במצות ה' באמונה - די שאלה איז יעצט, אז עס קומט פאר ר"ל ביי מת ביו"ט ראשון צי יתעסקו בו עממין (כמ"ש המחבר בשו"ע או"ח סי' תקכ"ו ס"א), צי מ'זאל אפלייגן אויפן צווייטן טאג (כמ"ש האחרונים דלכבוד המת מותר להלינו ליו"ט שני, עי' ביאוה"ל שם ד"ה אסור משו"ב בשם היעב"ץ, ושעה"צ אות ט"ו).

הגאון בעל שבט הלוי: כ'האב דאס איינמאל אין לעבן געמאכט הלכה למעשה, רבי יחיאל בענעדיקט - וואו דער סאטמאר רב איז ביי אים איינגעשטאנען דא אין בני ברק, ער איז א חשובער מענטש געווען, ער איז געווען א צווייטער געשוועסטער קינד מיט מיר, און ער איז נפטר געווארן דעם ערשטן טאג ראש השנה, דעמאלסט האבן מיר מיקל געווען מ'זאל אים באערדיגן יום טוב שני, און איך האב זיך מטריח געווען און איך בין געשטאנען דארט די גאנצע צייט. (עי' בשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' רכ"א) שכתב, עובדא בא לידי זה עשרות בשנים ביום א' דר"ה שנפטר אדם חשוב וקבענו הקבורה בליל ב' ע"י ישראל, ואני עמדתי שם והרבה סיעתא דשמיא הי' צריך שלא לבוא לידי חילול יו"ט שלא כהלכה, עכ"ד).

רבינו: מ'זאל אכטונג געבן אויף די קבורה [שלא יכשלו באיסור מלאכה ביו"ט שלא הותרה לצורך המת].

הגאון בעל שבט הלוי: יא, ווייל מ'מוז שטארק אכטונג געבן.

רבינו: ס'איז דא וואס געבן אכטונג אויף דעם, נאר די שאלה איז היפש פארצווייגט, די שאלה איז אז עס פאסירט אין שטעטל - ס'זאל נישט פארקומען - און ס'איז דא ערליכע חברה קדישא צי מ'זאל אפשטופן אויפן מארגנדיגן טאג, און נאכדעם אויב ס'פאסירט אין שטאט (בריסקלין) - און דארט איז דאך נישטא קיין בית החיים - און מ'דארף ארויס ברענגען קיין קרית יואל, וועלן א שאלה פון תחומין.

הגאון בעל שבט הלוי: דאס וואלט איך מרחק געווען, דאס פארן, ברענגען און פארן.

רבינו: ווייל תחומין אין יום טוב איז א שאלה צי עס איז א דאורייתא צי א דרבנן.

הגאון בעל שבט הלוי: ס'איז נישט אזוי פשוט, אין די שטאט איז אנדערש. ס'איז צי א גרויסער פרסום, צו גיין פון איין שטאט צום צווייטן, איר פארשטייט עס זייער גוט.

נו, וואס האט איר געטוהן?

רבינו: מ'איז יעצט דן איבער דעם ענין, ס'איז עומד על הפרק.

הגאון בעל שבט הלוי: כ'האב דאס זעלבע געזאגט וועגן אידן אין חוץ לארץ וואס זענען מעביר קיין ארץ ישראל, און זיי נוצן אויס דעם צווייטן מאג יום טוב [להעבירו ע"י עכו"ם לארץ ישראל].

רבינו: ס'איז נאר מותר אויב מ'קען מקבר זיין באותו יום (כ"כ המחבר בשו"ע או"ח סי' תקכ"ו סעי' ד), און געווענליך - איז טאקע א פראבלעם - אז מ'ברענגט פון חוץ לארץ קיין ארץ ישראל, קען מען שוין נישט קומען צו קבורה באותו יום, איז נישטא קיין היתר.

אונז רעדן מיר ווען מ'קען יא מאכן די קבורה באותו יום, סיי דעם ערשטן טאג יום טוב און סיי דעם צווייטן טאג יום טוב.

דער מגן אברהם (שם ס"ק ד) ברענגט א מהרש"ל מחמיר צו זיין, ער ברענגט א ים של שלמה (ביצה פ"א סי' י"ג). און ס'איז דא אנדערע אחרונים וואס נעמען נישט אן דעם ים של שלמה, אבער דער מגן אברהם ברענגט אים יא.

הגאון בעל שבט הלוי: אבער מ'מעג פסק'נען לפי המצב, דאס איז זייער קובע, ס'איז אין די הונדערטער און טויזנטער מאל אין שולחן ערוך וואס מ'פסק'נט לפי מצב שלנו.

דאס פירן מעיר לעיר, בעיני ההמונים פארשטייען זיי דאס נישט.

רבינו: דאס איז פארזיכערט, אז די חברה קדישא זענען בני עליה, זיי פארשטייען די חומרא פון א מלאכה אין יו"ט, זיי זענען זייער ערליכע, און מ'לערנט מיט זיי די הלכה, און פונקט פארקערט, זיי פארשטייען יעדע זאך וואס מ'מעג און וואס מ'טאר נישט, זיי זענען זייער מדקדק, און זיי זענען נישט מיקל אין קיין שום זאך שלא כהלכה.

הגאון בעל שבט הלוי: כ'גדענק א מעשה נאך וועז איך בין געווען אין לובלין, נאך אלץ תלמיד פון די ישיבה, איז קנאפע פאר יו"ט געווען א

דאם הייסט טאמער איז עם די ערשטע נאכט קומט אויס דארף ער נעכטיגן ביז די צווייטע נאכט, עם זאל נישט פארקומען, דעמאלטס איז יתעסקו בו עממין.[15]

דער מגן אברהם ברענגט דארט א מהרש"ל (ים של שלמה ביצה פ"א סי' י"ג) וואם זאגט אז מ'זאל עם אפלייגן אויף יום טוב שני.[16]

דער רמ"א (סי' תקכ"ו סעיף ד') איז מחמיר אז אפילו ביום טוב שני איז אויך יתעסקו בו עממין ביי געווייסע מלאכות.[17]

דומ"ץ בעלזא: דער ביאור הלכה ברענגט דארט אז טאמער ס'איז א אדם חשוב איז אנדערש.[18]

רבינו: אבער וואם טוט מען ווען שבועות איז פרייטאג און שבת, און ס'איז דא פרייטאג א לויד, יתעסקו בו עממין, אזוי טוט מען.

---

15 קבורה, איז דער לובלינער רב ארויס געפארן אויפן בית החיים, און א גאנצע צייט געווען דארט, כדי אכטונג געבן מ'זאל נישט מחלל יו"ט זיין שלא לצורך.

ונעתיק כאן מתוך שיחת קודש של מרן רבינו שליט"א עם כ"ק הגאון הצדיק גאב"ד קארלסבורג זצ"ל:

רבינו: היינט האבן מיר געהאט א אסיפה (עם דייני ורבני קהילתינו הק') וועגן חברה קדישא ענינים ס'זאל זיך נישט טרעפן, וועגן מת ביו"ט ראשון וויי אזוי מ'זאל זיך פירן וועגן די קבורה, ווייל אין שולחן ערוך (יו"ד סי' תקכ"ו סעיף א') שטייט אז יתעסקו בו עממין, און דער מגן אברהם ברענגט (שם ס"ק ד') א מהרש"ל (ים של שלמה ביצה פ"א סי' י"ג) אז מ'זאל עם אפלייגן אויף יום השני.

גאב"ד קארלסבורג: להלכה ברענגען זיי דאך אז מ'זעהט דאך אז מ'דארף נישט מלין זיין וועגן דעם קיין מת, אבער דער עולם וויל דאך נישט אז יתעסקו בו עממין.

רבינו: דער רמ"א (בסעיף ד') זאגט דאך אז אפילו יום טוב שני זאל אויך יתעסקו בו על ידי עממין, דער מחבר איז מקיל, און דער רמ"א איז מחמיר.

גאב"ד קארלסבורג: אבער ס'איז דא זאכן וואס א איד קען טוהן, טראגן און ברענגען, מ'זאל נישט דארפן אז א גוי זאל אנרירן דעם מת.

רבינו: די מלאכות דרבנן קען מען טוהן דורך א איד אויך, אפילו דעם ערשטן טאג אויך, נאר מלאכות דאורייתא איז מען מחמיר דעם צווייטן טאג אויך.

גאב"ד קארלסבורג: נאר בים חלק הקבורה.

רבינו: יא, דארט איז מען יא מקיל.

גאב"ד קארלסבורג: אזוי ברענגען זיי, אז דער עולם וואלט אויף יום טוב שני, כדי ס'זאל זיין יתעסקו בו ישראל, היינט איז עס נישט קיין גרויסע זאך (שכהיום אפשר לעשות שלא יבוא המת לידי בזיון).

בנו הגר"מ: מ'האט זיך נישט געפירט צו מקבר זיין ביום ראשון, אויב מ'האט געקענט?

גאב"ד קארלסבורג: ס'קומט אויס, אמאל מאכט זיך ווען מ'גייט אוועק שבת, אדער פרייטיג, און מ'קען נישט האלטן אזויפיל צייט, און מ'דארף צוקומען אז מ'זאל מקבר זיין ביום הראשון.

רבינו: למשל ווען שבועות איז פרייטיג און שבת.

היינט ביי די אסיפה האט מען אזוי מחליט געווען, אבער טאמער פאסירט עס ערב יום טוב, און מ'האט נישט געקענט מקבר זיין מאיזה סיבה, און ס'קומט יום טוב, און אז מ'וועט הייסן ווארטן ביז יום טוב שני איז עס שוין א לאנגער זמן, דעמאלטס זאל מען מאכן יום טוב, און אויך טאמער איז יום טוב פרייטיג שבת, משא"כ טאמער די פטירה איז געווען יו"ט ראשון, זאל מען יא צווארטן ביז ביינאכט (ליל יו"ט שני).

גאב"ד קארלסבורג: דא (בקרית יואל) קען מען דאך ביינאכט אויך קובר זיין.

דאס איז דער וועג וואס מ'דארף טוהן.

רבינו: ס'איז דא א שאלה צי כיסוי הארון אויב ס'איז ווי א אוהל, צי ס'איז א מלאכה דאורייתא, מ'האט געהייסן מ'זאל אנגרייטן פאר יו"ט דורך צירים, נישט קיין אייזערנע, במילא וועט נישט זיין קיין חשש פון קיין אוהל.

א' הנוכחים: ס'איז אויך א שאלה ווען מ'ברענגט פון שטאט ביז קרית יואל.

רבינו: פון דא אין קרית יואל איז איין שאלה, און ווען ס'איז פון שטאט איז עס א עקסטערע שאלה וועגן תחומין.

גאב"ד קארלסבורג: כ'האב שוין געשריבן וועגן דעם.

רבינו: דארט פון שטאט איז א שאלה פון י"ב מיל, ס'איז א ווייטע מהלך.

16 דהנה המחבר (שם) כתב דאפי' אם יכולים להשהותו עד למחר שלא יסריח יתעסקו בו עממין, וע"ז כתב המגן אברהם, וז"ל: וים של שלמה כתב מקום שאין מנהג, נכון שלא לקברו ביו"ט ראשון ע"י עכו"ם, אלא א"כ אישתהי או שיצטרך להשהותו או שהוא נפוח, וכן כתבו מקצת רבותי וכו' עכ"ל. ולפי"ז היכא דאין לחשוש על בזיון אין לקברו ביו"ט ראשון אפי' ע"י עכו"ם לדעת המג"א.

17 ויש לציין שאף לדברי המחבר משמע דאסור להלינו ליום שני של יו"ט כדי לקוברו ע"י ישראל, ובפרט לפי"ד הרמ"ע יש לקונסו ולקוברו ע"י עכו"ם אפילו ביום ב', אמנם עיין בביאור הלכה (שם בד"ה אסור וכו') שמבאר שכשמלינין לכבוד המת כשהוא אדם גדול אין שום ספק שיש לקוברו ע"י ישראל.

וזתו"ד: היוצא מכל הדברים האלה דאף שקשה לחלוק על המחבר כסברת עו"ש גם לא לחלק בו כסברת המור וקציעה שכפי הנראה לא עמדו רק אטעמא דאיסור הלנת המת ולא עמדו אטעמא שהבאנו באיסור שהייה מ"מ בעבר והשהה נראה דאין לקנוס כלל שאף לטעמא דידן אם הוא פשע מת מה פשע ולמאירי ושמ"ק [אף שהם נחתו לטעמא דשבות שיש בו מעשה] למסקנא דיום טוב שני כחול וכו' מותר לכתחלה במקום שכבודו יותר בישראלים א"כ עכ"פ בדיעבד יש לסמוך ולקברו ע"י ישראל ובפרט אם הוא ת"ח דוילא מילתא לקוברו ע"י עממין כן נראה לענ"ד וכ"ז הוא לפי סברת המחבר דלרמ"א בלא"ה קוברין ע"י עממין אף ביו"ט שני, ע"ש.

18 מבואר בראשונים (ביצה דף ו ע"א) והובא גם בשער הציון (סי' תקכ"ו אות ט"ו) שאם מלינין לכבודו מותר להשהות המת עד יו"ט שני

קרית יואל איז דאך א גרויסע שטאט, און מ׳ברענגט דאך ארוים פון די שטאט פון ניו יארק אויך, עם קומט פאר אז יתעסקו בו עממין.

פון שטאט ארוים ברענגן איז דא וועגן תחומין אין יום טוב, ס׳איז א שאלה צי עם איז א דאורייתא צי א דרבנן.[19]

*

דומ״ץ בעלזא: ווי אזוי פירט מען זיך אין סאטמאר וועלן א קינד וועלט געבוירן נאך די שקיעה. ביז וועלן הייסט טאג?

רבינו: ס׳איז זייער א שווערע שאלה, וויפיל, הייבט זיך אהן, צעהן מינוט צי פופצן מינוט.

ס׳איז דא אן אנדערע זאך, כלפי שפעטיגן א ברית, עם איז אמאל גלעזוען א מעשה ביים טאטן ז״ל, מ׳האט פארשפעטיגט א ברית, דעם אכטן טאג, מ׳האט געמיינט אז ס׳קען נישט זיין, און די לעצטע מינוט האט מען גלעזעהן אז יא, בין כך ובין כך איז גלעוואלט די שקיעה, ער האט געמאכט דעם ברית, עם איז שוין גלעזוען אפאר מינוט נאך די שקיעה און ער האט עם גלעמאכט.

איז קרית יואל איז עם גלעזוען.

א׳ הנוכחים: און פארוואס איז דאס אנדערש פון ווען די לידה איז גלעזוען אחר השקיעה.

רבינו: מל״ן נאכ״ן שקיעה איז א שאלה פון נימול בלילה נאכ״ן אכטן טאג, דאס איז אביסל גרינגער, משא״כ דאס איז תוך ח׳ וואס לא יצא, דאס איז הארבער (כ״כ הט״ז והש״ך ושאר פוסקים ביו״ד סי׳ רס״ב ודלא כהרמ״א), באמת ס׳איז א שווערע זאך...[20]

---

19 בדין תחומין ביו״ט חוץ לי״ב מילין אי הוה דאורייתא, הנה לדעת הפוסקים דתחומין חוץ לי״ב מיל בשבת הוה דאורייתא, נסתפקו האחרונים לענין יו״ט אי הוה דאורייתא, ע׳ בספר כפות תמים בספרו יום תרועה ר״ה (דף ל״ב) דנסתפק בזה וכתב שלא מצא גילוי לדין זה, וז״ל ומספקא לי אם יש איסור תחומין דאורייתא ביו״ט לר״ע חוץ מאלפיים ולרבנן חוץ לי״ב מיל לדעת הרמב״ם או דלמא כולהו מודו דביו״ט תחומין דרבנן, וכעת לא מצאתי לזה, ושוב ראיתי פ״ב דחגיגה דף י״ז ע״ב על פסוק ופנית בבוקר דיראה מדברי רש״י שם דתחומין ביו״ט הוי דאורייתא יע״ש עכ״ל. ועי׳ בהגהות רעק״א שם דהעיר מתוס׳ פסחים (דף צ״ג), וז״ל ות״ל מצאתי להדיא בתוס׳ פסחים דף צ״ג ע״ב ד״ה רב יהודה וכו׳ דלתרוצה מבואר להדיא דלר״ע גם ביו״ט תחומין דאורייתא, עכ״ל עיי״ש. ועי׳ בפר״ח (סי׳ תצ״ח) שהעיר מרש״י ותוס׳ חגיגה (דף י״) דדעתם דהוא דאורייתא, וכן העיר בכפ״ת הנ״ל.

20 ע׳ פתחי תשובה (שם סק״ג) דהיכא שנאנסו או נתעצלו ביום השמיני ולא מלו עד בין השמשות יש לימול בבין השמשות, עיי״ש. ועי׳ עוד בשו״ת מנחת יצחק (ח״ח סי׳ ד׳ אות ד׳).

ועיין בשאגת אריה (סי׳ נג) שמאריך בסברא זו וז״ל: ...ועדיין יש לעיין בעבר ומל בלילה למאי דקיימא לן דאפילו מילה שלא בזמנו אינו נימול אלא ביום, אם קיים בדיעבד מצות מילה או לא. אף על גב דכבר הוכחתי בסימן שלפני זה, דבמל בתוך שמונה לא עשה כלום, שאני התם דהוה לי׳ מחוסר זמן, שעדיין לא מטי זמן המצוה לגמרי, לפיכך גרע טפי. אבל בלילה ולאחר זמנו הואיל וכבר הגיע זמנו עדיף טפי, ובדיעבד אפשר לומר דיצא. והא דתנן (מגילה כ, א) אין מוהלין ולא טובלין ולא מזין עד שתנץ החמה, וכולן שעשה משעלה עמוד השחר כשר, דמשמע דאם מל בלילה לא יצא, היינו דוקא בליל ח׳ דהוה לי׳ עדיין מחוסר זמן עד היום, והלילה לענין מצות מילה מישך שייך לשבעת הימים שלפניה, דעדיין מחוסר זמן. אבל לילות דבתר יום השמיני כיון דכבר מטי זמן מצוותו אע״ג דלכתחילה לא, בדיעבד שפיר דמי.

אונז האבן מיר געהאט אן אנדערע אינטערסאנטע שאלה, עם איז געווען דער אכטער טאג און דאס קינד איז געווען געהל, עם איז געווען א ווינטער טאג ווי יעצט, דער פאטער האט געוואוסט אז מ׳קען נישט מאכן דעם ברית, איז ער געגאנגען ארבעטן, ער האט געארבעט אין די שטאט, ער איז אוועק געפארן פון קרית יואל און איז געפארן ארבייטן, פארנאכט׳ס איז געקומען דער מוהל באקוקן דאס קינד, און געזעהן אז מ׳קען מאכן דעם ברית, און מ׳האט מודיע געווען פארן פאטער אז מ׳קען מאכן דעם ברית ער זאל שוין קומען, און ער איז ארוים געפארן, עם איז נאכנישט געווען אזוי ווי היינט וואס יעדער האט א טעלעפאן אין טאש, און ער איז ארוים געפארן פון שטאט, און ער איז נישט אנגעקומען, איז די שאלה וואס טוט מען? צי זאל מען מאכן דעם ברית אהן דעם טאטן? ווען קען מען מאכן א ברית אהן א טאטן, דער טאטע האט דאך נישט געהייסן דעם מוהל מאכן דעם ברית, דער טאטע וויל קומען, אפשר קומט ער אהן.

א׳ המוצי״ם: אז א טאטע מל׳ט נישט דעמאלטס קען דער בית דין אויך מל׳ן.

רבינו: יא, דאס איז ווען דער טאטע איז נישטא, דעמאלטס מאכט דער בית דין, אבער דער טאטע קומט דאך דא, ער ווייל דאך זיין ביים ברית, צי מ׳קען ווארטן אויף נאך די שקיעה. אזא אינטערסאנטע שאלה האבן מיר געהאט דא, דאס איז שוין געווען פינף מינוט צו די שקיעה און מ׳ווייסט נישט וואו ער איז, ער איז ערגעץ אויפן וועג.

א׳ הנוכחים: מ׳קען נישט זאגן זכין לאדם שלא בפניו?.

רבינו: אז ער קומט אהן תיקף נאכ״ן ברית איז עם דאך נישט קיין זכיה.

א׳ המוצי״ם: דער טאטע ווייל אויך נישט אריין גיין אין ספיקות.

דומ״ץ בעלזא: נו, וואס האט מען געטוהן למעשה?

רבינו: ער איז למעשה יא אהנגעקומען דעמאלטס....

אבער מ׳איז געשטאנען ווי אויף נאדלען אזוי, וואס טוט מען דא? האט מען א רעכט צו מל׳ן אהן א שלידות פון טאטן?

די שאלה איז צי מ׳מעג אדער נישט. אויף וועמען עס ליגט דער חיוב, ס׳איז דאך דא א טאטע, און דאם דארף געטוהן ווערן בשליחות פונעם טאטן.

א׳ הנוכחים: ביי הפרשת חלה איז דא א גאנצער נידון דער ש״ך מיטן קצות (סי׳ רמ״ג סק״ח).[21]

דומ״ץ בעלזא: ס׳איז דא די מעשה מיטן צאנזער רב און דער שינאווער רב די מחלוקת לגבי מילה, איינע פון די זאכן וואם דער שינאווער רב האט געהאלטן אנדערש איז געווען ביי מילה.[22]

רבינו: עם מאכט זיך אזעלכע מעשיות כסדר.

א׳ הנוכחים: וועלן מ׳פאררעכט צי מ׳דארף איבער מאכן די ברכה?

רבינו: יא, עס איז שוין פארגעקומען אז מ׳האט געדארפט איבער מאכט א ברכה אויך, אזוי ווייט איז עס נישט גוט געווען.

א׳ הנוכחים: דער דיין דא (דומ״ץ בעלזא) איז א גרויסער מוהל.

*

א׳ המוצי״ם: וואם איז סתם אזוי לגבי די שקיעה ביי שבת.

רבינו: מ׳איז מחמיר.

דומ״ץ בעלזא: אז ס׳איז געבוירן נאך די שקיעה מאכט מען נישט שבת קיין ברית?

רבינו: אז ס׳איז געבוירן נאך די שקיעה מאכט מען נישט.[23]

דומ״ץ בעלזא: און סתם לגבי טוהן א מלאכה ערב שבת נאך די שקיעה.

רבינו: נארמאל מאכט מען נישט קיין מלאכה, נאר ביז צו די שקיעה.

דומ״ץ בעלזא: וועלן יא?

רבינו: [בצחות] כ׳זאל זאגן וועלן יא...?

כ׳וועל אייך זאגן.... אונז אין קרית יואל זענען מיר על אם הדרך, און ס׳איז דא מענטשן וואם פאהרן ארוים צו די בערג, ווי מ׳רופט דאם אין די מאונטענס (הרי הקעטסקילס) און מ׳בלייבט דארט אויף שבת, און עס מאכט זיך א טרעפיק, און מ׳רופט אריין כ׳בין אויפן וועג אין די קאר וואם טוה איך? דעמאלטס איז מען מקיל.

רבינו: ביז וועלן?

רבינו: דעמאלטס אפילו נאך די שקיעה אויך.

ס׳מאכט זיך דאך אלע מיני מאדנע זאכן.

דומ״ץ בעלזא: הושענא נפש מבהלת.

רבינו: ער איז אויפן וועג אן ער וויל צופארן צו אן האטעל, ער קען דאך נישט בלייבן אויף שבת אין די קאר, וואם זאל ער טוהן?

דומ״ץ בעלזא: אבער רבינו תם נעמט מען אהן אינגאנצן.

רבינו: אונז זענען מיר זייער שטארק רבינו תם, זייער שטארק.

און אין בעלזא איז אויך אזוי געווען.[24]

דומ״ץ בעלזא: יום הקדוש איינער זאל אויספאסטן אז ער האט נישט קיין כח, האט מען נישט מקיל געווען פאר רבינו תם?

רבינו: אויך נישט. ביי אונז איז מען נישט מקיל.

א׳ המוצי״ם: און אנדערע תעניתים?

רבינו: ביי אנדערע תעניתים, איז גרינגער אבער נישט פאר זעכציג מינוט נאך די שקיעה.

א׳ המוצי״ם: אזוי ווי דא, דאהי מאכט מען אויך אזוי.

רבינו: אבער אזוי איז די שיטה פון רבינו תם זייער שטארק ביי אונז. דער רבינו תם וואויגט ביי אונז....

---

21 הנה כתב בתרומת הדשן (סי׳ קפ״ח) דמשרתת החוששת שמא תתקלקל העיסה עד שבעלת הבית תגיע ותפריש חלה יכולה להפריש חלה ללא דעת הבעלים, דהוי זכות להם ויכין לאדם שלא בפניו. והרמ״א הביא את דבריו (ביו״ד סי׳ שכ״ח סעיף ג׳), עי׳ש. ובקצוה״ח (סי׳ רמ״ג ס״ק ח׳) חלק עליו והוכיח מדברי הרשב״א והתוס׳ דלא מהני זכיה אלא לזכות לאדם דבר חדש, אבל לא בדבר שאין בו זכיית דבר לבעלים אעפ״י שיש להם בו זכות וניחותא, והקצות חזר על דבר זה גם באבני מילואים (סי׳ ל״ו ס״ק ב׳) וסי׳ ל״ז (ס״ק י״ד).

22 שהרה״ק מצאנז וכנו הק׳ משינאווא נחלקו בענין תיקון ציצין המעכבין את המילה עי׳ בתשובות דברי חיים (ח״ב יו״ד סי׳ ק״ד-ק״ח) [ועיין בתשו׳ דברי יואל (יו״ד סי׳ פ״ח) שג״כ דן בדבה״ק, וכס׳ המאזרינו חיל מהגה״ח ר׳ חנני׳ יו״ט ליפא שווארץ ז״ל שהביא באריכה בענין זה].

ועיי׳ בס׳ מראה אש (אות נ״ד) שהיה במרחץ קרעזין אצל הרה״ק משינאווא ז״ל והיה שם סיפור עם ילד שלא נימול כראוי, וא׳ הראה את דברי הד״ח בתש׳, והרה״ק הוציא איזה ספר ששם היה כתוב שבעיקבתא דמשיחא הבן יחלוק על אביו בענין שבת ומילה והלכה כדברי הבן.

23 עיין בס׳ מרא דשמעתתא (אות תא) שמביא דהעיד הגה״ק רמ״א פריינד זצוק״ל מרביה״ק בעל הדבר״י זי״ע בזה״ל: כששהה בארה״ק אמר לי׳ כי אם נולד התינוק מהשקיעה הראשונה לשי׳ הגאונים ועד צאה״כ לר״ת הוא מחמיר למולו ביום שלמחרת ע״כ.

ומציין בהערות לשו״ע (יו״ד סי׳ רס״ב ס״ד) שכתב נולד בין השמשות מונים לו מהלילה ונימול לתשיעי שהוא ספק שמיני וכו׳ עכ״ד.

ועי׳ בס׳ זוכר הברית (סי׳ ה׳) שהאריך הרבה בדין זמני בין השמשות אם קיימא לן כשי׳ הגאונים או כר״ת, ומסיק דבנידון כזה הרשות נתונה לכל מורה הוראה באתריה להורות כפי חוות דעתו או כפי קבלתו מרבו עכ״ד.

24 וע׳ בשו״ת מנחת אלעזר ח״א סי׳ כג משם הגה״ק משינאווא מרבו הגה״ק מבעלזא דבדאורייתא אזלינן לחומרא כר״ת והגאונים.

א׳ המוצי״ם: עם איז דא עפעס א מעשה מיט רבי פינחס עפשטיין (הגאון הגדול ראב״ד עיה״ק ירושלים ת״ו רבות בשנים נפ׳ בשנת תש״ל).

א׳ הנוכחים: ער איז אן אייניקל (התנו של רבי פנחס עפשטיין היה ר׳ הלל ווינד משב״ק אצל כ״ק מהר״א מבעלזא ז״ל ויש לו בנים ת״ח ודיינים בבעלזא).

א׳ המוצי״ם: יא, ער איז געווארן אזא עפעס א מקדה אין ירושלים נעמט מען א שאור אפילו נאך פערציג מינוט פאר די שקיעה, מיטן תירוץ וועגן שיטת רבינו תם, האט ער געזאגט, אפילו דער רבינו תם אליין וועט קומען וועט זיך גארנישט טוישן, דא אין ירושלים איז נישטא קיין מעשיות.

רבינו: אין ירושלים איז טאקע שוין דער זמן פערציג מינוט פאר די שקיעה.

*

א׳ המוצי״ם: ביז ווילאנג האט מען געדאוועט מנחה?

רבינו: [בצחות] אזוי ווי אין בעלזא....

א׳ המוצי״ם: מ׳דאוועט דא אויך זייער שפעט. ס׳איז דא אינדערוואכן ביי די מניינים מעריב מיט מנחה אין די זעלבע צייט, מעריב איז שוין דא א חלק פונעם ציבור וואס דאווענען שוין ביי זעכציג אויך.

והציגו לפני רבינו כ״א מדייני הקהלה: זיבן דיינים זענען דא, אונז האבן מיר ב״ה פינעף בתי מדרשים, פיר דא, און איינס אין די נייע געגענט.

וכיבד את רבינו בברכת לחיים

דומ״ץ בעלזא: דאס איז ווייַן און דאס איז גרעיפ דזשוס (מיין ענבים).

רבינו: כ׳טרונק במילא נישט אוים קיין שיעור, אז איינער דארף צו פסק׳ענען אדער אז א כהן דארף גיין דוכענען דעמאלטס איז א שאלה.

מ׳האט געפלענגט צו זאגן אז שביעי של פסח האבן די דיינים געטרונקען א גלעזל ווייַן, מ׳זאל נישט טארן פסק׳ענען, האט מען געמוזט אוועק לייגן יעדע שאלה אויף אחרון של פסח, מ׳זאל קענען מקיל זיין בעניני פסח.

אזוי האט מען געטוהן אינדערהיים, עם האט זיך געמאכט שאלות, היינט ווייסט מען שוין נישט פון די אלע זאכן.

רבינו: דער בעלזער רב האט מקפיד געווען צו דאוועגען מנחה דוקא שפעט.[25]

דומ״ץ בעלזא: מ׳זאגט אז ער האט אמאל געזאגט אז עס שטייט פון תלמידי בעל שם, אז א זאך וואס מ׳וויל זעהן צי ס׳איז גוט צי נישט דארף מען זעהן וואס עס קומט ארויס, עס איז נאך קיינמאל נישט ארויס געקומען פון דעם א שלעכטע זאך איז א סימן אז ס׳איז גוט.

פארן קריג איז נישט געווען קיין לוח. מ׳האט נישט געווואוסט פון יא שקיעה נישט שקיעה.

רבינו: אין סיגוט האט מען געהאלטן מוצאי שבת ניינציג מינוט.

דומ״ץ בעלזא: וואס איז דער חשבון?

רבינו: חושש צו זיין נישט אכצן מינוט נאר פיר און צוואנציג. און אז מ׳האט געוואלט גיין לויט פיר און צוואנציג אדער צוויי און צוואנציג קומט אוים ניינציג.

דומ״ץ בעלזא: צוויי און צוואנציג א האלב.

רבינו: יא, צוויי און צוואנציג א האלב.

אזוי איז געווען אינדערהיים. אינדערהיים האט מען נישט געצינדן פופצן מינוט פאר די שקיעה, נאר ממש פאר די שקיעה,[26] – און מוצש״ק איז געווען דער זמן ׳ניינציג מינוט׳ נאך די שקיעה, נישט צוויי און זיבעציג.

---

25 עיי׳ בשו״ת מנחת אלעזר (ח״א סי׳ כ״ג) שמביא שם טעם ששמע מהרה״ק משינאווא למה בבעלזא התפללו מנחה מאוחר מאוד.

26 הנה בעיירות ששימש מרן רבינו בעל דברי יואל ז״ל ברבנות באייראפא הורה לקבוע זמן הדלקת הנרות סמוך ממש לשקיעת החמה, ולא היתה דעת רבינו נוחה להקדים זמן ההדלקה הרבה לפני השקיעה, דמאחר שמעיקר הדין קיימא לן כשיטת ר״ת, ולדידי׳ זמן צאת הכוכבים הוא ע״ב מינוטין אחרי השקיעה, ונמצא דפלג המנחה שהוא כשיעור שעה ורבע לפני צאת הכוכבים הוא כג׳ מינוטן לפני השקיעה, והרי קיימא לן בשו״ע או״ח (סי׳ רס״ג ס״ד) שאין להקדים להדליק לפני פלג המנחה, ומבואר בשו״ע הרב (סי׳ רס״א ס״ה) שאף לאלו המחמירים כשיטת היראים ופורשים ממלאכה הרבה לפני השקיעה, מכל מקום לא יצאו מצות נר שבת אם הדליקו לפני פלג המנחה לשיטת ר״ת, וצריך לכבותו ולחזור ולהדליקו עיי״ש, ולכן הי׳ באמת המנהג ברוב המקומות באייראפא להדליק אחרי זמן פלג המנחה סמוך ממש להשקיעה.

אולם אחרי חורבן אייראפא מעת שנעקרו גליות שלימות ממקומם, וקבצו לארה״ב רבבות ישראל מכל המדינות, ואנשי ארה״ב שדרו שם מלפנים היה מנהגם להקדים זמן ההדלקה י״ח מינוטן לפני השקיעה, ומחמת ריבוי הדעות והילוקי המנהגים, נקבע אז ע״י מרן רבינו ז״ל זמן ההדלקה כרבע שעה לפני השקיעה, כדי לצאת גם שיטת היראים שדעתו שזמן בין השמשות הוא כג׳ רבעי מיל לפני השקיעה, כמובא במג״א (סי׳ רס״א סק״ט) והוא כי״ג מינוטין וחצי לפני השקיעה, ועוד מינוט וחצי למשך זמן ההדלקה, אמנם רבינו לא רצה להסכים להשוות זמן ההדלקה עם תושבי המדינה שמדליקין י״ח מינוטין מקודם, שא״צ להחמיר כ״כ, וחוץ מזה אין מהראוי שיהי׳ זמן קבוע השוה לכל הקהילות, שבזה נחשב כקבלת שבת של כל העיר, שהדין נפסק בשו״ע או״ח (סי׳ רס״ג סי״ב) שאם רוב בני העיר קבלו שבת, המיעוט נמשכים אחריהם בעל כרחם ואסורים במלאכה, וע״כ היות שיש בעיר הרבה מחללי שבתות ר״ל, למה לנו להוסיף זמן מרובה שאין חייבים בה מעיקר הדין, וע״ז אנו מכשילים אותם בזמן מרובה ביותר בחילול שבת.

דומ"ץ בעלזא: שפעטער האט מען געטוישט?

רבינו: איך האלט נאך היינט אויך אזוי לענגער, פאר מיר פריוואט.[27]

דומ"ץ בעלזא: כ'האב געהערט אמאל אז דער פריער'דיגער בעלזער רב האט געזאגט, אז דער יראים (רבינו אליעזר ממיין ז"ל חיבר ס' זה והיא פסקי הלכות על סדר המצוות)

האלט דאך אז בין השמשות איז דרייצן א האלב מינוט פאר די שקיעה, דאם הייסט אז דעמאלטס איז ספק נאכט, מ'זעהט דאך אז די זון שיינט נאך דעמאלטס, אלא מאי, נישט וואם די אויגן זעהן דאם איז דער מציאות, די חכמים זאגן וועז ס'איז נאכט.

א' המוצי"ם: אונזער פאפער רב דאהי (הגה"צ רבי יעקב יצחק ניימאן ז"ל אבד"ק פאפא אחר המלחמה ואח"כ הי' רב בביהמ"ד דחסידי בעלזא במאנטריאל הרבה שנים) פלעגט אויך מחמיר זיין פאר זיך אויף ניינציג מינוט.

דומ"ץ בעלזא: עם איז א שווערע קשיא, דער ברטנורא זאגט 'עשה תורתך קבע' (אבות פ"א מט"ז), מ'זאל נישט מחמיר זיין פאר זיך און מקיל זיין פאר אנדערע,[28] די אלע רבנים וואם זענען מחמיר פאר זיך מער ווי אנדערע, שטימט דאם נישט מיט די משנה 'עשה תורתך קבע'. עם איז א קשיא וואם איך האב נישט קיין תירוץ אויף דעם.

רבינו: מ'האט געהערט אזוי אהן א שיעור זאכן וואם מ'האט אזוי געטוהן, מ'האט מחמיר געווען. יעדע זאך איז אנדערש, מ'דארף צו זיין א בעל נפש, מ'קען נישט פסק'ענען פאר אנדערע אזוי. מ'קען נישט אייביג מחמיר זיין פאר יעדן איינעם.

אין שולחן ערוך שטייט אויך אזוי עטליכע מאל 'בעל נפש יחמיר לעצמו' אדער 'והמחמיר יחמיר לעצמו'.

וועז ס'איז פארקערט אז איינער איז מקיל פאר זיך און מחמיר פאר יענעם, זאגט די גמרא (סוטה כא:) 'רשע הוא'.

וביך רבינו על היין

וביכו רבינו: לחיים לחיים, דער אויבערשטער זאל העלפן הצלחה און סיעתא דשמיא, מ'זאל ניצול ווערן פון יעדן מכשול אין הוראה, דער אויבערשטער זאל העלפן פאר אלע מורי הוראות, להורות דבר ה' זו הלכה מיט סיעתא דשמיא.

דומ"ץ בעלזא: מ'זאגט נאך פון בעל שם הק' אז די גרעסטע פון אלע שערים איז 'שערי סיעתא דשמיא'.

רבינו: דעם בעל שם הקדוש'ם טאכטעך – די רביצין אדל – זי האט דאם געזאגט.

די תלמידים פון בעל שם טוב הק' האבן אמאל ביי מלוה דמלכה זיך ארום געקריגט איבער די שערים וואם מ'זאגט ביי די תפילה פון מוצאי שבת ביי מלוה מלכה (בתפלת רבון

---

27 גם הורה רבינו שהציבור יקבלו עליהם הט"ו מינוטין רק לחומרא ובלי נדר, בכדי שאם יעשו מלאכה אח"כ לא יהיו כעוברים על נדרם ח"ו.

ולעומת זאת השומרי שבת המועטים באמעריקא מכשילים בזה אף את המעט במה שמקדימין להם הזמן, כי ע"ז יקדימו ג"כ את זמן מוצאי שבת.

ובשנת תשי"ד לפ"ק התקיימה אסיפת רבנים של גדולי ישראל משרידי דור הקודם בביתו של מרן רבינו ז"ל לקבוע את זמן ההדלקה ברבע שעה לפני השקיעה, וזמן מוצאי שבת ע"כ מינוטין אחרי השקיעה, ופירסמו כרוז אשר עליו חתם אז מרן רביה"ק בעל דברי יואל ז"ל ואתו עמו עוד מ"ו רבנים גאונים וצדיקים יוצאי אונגארין וגאליציע, וזהו נוסחו: "מודעה רבה לאורייתא, בועד אסיפת הרבנים שהתקיימה אור ליום ד' סדר טהרה ד' ניסן תשי"ד לדון בדבר פרצת שמירת שבת קודש היינו זמן הדלקת הנרות בעש"ק וזמן היתר מלאכה במוצש"ק, אחר שנשאו ונתנו בדבר בפלפול הלכה באו לידי מסקנא בהחלטה גמורה ופסק הלכה על פי חוו"ד עפ"י דתוה"ק, אשר זמן הדלקת נרות בעש"ק יהי' רבע שעה (15 מינוט) קודם שקיעת החמה של יום עש"ק וזמן היתר מלאכה במוצאי שבת קודש היא 72 מינוט מזמן השקיעה של מוצאי שבת קודש, לזה באנו הח"מ לפרסם את אשר מצאנו על פי דעת תורה הקדושה והשי"ת יהי' בעזרנו לשמור את השבת כהלכתו ובזכות זה נזכה לגאולה שלימה בקרוב ולראות בשמחתן של ישראל וישועתן".

וידוע ומפורסם עד כמה הרעיש רבינו ז"ל על המקילים לעשות מלאכה במוצאי שב"ק קודם הע"כ מינוט אחרי השקיעה, ועוד בשנותיו האחרונות טרם שנפל למשכב אמר כמ"פ שבדעתו לכתוב תשובה ארוכה לברר הענין כשמלה שחייבים לנהוג להלכה כשיטת ר"ת, (אלא שלא עלתה בידו כי בעוה"ר ת"ש כ"ח רבינו בשנה ההיא כאשר נחלה במחלת הסטראוק ל"ע), והזהיר והתריע תמיד נגד המקילים בזה, כי בספק איסור סקילה קאי, וכאשר כן הוא דעת השו"ע ונושאי כליו וכן היתה דעת רובם של גדולי ישראל בדורות הקודמים, ואמר שהרבה יותר אנו חייבים להחמיר בזמן אפוקי שבתא לחוש לשיטת רבינו תם, מלהקדים הזמן בעש"ק כשיטת היראים והגאונים שזהו רק חומרא, כמו"ש המג"א סימן שמ"ב לענין שבות בביה"ש, וכ"ש בזה שבשו"ע נקבע ההלכה כשי' ר"ת.

27 בכל בתי מדרשים של קהילתינו הק' קהל יטב לב מקפידים כל השנים להמתין עם ברכת המזון של סעודה שלישית עד ע"ב מינוט בזמן ר"ת, ועשיית מלאכה הוא רק אחרי ברכהמ"ז ותפילת ערבית כדי להוסיף מחול על הקודש, דאז כבר הגיע הזמן של הנ"ל. ובמנין הגדול של כ"ק מרן רבינו שליט"א מברכים ברכהמ"ז הרבה יותר אחר זמן ר"ת, ואפילו במוצאי יוה"ק אשר מרן שליט"א מקפיד שלא לאחר בתפילתו, ותקיעת שופר עפי"ר מתקיים כ'חמש דקות אחר זמן ר"ת, עכ"ז לעצמו הוא מקפיד על ג' דקות, ומאריך בתפילתו במוצאי יוה"ק אחר שנגמר המנין הגדול בביהמ"ד.

28 וז"ל הרע"ב שם: מצאתי כתוב עשה תורתך קבע שלא תחמיר לעצמך ותקל לאחרים. או תחמיר לאחרים ותקל לעצמך. אלא תהא תורתך קבע לך כמו לאחרים. וכן הוא אומר בעזרא ז'. כי עזרא הכין לבבו לדרוש את תורת ה' ולעשות וללמד לבני ישראל. כמו שהכין לבו לעשות כך היה מלמד לבני ישראל.

העולמים), וועלכע ס׳איז די וויכטיגסטע, האט דעם בעל שם טוב הקדוש׳ם טאכטער – די רביצין אדל – ארויסגעהערט פון שטוב זייער וויכוח, האט זי געזאגט אז ׳שערי סיעתא דשמיא׳ איז די וויכטיגסטע, האט מען געפרעגט פארוואס? האט זי געזאגט, ווייל כדי צוצוקומען צו אלע אנדערע שערים דארף מען האבן סיעתא דשמיא.

וכירך רבינו את הרבנים הנאונים מורי צדק שליט״א: לחיים פאר יעדן איינעם, הצלחה און סיעתא דשמיא מיט אלעם גוטן.

דומ״ץ בעלזא: אין שלטי הגיבורים אין מרדכי אין מס׳ שבת פרק במה מדליקין, זאגט ער פשט ׳והגית בו יומם ולילה׳, והגי״ת איז טייטש מגיה זיין, אז דער אויבערשטער זעהט אז א מענטש וויל פסק׳ענען אן הלכה, איז דער אויבערשטער דאם מגיה ס׳זאל נישט ארויס קומען קיין מכשול, בתנאי אז ער לערנט תורה לשם שמים.[29]

רבינו: יא, ער זאגט נאר אויב מ׳לערנט תורה לשמה... ס׳איז א שוועררער תנאי.

דער אור החיים הק׳ זאגט, אז דאם וואם תורה איז מגין מגינא ומצלי איז אויך נאר ווען מ׳לערנט תורה לשמה. אין פרשת בחוקותי זאגט ער אזוי מיט אזא תנאי.[30]

א׳ המוצי״ם: די שאלה וואם מיינט תורה לשמה?, ס׳איז דא אסאך מדריגות.

א׳ המוצי״ם: ס׳איז דא א מימרא פון רבי חיים וויטאל (בהקדמתו לשער הכוונות) אז ווער ס׳זאגט ער לערנט תורה לשמה ׳התנא רבי מאיר מכחישו׳, דאם איז א גוטער סימן צי ער איז טאקע זוכה לדברים הרבה, דאם איז רבי מאיר׳ס מימרא.

רבינו: כל הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה, ׳זוכה׳ קען מען זאגן אז ס׳איז טייטש מנצח, ווי ס׳שטייט ׳לא זביתי׳ שתיאמר יציאת מצרים בלילות (ברכות פ״א מ״ה), ׳דברים׳ איז דיבור קשה, כל הלומד תורה לשמה, דער איז ׳זוכה לדברים הרבה׳, ער קען זיך מגביר זיין אויף דעם דיבור קשה.

איך האב אמאל געזאגט פשט אין דעם ׳זוכה לדברים הרבה׳ מיט א מעשה, ס׳איז דאך מוצאי שבת קען מען דערציילן א מעשה, ס׳איז געווען דער דזשיקובער רב רבי אליעזר דזשיקוב׳ער, ער איז געווען אמאל אויף א שבת אין צאנז, און דער דברי חיים האט געלייענט קריאת התורה, און בשעת׳ן ליינען האט ער כדרכו אזוי פארפירט מיט זיין עבודת הקודש, געקלאפט מיט די הענט, ער האט געמאכט קולות און געשריגן, ס׳איז געווען ביי אים א גרויסע עבודה דאם ליינענן, און דער דזשיקובער רב איז געווען אויף זיין פלאץ און האט אזוי אויסגעהערט דאם ליינען, און ער האט בשעת מעשה געווייזן אינעם חומש פאר זיינע שכנים וואם זענען דארט געשטאנען, האט ער געווייזן אז דא וועט ער קלאפן מיט די הענט, און דא מיט די פום, דא וועט ער שרייען, אזוי האט ער זיי געווייזן, און אזוי איז טאקע געווען, דער דברי חיים האט געלייענט, און דארט האט ער געקלאפט, און דארט האט ער געשריגן, פונקט אזוי ווי דער דזשיקובער רב האט זיי געזאגט.

נאכ׳ן ליינען איז דער דברי חיים צוריק געקומען אויפן פלאץ דארט נעבן דער דזשיקובער רב איז געזיצן, און דער דזשיקובער רב זאגט פאר׳ן דברי חיים ׳מחותן – זיי זענען געווען מחותנים, דער זון ר׳ מאיר נתן איז געווען אן איידעם אין דזויקוב – איך האב דא עדות אז איך פארשטיי אויך צו א פסוק חומש און עם כל זה האלט איך מיך איין, פארוואס האט דער מחותן אזוי געקלאפט?׳. זאגט איהם דער דברי חיים ׳אמת, גערעכט, איר פארשטייט אבער ס׳איז דא אין דעם נאך און נאך און נאך...!׳, אזא לשון האט ער געזאגט, ׳ס׳איז דא אין דעם נאך און נאך און נאך׳. איז כל הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה.. נאך און נאך און נאך....

דומ״ץ בעלזא: אויף נאך טיעפערע סודות התורה, זייער שיין.

א׳ הנוכחים הציג את הר״ר אהרן קליין שליט״א: דאם איז דעם דיין׳ם איידעם ער איז א זון פון ר׳ שמעון וואלף קליין (מושב״ק האדמו״ר מבעלזא שליט״א).

רבינו: אה, זיין פאטער איז געווען ביי אונז אין קרית יואל נישט לאנג צוריק, ער האט זיך אויף געהאלטן דארט א שטיק צייט, וועגן עניני רפואה.

הר״ר אהרן קליין: יא ער האט שטארק הנאה געהאט דעמאלטס, מ׳האט אים אסאך ארויסגעהאלפן דארט.

ונפרד רבינו מהם בברכה: א גוטע וואך און א הצלחה׳דיגע וויכטער מיט אלעם גוטן.

---

29 וז״ל השלטי הגיבורים שם: ״כשאדם עוסק בתורה לשמה הקב״ה מגיה חשכו שאינו בא לידי עון ואין מורה בתורה שלא כהלכה, ולכך אמר הכתוב והגית בו, לשון נוגה, כשהקב״ה רואה שלבו של אדם לש״ש אפילו שאין בלבו לדעת עומקה של הלכה הקב״ה מגיה דבריו שלא יצא מפיו הוראה שלא כהלכה״.

30 וז״ל האור החיים הק׳: ובזה יש לתרץ מה שהקשו שם בסוטה (דף כא) לרבי יוסף שאמר תורה בין בעידנא דעסיק בה בין בעידנא דלא עסיק בה מגנא ומצלא, אלא מעתה דואג ואחיתופל מי לא עסקו בתורה אמאי לא אגינא עלייהו עד כאן, לדברינו אין קושיא, שהם היו לומדים מתחלתם שלא לשמה, ואין כח בתורה כזו להגין עליו מיצר הרע. [ועי׳ בדברי יואל פ׳ תזריע עמ׳ שכ״ח ענין נאה בזה. ועיין עוד בלב אהרן פ׳ קדושים חלק אגדה דף רכ״א].

מסיבת חנוכת הבית לבנין התלמוד תורה 'בנין קליין'

אסרו חג שבועות תשפ"ג לפ"ק

מיר געפינען די וואך אין די סדרה, פרשת נשא ביי די פרשה פון ברכת כהנים, דער אויבערשטער האט געהייסן די כהנים זאלן בענטשן אידישע קינדער, יברכך ה' וישמרך, הייליגע ברכות וואס איז כולל אלע ברכות בגשמיות און אלע ברכות ברוחניות. דער מדרש פרעגט 'מהיכן זכו ישראל לברכת כהנים', פון וואו האבן אידן זוכה געווען צו די ברכות? זאגט דער מדרש רבנן אמרו ממתן תורה. פון מתן תורה האבן זיי זוכה געווען צו די ברכות.

איך האב אינזין געהאט מ'קען זאגן, פארוואס עפעס פונקט עפעס מתן תורה האבן זיי דאס זוכה געווען?

אויף ברכת כהנים "יברכך ה' וישמרך", זאגט דער מדרש "יברכך ה' בבנים". אויך זאגט דער מדרש "יברכך ה' בנכסים ותעשה ממנו מצוות", דער אייבערשטער זאל דיך בענטשן מיט געלט און פונעם געלט זאלסטו מאכן מצוות ומעשים טובים.

ס'קען זיין אזוי, דער פעטער ז"ל האט אמאל געזאגט אויפן תנא דבי אליהו "בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה". אידן האבן געזאגט "נעשה ונשמע" און מקבל געווען די תורה, דער אויבערשטער האט געזאגט וקדשתם היום ומחר, מ'זאל זיך הייליגן 'היינט און מארגן', זיי זענען א עם קדוש היינט און מארגן. דאס הייסט 'היינטיגע דורות' און 'מארגנדיגע דורות'! דאס מיינט מען זאל בויען תלמוד תורות, מחנך זיין קינדער צו תורה צו יראת שמים. נו, אז מען דארף מחנך זיין קינדער צו תורה און צו יראת שמים דארף מען דאך האבן תלמוד תורה'ס, מיד אמר הקב"ה "ויקחו לי תרומה" אז מען זאל געבן געלט, מען זאל קענען אויסהאלטן די תלמוד תורה.

ברכת כהנים איז "יברכך ה' בנכסים ותעשה ממנו מצוות". דאס איז א ברכה! אז דער אויבערשטער בענטשט איינעם מיט געלט, און ער קען זיך אויפהייבן און נעמען פון די געלט וואס ער האט פארדינט און געארבעט דערויף, ער קען דאס אוועקגעבן צו בויען א תלמוד תורה.

אז מען טראכט אריין, דאס איז באמת א גרויסער נסיון. ער האט פארדינט געלט, ער האט דאס געלט. אוועקנעמען דאס געלט און אוועקגעבן דאס איז נישט אזא לייכטע זאך! בפרט וואן מען רעדט פון גרויס געלט, אוועקגעבן געלט צו בויען א תלמוד תורה. פון וואו נעמט זיך די כוחות הנפש צו א איד? ער איז טאקע אן עושר, אבער אן עושר געווענליך זעט אכטונג צו געבן אויף זיין געלט, פון וואו נעמט ער זיך די כוחות הנפש, נעמען דאס געלט און "אוועקגעבן פאר א בנין"?

דאס נעמט זיך פון מתן תורה! וואן אידן האבן געזאגט נעשה ונשמע 'מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה', דער אויבערשטער האט דעמאלס געזאגט ויקחו לי תרומה, כלל ישראל - אלע נשמות פון אידישע קינדער - זענען געווען אויפן בארג סיני, יעדער האט געהערט דער אויבערשטער זאגט 'ויקחו לי תרומה', מען האט דאס אריינגענומען און ס'האט געמאכט א רושם אין א אידיש הארץ, און דאס געט די כח פאר א איד.

ער פארדינט געלט, ער איז טאקע אן עושר, אבער ער גיבט. ער קען עס מקיים זיין, ער קען אוועקגעבן זיין געלט צו בויען צדקה, ווייל אז ער האט געהערט אויפן בארג סיני 'ויקחו לי תרומה' מאכט דאס א רושם און מען קען עס מקיים זיין.

דער נדבן האט טויזנטער קינדער!

דער מדרש זאגט יברכך ה' בבנים. כל המלמד בן חבירו תורה איז דאך 'כאילו ילדו', וועט ס'לערנט מיט א צווייטנס, נישט

זיין אייגן קינד, נאר יענעם׳ס קינד תורה, איז כאילו ילדו. קומט אויס, וועז איינער בויט א בנין פאר א תלמוד תורה אז אידישע קינדער זאלן קענען לערנען מיט הרחבת הדעת, ער העלפט צו אידישע קינדער זאלן זיצן און עוסק זיין בתורה, איז כאילו ילדו.

משה רבינו האט געזאגט ׳שמח זבולון בצאתך וישכר באהליך׳, וואס הייסט ׳באהליך׳? ער בויט א בנין פאר תלמוד תורה און די תלמוד תורה לערנט אין זיין הויז, איז אין זיין בנין, איז שמח זבולון בצאתך, פריי דיך זבולון וועז דו גייסט ארויס אין מסחר, ווייל בשעת דו ביסט עוסק אין מסחר איז וישכר באהלך, זיצט ישכר, זיצן די לומדי תורה, "אין דיין הויז"! זיי זיצן און זיי זענען עוסק בתורה. האט ער דאך א גרויסע חלק אז די אידישע קינדער - די תינוקת של בית רבן - זאלן קענען עוסק זיין בתורה.

איז פונקט ווי המלמד בן חבירו תורה כאילו ילדו, ווער ס׳בויט א בנין פאר תלמוד תורה אז אידישע קינדער זאלן קענען עוסק זיין בתורה איז פונקט ווי ער האט אים געלערנט תורה, ווייל אז נישט וואו וואלטן די קינדער געלערנט תורה? קומט אויס, אויב מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, איז "יברכך ה׳ בבנים", דער אויבערשטער בענטשט מיט קינדער, ער וועלט געבענטשט מיט הונדערטער קינדער! יעדן טאג, מען זיצט אין זיין בנין, אין זיין תלמוד תורה, זיצן און עוסק בתורה, איז מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, איז מען מקיים יברכך ה׳ בבנים.

דא, מען איז היינט מחנך א בנין פאר א תלמוד תורה, ס׳איז א גרויסע שמחה אין קרית יואל, א גרויסע שמחה. די קינדער האבן שוין מיטגעהאלטן דא און די עלטערן האבן שוין מיטגעהאלטן, יעדער איז געקומען דא מיט גרויס שמחה, און היינט איז דא דער גמר השמחה, מען איז זיך צוזאמגעקומען גוטע פריינט און משפחה זיך מיטצופרייען מיט די שמחת חנוכת הבית.

אין דעם בנין וועלן יעדן טאג נתחנך קרוב צו 2,000 אידישע קינדער! תינוקת של בית רבן. אז מען מאכט א חשבון, דאס איז היינט צוטאג. דער בנין וועט אי"ה שטיין עד ביאת הגואל, במשך פון יארן וועט דא דורכגיין תינוקת של בית רבן, אזויפיל טויזנטער קינדער וועלן דא דורכגיין און נתחנך וועלן צו תורה און צו יראת שמים. קומט אויס, מען וועט מאכן א חשבון, וויפיל קינדער דער נדבן פונעם בנין האט, איז יברכך ה׳ בבנים, קומט אריין א ברכה, ס׳וועלט א ברכה!

אשריך רבי עקיבא, בבנים ובבנות

וויל איך זאגן אשריך ר׳ עקיבא, וואויל איז פאר דיר, דו האסט זוכה געווען צו בויען א בנין גדול ומפואר פאר חינוך הבנים. אין דעם בנין וועט זיין א מקום וואו אידישע קינדער וועלן נתחנך ווערן צו תורה און צו תפילה, דא וועט מען לערנען, דא וועט מען דאוונענען, די הבל פיהם של תינוקת של בית רבן שאין בהם חטא זיי וועלן מיט׳ן אויבערשטנס הילף נתחנך ווערן צו אהבת תורה, צו יראת שמים, צו מדות טובות וישרות.

ס׳שטעלט זיך נישט אפ ביי דעם. דער חנוכת הבית היינט איז אן התחלה פאר א צווייטע בנין! עוד ידו נטוי-ה פונעם חשובן נדבן צו בויען א בנין גדול, נאך א גרעסערע בנין ווי דאס, פאר חינוך הבנות.

לויט ווי איך האב געהערט האט ער מנדב געווען צען מיליאן דאלאר! פארן בנין החדש, בנין בית רחל, פאר חינוך הבנות.

קען מען זאגן די ברכת כהנים ״יברכך ה׳ בבנים״, דער מדרש זאגט וויטער ׳וישמרך בבנות׳. יברכך ה׳, איז בבנים וואס דו בויסט א תלמוד תורה פאר חינוך הבנים, וישמרך, איז דער בנין וואס דו גייסט אי"ה בויען פאר חינוך הבנות.

מצוה גוררת מצוה

אז מען רעדט דא פון דעם שיינעם בנין וואס מען האט אויפגעשטעלט דא. איך האב מיך דערמאנט א מעשה. דער פעטער ז"ל - אין די שווערע צייטן - איז געווען אין פעסט לטובת א הצלה פון כלל ישראל. דעמאלס איז געווען אין פעסט צוויי נגידים, סוחרים, זיי האבן געהאנדלט צוויושן זיך און זיי האבן געהאט א סכסוך אין געלט. דער האט געהאלטן אז ס׳איז זיינס, דער האט געהאלטן ס׳איז זיינס. זיי האבן זיך ארומגעקריגט איבער געלט.

איז זיי בייגעפאלן, דער סאטמאר רב איז דא, ער איז געקומען לטובת הצלה, מען זאל נעמען דעם געלט וואס איז אינעם סכסוך, עס אוועקגעבן פארן סאטמאר׳ן רב, פאר הצלה. זיי זענען אריבערגעקומען אין די אכסניא, צוויי אשכנז׳שע אונגארישע אידן, און זיי האבן פארציילט אז זיי האבן געהאט א סכסוך און זיי האבן זיך מיישב געווען אז סאטמאר רב איז דא, זיי געבן אים אהין די גאנצע געלט וואס איז אינעם סכסוך, און ער וועט עס געבן פאר צדקה.

ער האט זיי אויפגענומען זייער שיין. ס׳איז געווען א שיינע סכום. און אינמיטן בשעת די צוויי שותפים רעדן, רופט זיך איינער אן "אבער די מצוה איז מיין". זאגט דער אנדערער "ניין, די מצוה איז מיין". און אזוי האבן זיי זיך אנגעהויבן צו קריגן, ס׳איז געווארן א קריגעריי.

דער פעטער ז"ל ברוב חכמתו האט זיך אנגערופן: "די משנה זאגט מצוה גוררת מצוה, א מצוה איז גורר א צווייטע מצוה, איך וועל זען ווער ס׳געט נאך געלט, וועל איך וויסן אז ס׳איז זיין מצוה... דאס איז א סימן אז ס׳איז זיין מצוה ווייל זיין מצוה האט גורר געווען נאך א מצוה". אזוי האט ער געזאגט.

ישרות: נישט ברענן א הסכם

איך האב מיך דערמאנט די מעשה דא. אונז זעמיר דא ביי א חנוכת הבית וואו ר' עקיבא הערש האט זוכה געווען צו אזא גרויסע מצוה, צו געבן אזא גרויסן סכום. ס'מוז דאך זיין עפעס א מצוה פון פריער וואס 'מצוה גוררת מצוה'. איך האב אריינגעטראכט אזוי: אונז וואוין מיר דא אין קרית יואל, דא בויט מען הייזער, איז דא פארשידענע קבלנים וואס זיי בויען הייזער, דירות צו פארקויפן פאר אידן. נו, גייט דאך אזוי, מען מאכט א הסכם און ס'דויערט היבש יארן ביז מען ענדיגט דעם בנין וועז מ'דארף איבערגעבן די דירה.

איז דא מערערע אידן וואס זיי בויען, זיי פארדינען. וועז ס'קומט איבערצוגעבן די דירה, זאגט ער, 'דו מוזט צוגעבן, איך דארף א הוספה'. א תירוץ אהער א תירוץ אהין, קריג דיך אהער קריג דיך אהין, אז דו גיבסט נישט מער געלט גיב איך נישט איבער די דירה. איז דא מחלוקת'ן, מען האט אבער נישט קיין ברירה און מען מוז מוסיף זיין.

איך וועל זאגן דא אין די שבח פון ר' עקיבא הערש, ער האט אויך געבויט דירות, ער האט אפגעמאכט אפאר יאר צוריק, די פרייז וואס מען האט אפגעשמועסט, אויף דעם געלט האט מען איבערגעגעבן די דירות! ער האט נישט געבעטן איין פעני מער.

דאס איז ישרות! ס'איז א גרויסע נסיון, וויל ס'מיינט אסאך געלט, אויף אסאך דירות מיינט עס זייער אסאך געלט.

און איך וויל זאגן פאר די אלע אנדערע בילדערס, ממנו ילמדו וכן יעשו, אזוי דארף צו זיין! מען מאכט א הסכם, און מען גיבט אזוי א דירה, אזוי דארף עס צו זיין.

איך האלט אז די ישרות דאס איז א מצוה שבין אדם לחבירו, וויל ער איז דאך בעה"ב, ער דארף איבערגעבן די דירה, קענסט נישט אריינגיין, וועסט קענען שרייען און פארפירן, כ'קען זאגן רוף מיך צו דין תורה. און איך זע אז מען דרייט זיך ארויס, די אנדערע דרייען זיך ארויס.

דאס איז ישרות. געמאכט א הסכם, און מקיים געווען! ער איז אן עומד בדיבורו. איך האלט אז די מצוה שבין אדם לחבירו, דאס האט אים גורם געווען אז ער האט א זכי' צו בויען בנינים פאר תלמוד תורה און פאר חינוך הבנות.

שותפים לדבר מצוה בזה ובבא

דער בנין וואס אונז זע מיר דא, וואס ר' עקיבא הערש איז דער נוטל חלק בראש, דאס האט געקאסט זייער אסאך געלט, ס'איז זייער א גרויסע בנין, ממילא איז דא אנדערע שותפים אויך וואס זיי האבן געקויפט חלקים, די אנשים חשובים דא, נדבנים וואס האבן געקויפט פארשידענע זכותים, ס'איז דא וואס האבן געקויפט בתי מדרשים; געקויפט חדרי לימוד; און נאך זכותים וואס איז דא.

דאס איז א געוואלדיגע זכות אויף דער וועלט און נאכמער בעולם העליון פאר די אלע אידן. אלע וואס האבן א חלק חשוב אין אזא היילגן בנין וואו תינוקת של בית רבן גייען לערנען אזוייפיל יארן תורה, ערליכע אפגעהיטענע תורה, אויף דעם איז געזאגט געווארן: "וישמרך" זאגט דער מדרש "שיובטח זכותך". מען וועט פארשרייבן דעם זכות, דעם זכות פונעם נדבן וועלן פארשריבן אין די בנין פון די תלמוד תורה, למטה, און נאך גרעסער און שענער וועלן עס אויפגעשריבן למעלה אין הימל!

דער אויבערשטער זאל העלפן, די אלע אידן וואס האבן מנדב געווען און האבן א חלק אין די תלמוד תורה, זאלן געבענטשט ווערן בכל מילי דמיטב, אורך ימים בימינו ובשמאלה עושר וכבוד.

השפעות פון יו"ט שבועות ברוב עם

אונז שטיי מיר יעצט אסרו חג שבועות, היינט אסרו חג מאכט מען דעם חנוכת הבית, האב איך מיר דערמאנט, ס'שטייט אין אגרא דפרקא, 'אסרו חג' איז בגימטריא די צוויי וועלטער או"ר און כל"י. זאגט ער וויל אסרו חג איז א כלי פאר די אור וואס איז נשפע געווארן אין יום טוב. יום טוב איז דאך נשפע געווארן גרויסע אורות, דארף מען האבן א כלי, א כלי מחזיק ברכה, די כלי זאל אריינגעמען די ברכה, אסרו חג דאס איז די כלי ברכה.

אונז האמיר געהאט די זכיה צו זיין יום טוב שבועות ברוב עם הדרת מלך, מיט טייערע אידן, מיט אן התרוממות הנפש. זאל דער אויבערשטער העלפן ס'זאל זיין היינט אסרו חג א כלי מחזיק ברכה פאר די אלע אורות והשפעות טובות וואס איז נשפע געווארן יום טוב שבועות פאר אלע אידן, ס'זאל זיין א כלי, א גאנצע כלי, נישט קיין צובראכענע כלי, א כלי מחזיק ברכה, און אידישע קינדער זאלן נהנה זיין פון די אלע אורות והשפעות טובות.

דער אויבערשטער זאל העלפן אז דער חשוב'ער נדבן ואתו עמו אלע וואס זענען שותפים אין דעם בנין – ס'איז דא וואס האבן געגעבן גרויסע נדבות און ס'איז דא קלענערע נדבות, אבער אלע נדבות איז חשוב פאר'ן בורא כל עולמים – זאל דער אויבערשטער העלפן זיי זאלן געבענטשט ווערן מיט אלע ברכות האמורות בתורה, בפרט מיט אונזער סדרה פון די וואך, יברכך ה' וישמרך כמשמעו וכמדרשו, יברכך ה' בבנים וישמרך בבנות, יברכך ה' בעושר, יברכך ה' בגופך, יברכך ה' בתלמוד, יעדע ברכה האט אין זיך אסאך, ברכות בגשמיות ברכות ברוחניות, מען זאל זיין געזונט, מען זאל מאכן אסאך געלט, און דער אויבערשטער זאל איך בענטשן מיט ערליכע אידישע קינדער, דורות ישרים מבורכים! ביז דער אויבערשטער וועט העלפן און מיר וועלן זוכה זיין צום עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל, דער בנין וועט פארנעמען א גרויס חשוב ארט אין ארצינו הקדושה, וועז דער אויבערשטער וועט העלפן דער גואל צדק וועט קומען, במהרה בימינו אמן.

ברכת הקודש מוצאי חג השבועות העעל"ט

במעמד רבבות אלפי ישראל לפני בית מדרשינו הגדול בקרית יואל יע"א

א גוטע וואך און א געזונטן זומער פאר אלע וואס זענען דא און פאר גאנץ כלל ישראל.

עס איז געווען יעצט יו"ט שבועות, כלל ישראל האט געהאלטן יו"ט, דעם הייליגן יו"ט שבועות, דער יו"ט פון קבלת התורה, אידן האבן מקבל געווען די תורה אויפן בארג סיני, אידן האבן געזאגט נעשה ונשמע, נעשה אונז וועלן מיר טוהן, ונשמע אונז וועלן מיר הארכן, אונז וועלן מיר פאלגן וואס די תורה הקדושה זאגט, וואס די תורה הקדושה הייסט, אידן האבן זיך מקבל געווען מיטן גאנצן הארץ, אויסצופאלגן צו טוהן דעם רצון הבורא, צו טוהן אלע מצוות ה', צו לערנען תורה, און גיין אין די דרכים פונעם הייליגן באשעפער, וואס איז נוגע פאר א איד אין אלע ענינים, פון אינדערפרי ביז אויפדערנאכט א גאנץ יאר יעדן טאג און טאג, יעדן טאג אין יאר, אידן האבן זיך מקבל געווען זיך אויפצופירן און צו טוהן דעם רצון פונעם הייליגן באשעפער, לערנען תורה און מקיים זיין מצוות.

אין די פרשה פון מתן תורה שטייט, דער אויבערשטער האט געזאגט פאר די אידישע קינדער, ועתה אם שמוע תשמעו בקולי, "ועתה" איז טייטש און יעצט, "אם שמוע תשמעו בקולי" אז עטץ וועטס צוהערן צום קול וואס דער אויבערשטער זאגט, קען זיין "ועתה" וואס מיינט און יעצט? עס איז דא א מימרא פונעם חתם סופר, מ'זאגט דאס נאך בשמו, ער האט געזאגט אז דער יצר הרע האט יעדע תקופה א זאך וואס ער וויל שעדיגן פאר אידישקייט, האט דער חתם סופר געזאגט, יעצט איז דער יצר הרע זיך מתלבש אין דעם וואס "היינטיגע צייטן" דאס מיינט היינטיגע צייטן איז אנדערש ווי אמאל, דאס איז די ווערטער פונעם יצר הרע.

זאגט דער אויבערשטער "ועתה" אם שמוע תשמעו בקולי, יא, אין די היינטיגע צייטן, "ועתה" און יעצט, אפילו מ'איז יעצט אין די היינטיגע צייטן זאל מען זיך אויך פירן על פי תורה, און פאלגן וואס דער אויבערשטער זאגט.

און אויף דעם דארף מען שטארק באקעמפען דער מושג "היינטיגע צייטן" וואס עס כאפט זיך זייער אריין ביי יונג און ביי אלט. מ'הייבט אהן נאכצולאזן וויל מ'זאגט היינטיגע צייטן איז אזוי, דאס איז היינטיגע צייטן, דאס דארף מען וויסן אז עס טאר נישט זיין. אונז דארפן מיר זיך צו פירן אזוי ווי אונזערע עלטערן, אונזערע אור עלטערן האבן זיך געפירט אין אלע ענינים, אין לימוד התורה, אין שמירת המצוות, אין צניעות, אין אלע ענינים וואס א איד טוט א גאנץ יאר, זיך צו פירן נאר אזוי ווי אונזערע עלטערן האבן זיך געפירט.

זאל דער אויבערשטער העלפן, מ'האט מקבל געווען דעם יו"ט שבועות קבלות טובות, גוטע קבלות צו לערנען צו דאוועננען צו דינען דעם באשעפער, דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל קענען אויספירן די אלע זאכן, מוציא צו זיין מכח אל הפועל. יעדער זאל האבן גרויס הצלחה, אנגעהויבן תלמוד תורה קינדער, מיט די בחורים, כולל יונגעלייט, און אברכים וואס ארבעטן על המחיה ועל הכלכלה, בעלי בתים נכבדים און די זקנים, אלע זאלן עוסק זיין בתורה, יעדער איינער לפי ערכו ומדריגתו, מ'דארף צו וויסן יעדער איד דארף צו האבן א קביעת עתים לתורה, א שיעור יעדן טאג, קומען אין ביהמ"ד לערנען, און קומען אין ביהמ"ד דאוועננען מיט מנין, דאוועננען געהעריג א תפילה במתינות, נישט קיין געכאפטע דאוועננען, נאר א געהעריגע דאוועננען.

דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל זיך פירן מיט אלע הלכות וואס דער אויבערשטער האט מצווה געווען, אין אלע ענינים, צי דאס איז אין מענער שוהל, און אין וויבער שוהל, דארף מען זעהן אויך זיי זאלן זיך פירן בצניעות, מיט ערליכקייט און אפגעהיטנקייט, באשיידנקייט, הונדערט פראצענט צניעות וואס דער אויבערשטער פארלאנגט פון א אידישע טאכטער.

דער אויבערשטער זאל העלפן אין דעם זכות וואס מ'וועט לערנען תורה און מקיים זיין מצוות, וועלן מיר אלע האבן א גאזונטן זומער, דער אויבערשטער וועט העלפן מ'וועט קענען זיצן און עוסק זיין בתורה, עס וועט זיין פרנסה, עס וועט זיין גרויס שפע, בני חיי ומזוני רויחי אלע גוטע ענינים וואס אידישע קינדער דארפן צו האבן, ביז דער אויבערשטער וועט העלפן מיר וועלן אלע זוכה זיין צו ביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

בעזהשי"ת

שנת **ואודה את שמך** לפ"ק

נעלה את ירושלים על ראש שמחתינו

קול ששון • וקול שמחה
קול אומרים הודו את ה'

קול חתן • וקול כלה
כי טוב ה' כי לעולם חסדו

חסדי עליון בלשונינו, **י**תפאר ברנה מלכינו, **י**היו לרצון אמרינו, **מ**צפוני הגיון לבינו
שהחיינו ליום שקוינו, **מ**ועד חופת צאצאינו, **ע**ת הזמיר הגיענו, **ו**תבואי לשוש בחגינו, **נ**אמנים וקרובי משפחתינו
מעלתכם נקבל בארמונינו, **ל**התעלס באהבים עמנו, **כ**ולכם מוזמנים להילולינו, **ה**יום הזה תברכינו
האל הטוב יעזרינו, **ע**ד שמחתכם תבשרינו, **נ**עלה טובכם בזכרונינו, **א**ליכם להשיב גמולינו

הנה הגיע עת דודים - יום כלולת צאצאינו היקרים, ה"ה

הבחור החתן המופלג — עב"ג — הכלה הבתולה המהוללה

כמר **חיים שמעון** ני"ו — מרת **מלכה הענא** תחי'

אשר נחוג ברצו"ה ובעזרתו ית' למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

ביום ג' שנכפל בו כי טוב

לס' כי ה' דבר טוב על ישראל (בהעלותך) **הבעל"ט**

אול"י ח"י לחודש סיון שנת **פ**צוח **ש**ירים **ת**מור **ג**ליות לפ"ק

(ולמספ' JUNE 6 '23)

קבלת פנים בשעה 6:00 — והחופה בשעה 7:00

באולם כתר ריזל

212 ווילסאן סטריט, ברוקלין ניו יארק

ניב שפתינו, **פ**תח דבריו, **ת**עלה מקדשינו, **ל**ראש שמחתינו, **י**בנה בימינו
התקבצו אהוביו, **י**חדיו ירננו, **ר**גשי לבבינו, **צ**ליל זמרתינו, **ק**דם מושיענו, **א**ליו תודותינו
אך לאלוקינו, **ר**שמי תחינתינו, **י**ושפע במעוניו, **ה**משכת דורותינו
לגונן עלינו, **י**ושר הורינו, **י**עתירו בעדינו, **ב**יום חדותינו, **ו**בנחת יזכינו, **ש**רשרת צאצאינו

ידידכם המצפים לקבל פניכם באהבה ושמחה

הורי החתן
נפתלי הירצקא שטיין
וב"ב
ברוקלין יצ"ו

הורי הכלה
ארי' לייבוש טייטלבוים
וב"ב
ברוקלין יצ"ו

בעזהשי"ת

עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם

גם אנו בזה בקריאה של חיבה למע"כ אהובינו וקרובי משפחתינו שיחי'
לשוש אתנו משוש בשמחת כלולת נכדינו היקרים שיחי'

שלמה זלמן שמואל שטיין וב"ב
ברוקלין יצ"ו

משה מאיר טייטלבוים וב"ב
קרית יואל יצ"ו

פיגא וויינבערגער
א' מוה"ר יצחק אייזיק ז"ל
ברוקלין יצ"ו

שאול בריסק וב"ב
ברוקלין יצ"ו

עלי' לתורה בשב"ק פ' נשא הבעל"ט

יתקיים אי"ה

בבית המדרש המפואר

בית מנחם צבי דקהל יטב לב ד'סאטמאר

242 Wallabout Street, Brooklyn NY

זמן שחרית בשעה 9:30

קידושא רבא אחר התפלה

שבע ברכות בשב"ק פ' בהעלותך הבעל"ט

יתקיים אי"ה

באולם פרענקל (מנוחה ושמחה)

762 Wythe Avenue, Brooklyn NY

א באס וועט פארן פון קרית יואל אי"ה אום 4:45 נאכמיטאג
פון קרן ויואל משה און דערנאך פון Park & Ride
און צוריק נאך ברכת המזון אי"ה

קול ישמע בערי דסאטמאר ומוסדותיו בארה"ק תי"ו

קול צהלה ורינה, שפתותינו תרננה נכרך לאלוקינו,
שהשמחה במעונינו עת הזמיר הגיע בגבולינו

ובהדרת קודש ובאותות כבוד ואהבה, נשגר בזה ברכת מזלא טב"א, אל מול פני הדרת גאון מאורינו ומאליפנו, המסור מריחוק מקום וקירוב הלב למענינו, שר התורה והיראה, לוחם מלחמת ה' בעוז ובגבורה, משריש בלבות רבבות אלפי ישראל מסוף העולם ועד סופו השיטה הברורה, מלהיב לבבות בני ישראל בדברים אהובים, היורות זיקים ושביבים, חסידא ופרישא, בוצינא קדישא, נהורא נפישא

כבוד קדושת מרן רבינו הגה"ק שליט"א

• לרגל השמחות שבמעונו קול רינה וישועה באהלי צדיקים •

באירוסי נכדתו שתחי' למזל טוב
בת חדב"נ הגה"צ

רבי **חנוך העניך אשכנזי** שליט"א
רב ביהמ"ד אבני צדק בקרית יואל

עב"ג הבה"ח הרב **אלחנן חיים** שליט"א

בן הרה"ג

רבי **צבי הירש מייזליש** שליט"א
רב בית מדרשינו בית נחום דוב וויליאמסבורג

בן כ"ק הגאון הצדיק

רבי **דוד דוב מייזליש** שליט"א
אבד"ק סאטמאר מאנטרעאל

וחתן הגה"צ

רבי **ארי' לייבוש טייטלבוים** זצ"ל
דומ"ץ ביהמ"ד וקרית ויואל משה

ובהולדת נכדיו שיחיו למזל טוב
אצל נכדו

הרב **אברהם יהושע העשיל רוקח** שליט"א
חתן בנו הגה"צ

רבי **חיים צבי טייטלבוים** שליט"א
רב ביהמ"ד עצי חיים סיגוט וויליאמסבורג

אצל נכדו הרב **חיים יעקב רוקח** שליט"א
חתן חדב"נ הגה"צ

רבי **שמעון זאב מייזליש** שליט"א
רב ביהמ"ד ישמח משה בקרית יואל

אצל נכדו הרב **משה מייזליש** שליט"א
חתן חדב"נ הגה"צ

רבי **חנוך העניך אשכנזי** שליט"א
רב ביהמ"ד אבני צדק בקרית יואל

ומצלאין אנו לחיי מלכא מרנא ורבנא, יזכהו השי"ת לנהל את עדת מי מנה, מתוך נחת והרחבת הדעת, על מי מנוחות ינהלינו ובמעגלי צדק ינחינו, ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה, לראות שלשלת הזהב נמשכת במדה גדושה, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, עדי נזכה במהרה לרגלי מבשר צדק משמיע ישועה, ומלכינו מרן שליט"א בראשינו בב"א

המברכים בקידה חמש מאות

הנהלת קהילות ומוסדות סאטמאר בארה"ק

ירושלים • בני ברק • בית שמש